

**ДОЧІРНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ОЛЕВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК"
ЖИТОМИРСЬКОГО ОБЛАСНОГО КОМУНАЛЬНОГО
АГРОЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА
"ЖИТОМИРОБЛАГРОЛІС"**

11000 м.Олевськ Житомирської області, вул.Олевської республіки , 114.

ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Директор ДП «Олевський лісгосп АПК»
ЖОКАП «ЖИТОМИРОБЛАГРОЛІС»**

 С. А. Вовк
«___» _____ 2026 р.

ЗВІТ

за 2025 рік

за результатами післяпроектного моніторингу впливу на довкілля
«Спеціальні санітарні рубки – площа 844,7 га, Коростенський район,
Житомирська область», у відповідності до Висновку з оцінки впливу на
довкілля від 29.09.2022 № 21/01- 20226249636/1

м. Олевськ 2026

Інтенсивний антропогенний вплив на біорізноманіття ставить під загрозу існування місцезростань рідкісних та зникаючих видів. У зв'язку з цим необхідно обстежити ділянки, де планується провадження планованої діяльності ДП «Олевський лісгосп АПК» і виключити із фонду рубок ділянки, на яких збереглися рідкісні види та угруповання.

Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягає у встановленні еколого-ценотичних особливостей рослинного покриву, виявлення місцезнаходження видів флори, фауни та угруповань, які підлягають охороні та збереженню: об'єкти Червоної книги України; види з додатків 1, 2 і 3 до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції) та з додатку 1 Резолюції №6 (1998) даної Конвенції; рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України; природні оселища (біотопи), що підлягають збереженню з додатку Резолюції 4 (1998) до Бернської Конвенції на ділянках, де планується провадження планованої діяльності ДП «Олевський лісгосп АПК».

Для досягнення мети передбачено виконати наступні завдання:

- дослідити рослинний покрив в лісах ДП «Олевський лісгосп АПК»;
- встановити наявність рідкісних і зникаючих видів флори та фауни (видів Червоної книги України та Резолюції 6 Бернської конвенції);
- встановити наявність угруповань Зеленої книги України та оселищ Резолюції 4 Бернської конвенції;
- встановити наявність об'єктів природно-заповідного фонду України та «Смарагдової мережі України»;
- установити можливий вплив планової діяльності на природні комплекси;

Об'єкт дослідження – біорізноманіття в лісах ДП «Олевський лісгосп АПК».

Предмет дослідження – поширення, еколого-ценотичні особливості та охорона видів флори та фауни на території планової діяльності.

Методи дослідження: польові (флористичні та еколого-популяційні) здійснювалися маршрутно-експедиційним способом; камеральні (ідентифікаційний,

обробка гербарних колекцій, ботаніко-географічний, порівняльно-флористичний, картографічний) методи.

Вивчення біорізноманіття у лісах ДП «Олевський лісгосп АПК» проводилось у вегетаційний сезон 2019-2025 років під час маршрутних досліджень із складанням геоботанічних описів.

Досліджувались території об'єктів Смарагдової мережі України, об'єктів природно-заповідного фонду, ділянки планованої діяльності.

За матеріалами дослідження складено квартально-видільний перелік місцезнаходження видів флори, фауни та угруповань, які підлягають охороні та збереженню: об'єкти Червоної книги України; види з додатків 1, 2 і 3 до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції) та з додатку 1 Резолюції №6 (1998) даної Конвенції; рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України; природні оселища (біотопи), що підлягають збереженню з додатку Резолюції 4 (1998) до Бернської Конвенції в межах ДП «Олевський лісгосп АПК» для подальшого моніторингу за їхнім станом.

Складені списки раритетних видів та угруповань є репрезентативними для території Олевського лісового господарства.

18-20 серпня 2021 року, 27 червня, 26 липня 2022 року, 12-13 червня, 4-5 вересня 2023 року, 16-17 травня, 31 липня-4 серпня 2024 року, 10-14 червня, 26 серпня 2025 року повторно обстежені ділянки, що заплановані для проведення суцільних санітарних рубок та прилеглі території в межах 100 м, робочою групою у складі:

Глінська Світлана Олегівна – кандидат біологічних наук, доцент кафедри природничих наук РДГУ;

Головний лісничий Кушніренко С.В.

Інженер лісового господарства Мельник О.В.

Лісничий Копищанського лісництва Козловець П.І.

Лісничий Сущанського лісництва Васюхник Б.Ю.

Лісничий Корощинського лісництва Марченко О.М.

Лісничий Кишинського лісництва Рабош І.В.

У ході складання маршрутних шляхів було проаналізовано таксаційні матеріали, з метою деталізації складу, структури, віку деревостанів, для побудови найбільш доцільних та оптимізованих шляхів обстеження.

Для кожного лісництва складено карти поширення раритетних видів та угруповань. На планово-картографічному матеріалі зазначено об'єкти планованої діяльності, раритетні види і угруповання та об'єкти природно-заповідного фонду.

Враховуючи переважання однотипових насаджень, незначну кількість ділянок суцільних санітарних рубок дослідження проводилося вздовж маршрутів нанесених на картах. Це дозволило обстежити ділянки, відведені для суцільних рубок і прилеглі території, скласти переліки раритетних видів та угруповань для лісгоспу.

1. Характеристика ДП «Олевський лісгосп АПК»

Дочірнє підприємство „Олевський лісгосп АПК” розташоване в північно-західній частині Житомирської області на території Олевського адміністративного району.

Поділ лісів за лісництвами наведено на рис. 1.1.

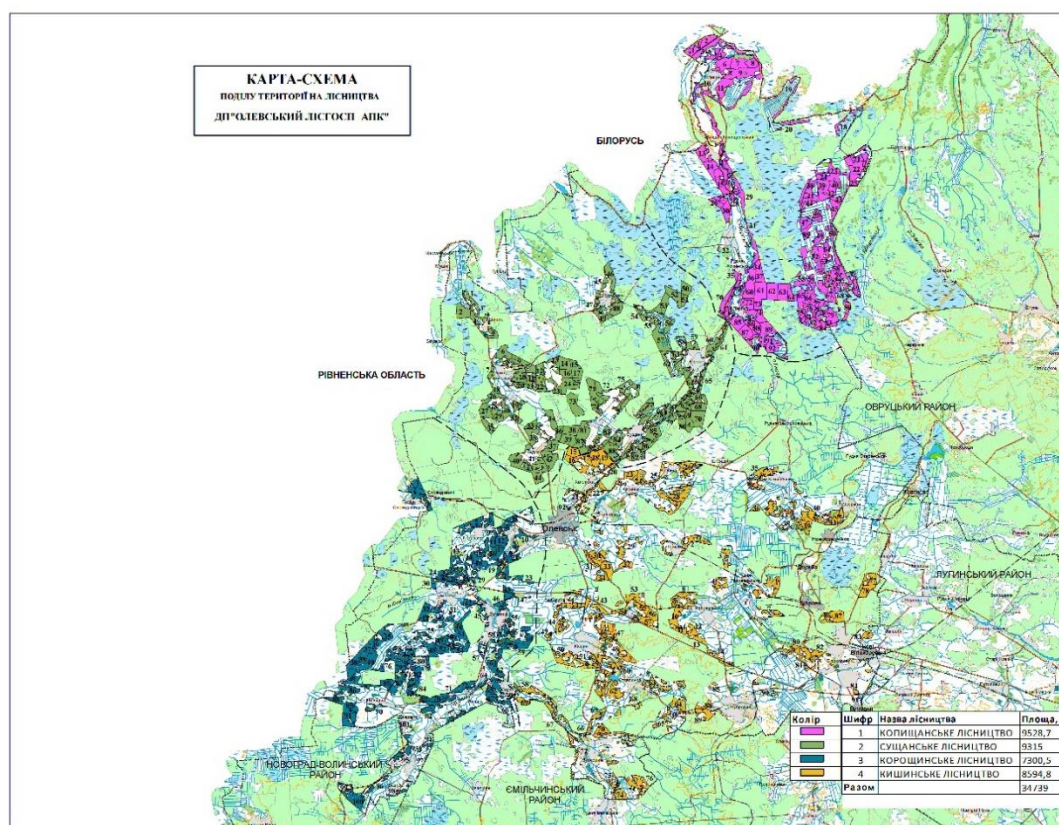

Рис. 1.1. Карта поділу лісів за лісництвами

Адміністративно-організаційна структура лісгоспу наводиться в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Адміністративно-організаційна структура лісгоспу

Найменування лісництв, місцезнаходження контор	Адміністративні райони, міста обласного підпорядкування	Площа, га
Копищанське, с. Перга	Олевський	9528,7
Сущанське, с. Покровське	-/-	9315,0
Корошинське, м. Олевськ (кв.92)	-/-	7300,5
Кишинське, м. Олевськ (кв.92)	-/-	8594,8
ВСЬОГО по підприємству		34739,0

2. Організація проведення робіт післяпроектного моніторингу

У відповідності до отриманого Висновку Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 29.09.2022 року №21/01-20226249636/1 за результатами оцінки впливу на довкілля планованої діяльності Дочірнього підприємства «Олевський лісгосп АПК» Житомирського обласного підприємства «Житомироблагроліс» при суцільних санітарних рубках площею 844,7 га, Коростенський район, Житомирська область, реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності 20226249636 та до погодженого з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України графіку післяпроектного моніторингу за результатами роботи передбачались наступні роботи:

№	Дослідження	Періодичність	Умови звітності
1.	Після завершення рубок на оцінених ділянках здійснити дослідження стану ґрунтів та активізації ерозійних процесів	Протягом року	Результати післяпроектного моніторингу (звіти післяпроектного моніторингу) подавати щорічно протягом наступного місяця за звітним до уповноваженого центрального органу, а також забезпечити опублікування результатів на власному вебсайті (в разі наявності) або направляти до органів місцевого самоврядування відповідних адміністративно-територіальних одиниць, що можуть зазнати
2.	Після завершення рубок здійснити дослідження стану водних об'єктів від провадження планованої діяльності на виділах, що розташовані на відстані до 1000 м від головних водних об'єктів	Протягом року	
3.	Протягом реалізації планованої діяльності здійснювати дослідження щодо впливу планової діяльності на види та оселища об'єктів Смарагдової мережі	Щорічно	
4.	Надавати квартално-видільний перелік ідентифікованих місць зростання, перебування видів тварин та рослин, занесених до Червоної книги України, на місці провадження планованої діяльності	Щорічно	

№	Дослідження	Періодичність	Умови звітності
5	Забезпечити проведення роботи та безперешкодне надання інформації з метою проведення ідентифікації належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів згідно з вимогами Методики визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів»	Щорічно	впливу планованої діяльності для публікації на їх вебсайтах. Моніторинг здійснюється щорічно з початку провадження планованої діяльності, весь термін реалізації та протягом п'яти років після закінчення діяльності

Звіти післяпроектного моніторингу подаються до Міндовкілля протягом наступного місяця за звітним згідно вимог Висновку про ОВД.

Моніторинг дослідження щодо впливу на види та оселища об'єктів занесених в список, що охороняються Конвенцією про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі здійснюється шляхом щоквартального обстеження територій провадження планової діяльності, під час яких ідентифікуються рідкісні видів тварин і рослин та оселищ і місця зростання та перебування видів тварин та рослин занесених до Червоної книги України. Основний період ідентифікації місцезростань рідкісних рослин – період активної вегетації.

Моніторинг за деревоживучими комахами на місці провадження планованої діяльності здійснюється також шляхом обстеження територій та оглядом і контролем територій, на яких спостерігається висихання деревини в результаті хвороб лісу або життєдіяльності шкідників.

Огляд місць заготівлі деревини, інших продуктів лісу та використання корисних властивостей лісів здійснюється на кварталах, що відпрацювалися,

здійснюється ланкою з відведення і таксації лісосік та повторно – при обстеженні територій провадження планової діяльності.

Облік заготовленої деревини та лісопродукції здійснюється згідно Наказу Держкомлісгоспу України №403 від 22.11.2010 «Про підвищення якості відведення лісосік» із змінами від 18.07.2011 року № 508.

Квартально-видільний перелік ідентифікованих місць зростання та перебування видів тварин та рослин занесених до Червоної книги України на місцях впровадження планової діяльності буде складено за результатами щоквартальних обстежень та звітів післяпроектного моніторингу.

За результатами моніторингу із залученням експертів, розробляється та впроваджується система заходів щодо зменшення негативного впливу планової діяльності на компоненти біологічного та біотопічного різноманіття.

Обстеження територій провадження планової діяльності ДП «Олевський лісгосп АПК», огляд місць заготівлі деревини, інших продуктів лісу та використання корисних властивостей лісів з метою виявлення повноти і правильності розробки лісосік, заготівлі другорядних лісових матеріалів, здійснення побічних лісових користувань, а також виявлення залишених недорубів, невивезеної деревини і другорядних лісових матеріалів буде здійснено з участю інженерно-технічних працівників підприємства.

3. Результати післяпроектного моніторингу впливу на довкілля

3.1. Об'єкти Смарагдової мережі в зоні діяльності лісгоспу

Об'єкти Смарагдової мережі описано за інтерактивною картою <http://emerald.net.ua/> та посібником «Смарагдова мережа в Україні».

Опис рідкісних угруповань описано за «Тлумачним посібником оселищ Резолюції №4 Бернської конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони».

В районі розташування ДП «Олевський лісгосп АПК» є чотири об'єкти Смарагдової мережі: UA 0000001 Поліський площею 36465,0 га, UA 0000091 Західно-Овруцький площею 33452,0 га, UA 0000160 Городницький площею 54260,0 га, UA 0000173 Словечанський кряж площею 95849,0 га (рис. 3.1, табл 3.2.).

Об'єкт Смарагдової мережі UA 0000091 Західно-Овруцький включає Копищанське (кв. 21-25, 34, 36-58, 60-69, 75-84) і межує з Копищанським (кв. 8-9, 11-12, 17, 29, 31, 59, 73-74, 89, 91-92) лісництвом.

Об'єкт Смарагдової мережі UA 0000001 Поліський межує з Сущанським лісництвом (кв. 50-52).

Об'єкт Смарагдової мережі 0000160 Городницький межує з лісництвами: Корощинське (кв. 66-67, 73-74, 88-89, 91, 93-101), Кишинське (кв. 58-59, 66-67, 72-74).

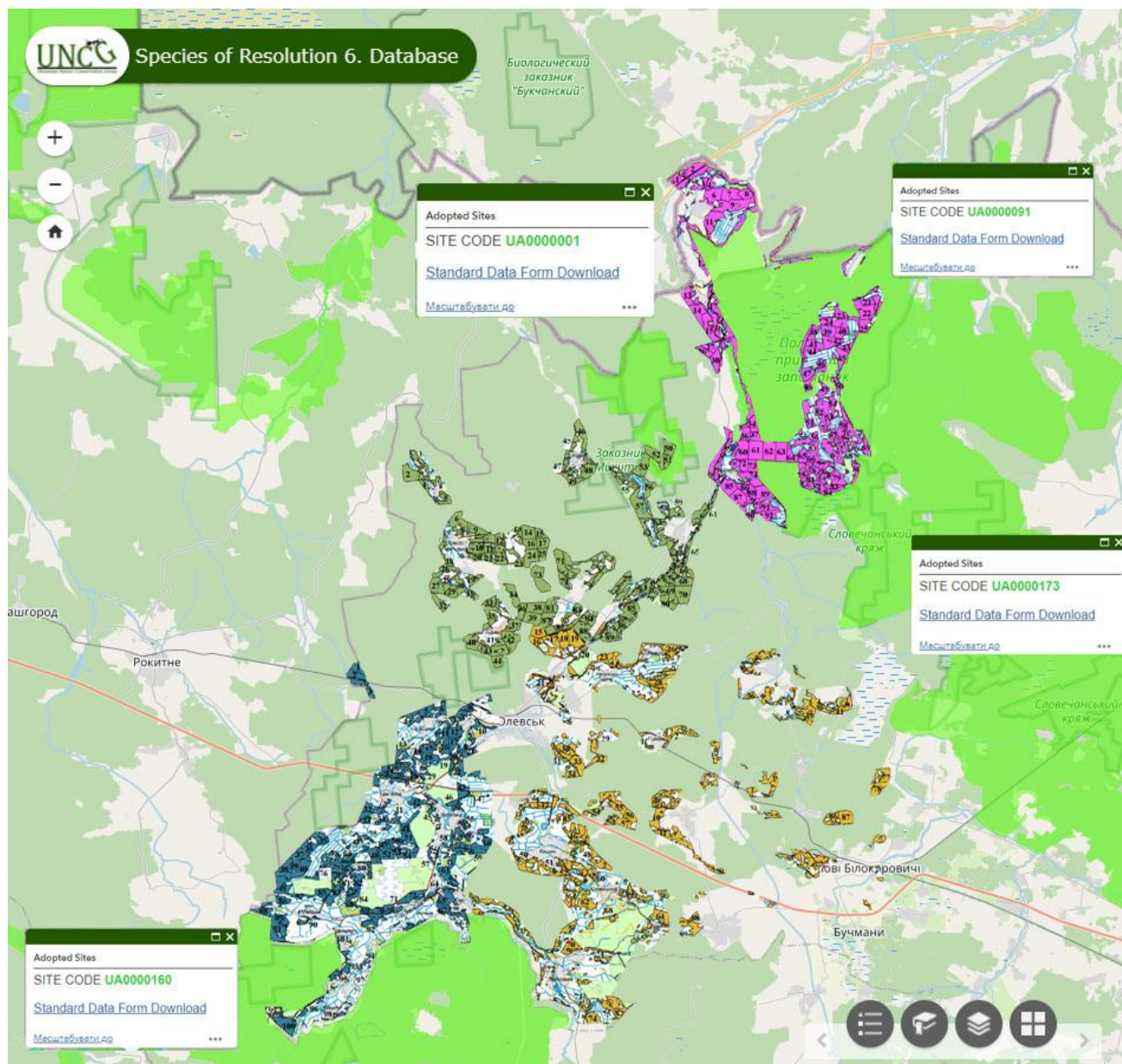

Рис. 3.1. Карта об'єктів Смарагдової мережі ДП «Олевський лісгосп АПК»

Під час дослідження рослинного покриву ДП «Олевський лісгосп АПК» виявлено 11 лісових природних оселищ (біотопи) Бернської Конвенції (Додаток I Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції) (табл. 3.1.).

Таблиця 3.1.

Природні оселища (біотопи) Бернської Конвенції
(додаток I Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції)

Код	Оселища	Рослинні угруповання	Лісництво	Квартал, виділ	Площа
C1.2 Постійні мезотрофні озера, ставки та водойми					
C1.22 Вільноплаваючі угруповання мезотрофних водойм					
C1.222	Вільноплаваючі скупчення Hydrocharis morsus-ranae	Hydrocharitetum morsus-ranae	Кишинське	Кв.58в.17	1,3
			Корощинське	Кв.66в.1	1,2
				Кв.30в.57	0,7
				Кв.30в.37	0,7
C1.224	Вільноплаваючі колонії Utricularia australis та Utricularia vulgaris	Lemno-Utricularietum vulgaris	Кишинське	Кв.19в.45	1,1
			Корощинське	Кв.66в.4	1,2
				Кв.32 в.47	0,3
C1.3 Постійні евтрофні озера, ставки і водойми					
C1.34 Укорінена плаваюча рослинність евтрофних					
Водойм C1.341 Мілководні плаваючі угруповання					
C1.341	Зарості	Batrachion	Кишинське	Кв.19в.45	1,1
3	Hottonia	fluitantis,	Корощинське	Кв.30в.57	0,7
	palustris на	Ranunculion		Кв.30в.37	0,7
	мілководдях	aquatilis частково.	Суцанське	Кв.62в.15	22,0
C1.4	Постійні дистрофні озера, ставки та водойми	Nymphaeion albae, Potamogetonion, Scheuchzerion palustris, Sphagno-Utricularion	Кишинське	Кв.20в.14	1,0
				Кв.20в.12	1,4
D Трясовини, верхові та низинні болота					
D2 Долинні трясовини, бідні низинні болота та перехідні трясовини					
D2.3	Перехідні трясовини та сплавини	Caricion fuscae, Sphagno-Caricion canescentis.	Корощинське	Кв.10в.35	1,2
				Кв.11в.13	3,2

Код	Оселища	Рослинні угруповання	Лісництво	Квартал, виділ	Площа
E3.4	Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки	Calthion palustris, Deschampsion cespitosae, Molinion caeruleae, Arrhenatherion elatioris, Filipendulion ulmariae.	Корощинське	Кв. 10в.45 Кв. 10в.42 Кв.10в.43 Кв.10в.44	0,8 1,0 0,9 0,8
F Пустища, чагарники і тундра					
F9.1	Прирічкові чагарники	Epilobion fleischeri, Salicion albae, Salicion triandrae, Salicion eleagnodaphnoidis, Salicetalia purpureae.	Корощинське	Кв.10в.25 Кв.20в.18	1,3 3,5
G1 Широколистяні листопадні ліси					
G1.21	Прирічкові ясеневовільхові ліси зі змінним зволоженням	Alnion incanae, Carpinion betuli	Кишинське Корощинське	Кв.22в.40 Кв.48в.12	5,7 1,2
G1.51	Березові ліси зі сфагновими мохами	Betulion pubescentis	Копищанське Сущанське	Кв.62в.12 Кв.75в.8 Кв.75в.10 Кв.75в.14 Кв.82в.3 Кв.40в.18 Кв.52в.9	4,5 8,3 5,5 1,6 12,8 2,3 3,9
G1.8	Ацидофільні ліси з домінуванням Quercus	Agrostio-Quercion petraeae, Quercion petraeae.	Кишинське	Кв.32в.14	3,3
G3 Хвойні ліси					

Код	Оселища	Рослинні угруповання	Лісництво	Квартал, виділ	Площа
G3.E	Заболочені хвойні ліси неморальної зони	Sphagnion medii, Salicion cinereae, Piceion excelsae, Dicrano-Pinion sylvestris, Sphagno-Betuletalia pubescentis, Betulion pubescentis.	Копищанське	Кв.73в.7	2,0
				Кв.74в.54	2,1
				Кв.74в.73	0,3
			Корощинське Сущанське	Кв.11в.13	3,2
				Кв.49в.24	3,2
				Кв.49в.43	2,2
				Кв.56в.25	2,5

Під час дослідження рослинного покриву ДП «Олевський лісгосп АПК» виявлено 11 природних оселищ (біотопи) Бернської Конвенції (додаток I Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції): C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*, C1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*, C1.3413 Зарості *Hottonia palustris* на мілководдях, C1.4 Постійні дистрофні озера, ставки та водойми, D2.3 Перехідні трясовини та сплавини, E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки, F9.1 Прирічкові чагарники, G1.21 Прирічкові ясеневі-вільхові ліси зі змінним зволоженням, G1.51 Березові ліси зі сфагновими мохами, G1.8 Ацидофільні ліси з домінуванням *Quercus*, G3.E Заболочені хвойні ліси неморальної зони.

Отже, Природні оселища (біотопи) Бернської Конвенції (Додаток I Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції) займають незначні площі, розташовані переважно в межах об'єктів природно-заповідного фонду, водних об'єктів, заболочених територіях, де рубки не проводяться.

Угруповання G1.51 Березові ліси зі сфагновими мохами, G1.8 Ацидофільні ліси з домінуванням *Quercus*, G3.E Заболочені хвойні ліси неморальної зони в межах лісгоспу включають характерні для регіону лісові угруповання.

У таблиці 3.1. включено природні оселища, що за характерними особливостями відносяться до найцінніших насаджень в межах лісгоспу.

Планова діяльність у насадженнях, що за характерними особливостями відносяться до Природних оселищ Бернської Конвенції буде проводитись відповідно до Закону про території Смарагдової мережі після його ухвалення.

В зв'язку з цим планова діяльність ДП «Олевський лісгосп АПК» не буде негативно впливати на Природні оселища (біотопи) Бернської Конвенції.

3.2. Угрупування Зеленої книги

В результаті досліджень було описано одне угруповання Зеленої книги (табл 3.2.).

Таблиця 3.2.

Угрупування Зеленої книги України

Назва рослинного угруповання (рослинної асоціації або рослинної формації)	Лісництво	Квартал, виділ, площа, га
Угрупування звичайнососнових лісів жовторододендронових та звичайнодубово-звичайнососнових лісів жовторододендронових Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei)), Querceto (roboris)-Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei)	Суцанське	Кв 54 в 12 пл 4,8 Кв 54 в 5 пл 1,7 Кв 55 в 1 пл 30,0 Кв 55 в 4 пл 1,0
	Копищанське	Кв 77 в 5 пл 3,4 Кв 77 в 6 пл 1,4 Кв 77 в 10 пл 33,2 Кв 78 в 2 пл 6,3 Кв 81 в 11 пл 11,4
	Кишинське	Кв 32 в 8 пл 40,0

В результаті досліджень було описано одне лісове угруповання Зеленої книги, що займає незначні площі: Угрупування звичайнососнових лісів жовторододендронових та звичайнодубово-звичайнососнових лісів жовторододендронових Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei)), Querceto (roboris)-Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei).

В зв'язку з цим планова діяльність ДП «Олевський лісгосп АПК» не буде негативно впливати на рідкісні угруповання.

3.3. Раритетні види флори

Оснoву списку рідкісних видів природної флори ДП «Олевський лісгосп АПК» склали види, внесені в «Червону книгу України» та види, що є домінантами угруповань, внесених у «Зелену книги України», до додатків: «Конвенції про збереження дикої фауни і флори та природних середовищ у Європі», «Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, які перебувають під загрозою зникнення» та в інші міжнародні списки рідкісних рослин, у «Перелік рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Житомирської області» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3.

Види рослин Червоної книги, регіональних червоних списків, додатків міжнародних конвенцій, Європейського червоного списку видів тварин і рослин, що знаходяться під загрозою зникнення у світовому масштабі

Вид		Червона книга України	Регіональний Бернська	СІТЕС, додаток	Європ. червоний
Береза темна	<i>Betula obscura</i> A.Kotula	+			
Смілка литовська	<i>Silene lithuanica</i> Zapał.	+			+
Костриця поліська	<i>Festuca polesica</i>		+		
Росичка середня	<i>Drosera intermedia</i> Hayne		+		
Плаун колючий	<i>Lycopodium annotinum</i> L.	+			
Пухирник звичайний	<i>Utricularia vulgaris</i> L.		+		
Пальчатокорінник Фукса	<i>Dactylorhiza fuchsii</i> (Druce) Soó	+		+	
Ситник розчепірений	<i>Juncus squarrosus</i> L.		+		
Гвоздика стиснуточашечкова	<i>Dianthus stenocalyx</i> Juz.		+		
Півники сибірські	<i>Iris sibirica</i> L.	+			
Рододендрон жовтий	<i>Rhododendron luteum</i>		+	+	
Всього		5	6	1	1

Як видно в таблиці 4.2. у Червону книгу України внесено 5 видів рослин (*Silene lithuanica* Zapal., *Lycopodium annotinum* L., *Dactylorhiza fuchsii* (Druce) Soo, *Betula obscura* A.Kotula, *Iris sibirica* L.).

Dactylorhiza fuchsii (Druce) Соó підлягає охороні згідно з Додатком «Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, які перебувають під загрозою зникнення».

1 вид підлягає захисту відповідно Бернській конвенції (*Rhododendron luteum*).

6 видів є регіонально-рідкісними видами для флори Житомирської області (*Festuca polesica*, *Drosera intermedia* Hayne., *Juncus squarrosus* L., *Utricularia vulgaris* L, *Dianthus stenocalyx* Juz., *Rhododendron luteum*).

Silene lithuanica Zapal. внесено до Європейського червоного списку.

Під час дослідження на території ДП «Олевський лісгосп АПК» складено квартално-видільний перелік раритетних видів флори, наведений в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Місцезростання раритетних видів флори

Лісництво	Квартал	Виділ	Площа, га	Вік	ТЛУ	Склад	Рідкісний вид
Корощинське	61	54	1,7	74	В2ДС	10Сз	Смілка литовська <i>Silene lithuanica</i>
	61	58	1,9	59	С4Вл ч	7Влч3Бп+Дз	Смілка литовська <i>Silene lithuanica</i>
	70	46	1,0	18	В2ДС	6Сз4Бп	Смілка литовська <i>Silene lithuanica</i>
	70	47	0,3	49	В2ДС	10Сз+Бп	Смілка литовська <i>Silene lithuanica</i>
	70	50	0,4	54	В3ДС	7Сз3Бп	Смілка литовська <i>Silene lithuanica</i>
	32	47	0,3			Меліоративний канал	Пухирник звичайний <i>Utricularia vulgaris</i>
Копищанське	40	4	1,2	64	В3ДС	7Бп3Сз+Ос+В лч	Костриця поліська <i>Festuca polesica</i>

Лісництво	Квартал	Виділ	Площа, га	Вік	ТЛУ	Склад	Рідкісний вид
	67	13	7,0	64	В4ДС	10Бп	Росичка середня <i>Drosera intermedia</i>
	81	10	0,2	34	А2С	4Сз6Бп	Пальчатокорінник Фукса <i>Dactylorhiza fuchsii</i>
	75	14	1,6	49	В5БС	10Бп	Ситник розчепірений <i>Juncus squarrosus</i>
	77	3	0,6	33	А2С	9Сз(25)1Бп+С з(80)	Ситник розчепірений <i>Juncus squarrosus</i>
	55	4	3,7	74	В3ДС	6Сз(66)2Бп2С з(96)	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	77	5	3,4	34	В4ДС	8Сз2Бп	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	77	6	1,4	34	В4ДС	8Сз2Бп	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	77	10	1,8	39	В3ДС	7Бп3Ос	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	78	2	1,8	14	С3ГД	4Дз3Бп3Ос+Г з	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	81	11	2,4	12	В3ДС	8Бп2Сз	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
Кишинське	19	45	1,1	74	В2ДС	5Дз3Бп2Влч+ Ос+Сз	Пухирник звичайний <i>Utricularia vulgaris</i>
	66	4	1,2	59	А1С	10Сз	Пухирник звичайний <i>Utricularia vulgaris</i>
	48	33	0,6	39	В3ДС	6Бп2Сз2Влч	Береза темна <i>Betula obscura</i> Гвоздика стиснуточашечкова <i>Dianthus stenocalyx</i> Півники сибірські <i>Iris sibirica</i>
	20	7	1,0		А2С	Галявина	Плаун колючий <i>Lycopodium annotinum</i>

Лісництво	Квартал	Виділ	Площа, га	Вік	ТЛУ	Склад	Рідкісний вид
	20	12	1,4	69	СЗГД	7Дз2Бп1Влч	Плаун колючий <i>Lycopodium annotinum</i>
	36	45	4,5	103	ВЗДС	3Сз(95)2Сз(65) 2Бп2Влч1Дз	Плаун колючий <i>Lycopodium annotinum</i>
	32	8	0,7	51	ВЗДС	8Сз2Бп	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
Сущанське	54	12	4,8	99	ВЗДС	5Бп3Дз3Влч+ Сз	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	54	5	1,7	16	ВЗДС	6Сз2Дз2Бп	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	55	1	30	69	ВЗДС	5Бп2Влч2Дз1 Сз+Ос	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>

Ділянки із виявленими місцезростаннями раритетних видів, що знаходяться за межами природно-заповідних об'єктів рекомендовано не включати у фонд головного користування, створивши охоронну зону в радіусі 50 м навколо місцезростання виду.

Квартально-видільний перелік передано у ВО «Укрдержліспроєкт» для врахування при проведенні лісовпорядкування.

У виявлених місцезнаходженнях раритетних видів рекомендується проводити моніторинг за станом популяцій раритетних видів для уникнення негативного впливу на рідкісні види.

3.3. Раритетні види фауни

Під час дослідження складено квартално видільний перелік поширення раритетних видів фауни (табл. 3.5.).

На час дослідження місць гніздування та масового розмноження видів фауни не виявлено.

Таблиця 3.5.

Знахідки рідкісних видів тварин

Назва виду	Місце знаходження (лісництво)	Місце знаходження (квартал/виділ)
Жук-олень <i>Lucanus cervus</i> L.	Копищанське	Кв 4 вид 3
Вільшанка <i>Erithacus rubecula</i> (L.)		Кв 11 вид 7
Голуб сизий <i>Columba livia</i>	Сущанське	Кв 12 в 15
Зозуля звичайна <i>Cuculus canorus</i>		Кв 12 в 16
Дятел звичайний <i>Dendrocopos major</i> (L.)		Кв 62 в 14
Щиглик <i>Carduelis carduelis</i> (L.)		Кв 73 в 20-21
Одуд <i>Upupa epops</i> L.	Корщинське	Кв 72 в 20
Вільшанка <i>Erithacus rubecula</i> (L.)		Кв 42 в 12 Кв 43 в 5
Ящірка прудка <i>Lacerta agillis</i>		Кв 43 в 21
Заєць сірий <i>Lepus europaeus</i>		Кв 69 в 15-17
Дятел звичайний <i>Dendrocopos major</i> (L.)		Кв 67 в 5
Дятел звичайний <i>Dendrocopos major</i> (L.)	Кишинське	Кв 79 в 6
Повзик <i>Sitta europaea</i> L.		Кв 80 в 8
Дрізд співочий <i>Turdus philomelos</i> C.L.Brehm		Кв 81 в 2

Види фауни, особливо орнітофауни, спорадично траплялися під час переміщення на всій території лісового господарства.

Місць гніздування та розмноження видів фауни, внесених в Червону книгу в експлуатаційних лісах на час дослідження не виявлено.

4. Моніторинг раритетних видів на території планової діяльності

18-20 серпня 2021 року, 27 червня, 26 липня 2022 року, 12-13 червня, 4-5 вересня 2023 року, 16-17 травня, 31 липня-4 серпня 2024 року, 10-14 червня, 26 серпня 2025 року повторно обстежені ділянки, що заплановані для проведення суцільно-санітарних рубок та прилеглі території в межах 100 м.

Дослідження проведені за маршрутними шляхами, що включають об'єкти ПЗФ та ділянки чергової лісосіки, зазначеними на планово-картографічних матеріалах. Польовими дослідженнями охоплено ділянки, відведені у суцільні санітарні рубки.

У ході складання маршрутних шляхів було проаналізовано таксаційні матеріали, з метою деталізації складу, структури, віку деревостанів, для побудови найбільш доцільних та оптимізованих шляхів обстеження. Детальні дослідження рослинного світу здійснено на облікових площадках.

На планово-картографічному матеріалі зазначено об'єкти планованої діяльності, раритетні види і угруповання та об'єкти природно-заповідного фону (ПЗФ).

Дослідження суміжних ділянок, які примикають до планованої діяльності проведено по контуру відводів деревостанів. По контуру ділянок суцільних санітарних рубок здійснено дослідження ділянок на відстані 100 метрів.

.

За наведеними даними більша частина ділянок, у яких передбачена планована діяльність представлена сосновими, березовими або вільховими насадженнями.

Всі передбачені ділянки чергової лісосіки розташовані за межами природно-заповідних об'єктів, під час дослідження на них не виявлено видів Червоної книги.

Під час дослідження обстежено територію планової діяльності кожного лісництва та об'єкти природо-заповідного фонду.

Для кожного лісництва складено карти поширення раритетних видів та угруповань.

Матеріали, отримані в результаті досліджень передані у ВО «Укрдержліспроєкт» для врахування при проведенні лісовпорядкування.

4.1. Копищанське лісництво

Об'єкт Смарагдової мережі UA 0000091 Західно-Овруцький включає Копищанське (кв. 17 (част.), 21-25, 28 (част), 31, 34, 36-58, 60-69, 75-84) і межує з Копищанським (кв. 8-9, 11-12, 17, 29, 31, 59, 73-74, 89, 91-92) лісництвом.

Убортська ключова територія національного рівня включає територію Копищанського лісництва (кв. 1-75, 77, 85-92).

Ключова територія національного рівня Словечанський кряж включає територію Копищанського лісництва (кв. 76, 78-84).

В межах лісництва виявлено об'єкти природно-заповідного фонду, раритетні види, угруповання Смарагдової мережі, угруповання Зеленої книги (Додаток А).

Об'єкти природно-заповідного фонду

Найменування об'єктів природно-заповідного фонду і підстави для їх виділення	За даними охоронних зобов'язань		За даними лісовпорядкування	
	Площа, га	Місцезнаходження	Площа, га	місцезнаходження
Лісовий заказник місцевого значення „Урочище Гала” Рішення Житомирської облради №642 від 15.08.2008 р.	1454	Копищанське лісництво кв.21-25,38-43, 46-47	1454	Копищанське лісництво кв.21-25,38-43, 46-47
Гідрологічний заказник місцевого значення „Урочище Хилятин”. Рішення Житомирської облради №642 від 15.08.2008 р.	591,0	Копищанське лісництво кв.67-69,76-78, 81	591,0	Копищанське лісництво кв.67-69,76-78, 81

Природні оселища (біотопи) Бернської Конвенції

(додаток I Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції)

Код	Оселища	Рослинні угруповання	Лісництво	Квартал, виділ	Площа
C1.3 Постійні евтрофні озера, ставки і водойми					
G1.51	Березові ліси зі сфагновими мохами	Betulion pubescentis	Копищанське	Кв.62в.12 Кв.75в.8 Кв.75в.10 Кв.75в.14 Кв.82в.3	4,5 8,3 5,5 1,6 12,8
G3 Хвойні ліси					
G3.E	Заболочені хвойні ліси неморальної зони	Sphagnion medii, Salicion cinereae, Piceion excelsae,	Копищанське	Кв.73в.7 Кв.74в.54 Кв.74в.73	2,0 2,1 0,3

		Dicrano-Pinion sylvestris, Sphagno- Betuletalia pubescentis, Betulion pubescentis.			
--	--	--	--	--	--

Угрупування Зеленої книги

Назва рослинного угруповання (рослинної асоціації або рослинної формації)	Лісництво	Квартал, виділ, площа, га
Угрупування звичайнососнових лісів жовторододендронових та звичайнодубово-звичайнососнових лісів жовторододендронових Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei)), Querceto (roboris)-Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei)	Копищанське	Кв 55 в 4 пл 1,0 Кв 77 в 5 пл 3,4 Кв 77 в 6 пл 1,4

Місцезростання раритетних видів флори

Лісництво	Квартал	Виділ	Площа, га	Вік	ТЛУ	Склад	Рідкісний вид
Копищанське	40	4	1,2	64	ВЗДС	7Бп3Сз+Ос+В лч	Костриця поліська <i>Festuca polesica</i>
	67	13	7,0	64	В4ДС	10Бп	Росичка середня <i>Drosera intermedia</i>
	81	10	0,2	34	А2С	4Сз6Бп	Пальчатокорінник Фукса <i>Dactylorhiza fuchsii</i>
	75	14	1,6	49	В5БС	10Бп	Ситник розчепірений <i>Juncus squarrosus</i>
	77	3	0,6	33	А2С	9Сз(25)1Бп+С з(80)	Ситник розчепірений <i>Juncus squarrosus</i>
	55	4	3,7	74	ВЗДС	6Сз(66)2Бп2С з(96)	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	77	5	3,4	34	В4ДС	8Сз2Бп	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	77	6	1,4	34	В4ДС	8Сз2Бп	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>

4.2. Сущанське лісництво

Об'єкт Смарагдової мережі UA 0000001 Поліський включає територію Сущанського лісництва (кв. 50 (част.), 51 (част.), 52 (част.), 53 (част.)).

Убортська ключова територія національного рівня включає територію Сущанського лісництва (кв. 1-6, 45-63).

Городницько-Перганська сполучна територія національного рівня включає територію Сущанського лісництва (кв. 7-44, 64-89).

В межах лісництва створено об'єкти природно-заповідного фонду, виявлено раритетні види, угруповання Смарагдової мережі, угруповання Зеленої книги (Додаток А).

Об'єкти природно-заповідного фонду

Найменування об'єктів природно-заповідного фонду і підстави для їх виділення	За даними охоронних зобов'язань		За даними лісовпорядкування	
	Площа, га	Місцезнаходження	Площа, га	місцезнаходження
Лісовий заказник місцевого значення «Сущанський». Рішення Житомирської облради №1377 від 07.02.2019 р.	139,5	Сущанське лісництво кв 54-55	139,5	Сущанське лісництво кв 54-55

Природні оселища (біотопи) Бернської Конвенції

(додаток I Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції)

Код	Оселища	Рослинні угруповання	Лісництво	Квартал, виділ	Площа
C1.3 Постійні евтрофні озера, ставки і водойми					
C1.34 Укорінена плаваюча рослинність евтрофних Водойм C1.341 Мілководні плаваючі угруповання					
C1.3413	Зарості <i>Hottonia palustris</i> на мілководдях	<i>Batrachion fluitantis</i> , <i>Ranunculion aquatilis</i> частково.	Сущанське	Кв.62в.15	22,0
G1 Широколистяні листопадні ліси					
G1.51	Березові ліси зі сфагновими мохами	<i>Betulion pubescentis</i>	Сущанське	Кв.40в.18 Кв.52в.9	2,3 3,9
G3 Хвойні ліси					
G3.E	Заболочені хвойні ліси неморальної зони	<i>Sphagnion medii</i> , <i>Salicion cinereae</i> , <i>Piceion excelsae</i> , <i>Dicrano-Pinion sylvestris</i> , <i>Sphagno-Betuletalia pubescentis</i> , <i>Betulion pubescentis</i> .	Сущанське	Кв.49в.24 Кв.49в.43 Кв.56в.25	3,2 2,2 2,5

Угруповання Зеленої книги

Назва рослинного угруповання (рослинної асоціації або рослинної формації)	Лісництво	Квартал, виділ, площа, га
Угруповання звичайнососнових лісів жовторододендронових та звичайнодубово-звичайнососнових лісів жовторододендронових Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei)), Querceto (roboris)-Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei)	Сущанське	Кв 54 в 12 пл 4,8 Кв 54 в 5 пл 1,7 Кв 55 в 1 пл 30,0

Місцезростання раритетних видів флори

Лісництво	Квартал	Виділ	Площа, га	Вік	ТЛУ	Склад	Рідкісний вид
Сущанське	54	12	4,8	99	ВЗДС	5Бп3Дз3Влч+Сз	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	54	5	1,7	16	ВЗДС	6Сз2Дз2Бп	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	55	1	30	69	ВЗДС	5Бп2Влч2Дз1Сз+Ос	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>

4.3. Корощинське лісництво

Об'єкт Смарагдової мережі 0000160 Городницький включає територію Корощинського лісництва: (кв. 48 (част.), 49 (част.), 50 (част.), 52 (част.), 53 (част.), 54 (част.), 57 (част.), 58 (част.), 75 (част.).

Червоновольська ключова територія регіонального рівня включає територію Корощинського лісництва (кв.100).

Городницько-Перганська сполучна територія національного рівня включає територію Корощинського лісництва (кв. 1-99).

В межах лісництва відсутні об'єкти природно-заповідного фонду, виявлено раритетні види, угруповання Смарагдової мережі, на час обстеження не виявлено угруповання Зеленої книги (Додаток А).

*Природні оселища (біотопи) Бернської Конвенції
(додаток I Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції)*

Код	Оселища	Рослинні угруповання	Лісництво	Квартал, виділ	Площа
C1.2 Постійні мезотрофні озера, ставки та водойми					
C1.22 Вільноплаваючі угруповання мезотрофних водойм					
C1.222	Вільноплаваючі скупчення <i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	<i>Hydrocharitetum morsus-ranae</i>	Корощинське	Кв.30в.57 Кв.30в.37	0,7 0,7
C1.224	Вільноплаваючі колонії <i>Utricularia australis</i> та <i>Utricularia vulgaris</i>	<i>Lemno-Utricularietum vulgaris</i>	Корощинське	Кв.32 в.47	0,3
C1.3 Постійні евтрофні озера, ставки і водойми					
C1.34 Укорінена плаваюча рослинність евтрофних					
Водойм C1.341 Мілководні плаваючі угруповання					
C1.3413	Зарості <i>Hottonia palustris</i> на мілководдях	<i>Batrachion fluitantis, Ranunculion aquatilis</i> частково.	Корощинське	Кв.30в.57 Кв.30в.37	0,7 0,7
D Трасовини, верхові та низинні болота					
D2 Долинні трасовини, бідні низинні болота та перехідні трасовини					
D2.3	Перехідні трасовини та сплавини	<i>Caricion fuscae, Sphagno-Caricion canescentis.</i>	Корощинське	Кв.10в.35 Кв.11в.13	1,2 3,2
E3.4	Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки	<i>Calthion palustris, Deschampsion cespitosae, Molinion caeruleae, Arrhenatherion elatioris, Filipendulion ulmariae.</i>	Корощинське	Кв. 10в.45 Кв. 10в.42 Кв.10в.43 Кв.10в.44	0,8 1,0 0,9 0,8
F Пустища, чагарники і тундра					
F9.1	Прирічкові чагарники	<i>Epilobion fleischeri, Salicion albae, Salicion triandrae, Salicion eleagnodaphnoidis, Salicetalia purpureae.</i>	Корощинське	Кв.10в.25 Кв.20в.18	1,3 3,5
G1 Широколистяні листопадні ліси					
G1.21	Прирічкові ясенєво-вільхові ліси зі змінним зволоженням	<i>Alnion incanae, Carpinion betuli</i>	Корощинське	Кв.48в.12	1,2
G3 Хвойні ліси					
G3.E	Заболочені хвойні ліси неморальної зони	<i>Sphagnion medii, Salicion cinereaе, Piceion excelsae, Dicrano-Pinion sylvestris, Sphagno-Betuletalia</i>	Корощинське	Кв.11в.13	3,2

		pubescentis, Betulion pubescentis.			
--	--	---------------------------------------	--	--	--

Місцезростання раритетних видів флори

Лісництво	Квартал	Виділ	Площа, га	Вік	ТЛУ	Склад	Рідкісний вид
Корощинське	61	54	1,7	74	B2ДС	10Сз	Смілка литовська <i>Silene lithuanica</i>
	61	58	1,9	59	C4Вл ч	7Влч3Бп+Дз	Смілка литовська <i>Silene lithuanica</i>
	70	46	1,0	18	B2ДС	6Сз4Бп	Смілка литовська <i>Silene lithuanica</i>
	70	47	0,3	49	B2ДС	10Сз+Бп	Смілка литовська <i>Silene lithuanica</i>
	70	50	0,4	54	B3ДС	7Сз3Бп	Смілка литовська <i>Silene lithuanica</i>
	32	47	0,3			Меліоративний канал	Пухирник звичайний <i>Utricularia vulgaris</i>

4.4. Кишиньскелісництво

Об'єкт Смарагдової мережі 0000160 Городницький включає територію Кишинського лісництва: (кв. 59 (част.), 67 (част.), 72 (част.).

Смільчинсько-Зубковицька ключова територія регіонального рівня включає територію Кишинського лісництва (кв. 70-76).

Городницько-Перганська сполучна територія національного рівня включає територію Кишинського лісництва (кв. 1-6, 9-37, 42-69, 79, 85-89).

Усівсько-Бучманська сполучна територія регіонального рівня включає територію Кишинського лісництва (кв. 7-8, 38-41, 77-78, 80-84, 90-91).

В межах лісництва відсутні об'єкти природно-заповідного фонду, виявлено раритетні види, угруповання Смарагдової мережі, угруповання Зеленої книги (Додаток А).

Природні оселища (біотопи) Бернської Конвенції

(додаток I Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції)

Код	Оселища	Рослинні угруповання	Лісництво	Квартал, виділ	Площа
C1.2 Постійні мезотрофні озера, ставки та водойми					
C1.22 Вільноплаваючі угруповання мезотрофних водойм					
C1.222	Вільноплаваючі скупчення Hydrocharis morsus-ranae	Hydrocharitetum morsus-ranae	Кишинське	Кв.58в.17 Кв.66в.1	1,3 1,2
C1.224	Вільноплаваючі колонії Utricularia australis та Utricularia vulgaris	Lemno-Utricularietum vulgaris	Кишинське	Кв.19в.45 Кв.66в.4	1,1 1,2
C1.3 Постійні евтрофні озера, ставки і водойми					
C1.34 Укорінена плаваюча рослинність евтрофних					
Водойм C1.341 Мілководні плаваючі угруповання					
C1.3413	Зарості Hottonia palustris на мілководях	Batrachion fluitantis, Ranunculion aquatilis частково.	Кишинське	Кв.19в.45	1,1
C1.4	Постійні дистрофні озера, ставки та водойми	Nymphaeion albae, Potamogetonion, Scheuchzerion palustris, Sphagno-Utricularion	Кишинське	Кв.20в.14 Кв.20в.12	1,0 1,4
G1 Широколистяні листопадні ліси					
G1.21	Прирічкові ясенєво-вільхові ліси зі змінним зволоженням	Alnion incanae, Carpinion betuli	Кишинське	Кв.22в.40	5,7
G1.8	Ацидофільні ліси з домінуванням Quercus	Agrostio-Quercion petraeae, Quercion petraeae.	Кишинське	Кв.32в.14	3,3

Угруповання Зеленої книги

Назва рослинного угруповання (рослинної асоціації або рослинної формації)	Лісництво	Квартал, виділ, площа, га
Угруповання звичайнососнових лісів жовторододендронових та звичайнодубово-звичайнососнових лісів жовторододендронових Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei)), Querceto (roboris)-Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei)	Кишинське	Кв 77 в 10 пл 33,2 Кв 78 в 2 пл 6,3 Кв 81 в 11 пл 11,4 Кв 32 в 8 пл 40,0

Місцезростання раритетних видів флори

Лісництво	Квартал	Виділ	Площа, га	Вік	ТЛУ	Склад	Рідкісний вид
Кишинське	19	45	1,1	74	В2ДС	5Дз3Бп2Влч+ Ос+Сз	Пухирник звичайний <i>Utricularia vulgaris</i>
	66	4	1,2	59	А1С	10Сз	Пухирник звичайний <i>Utricularia vulgaris</i>
	48	33	0,6	39	В3ДС	6Бп2Сз2Влч	Береза темна <i>Betula obscura</i> Гвоздика стиснуточашечкова <i>Dianthus stenocalyx</i> Півники сибірські <i>Iris sibirica</i>
	20	7	1,0		А2С	Галявина	Плаун колючий <i>Lycopodium annotinum</i>
	20	12	1,4	69	С3ГД	7Дз2Бп1Влч	Плаун колючий <i>Lycopodium annotinum</i>
	36	45	4,5	103	В3ДС	3Сз(95)2Сз(65) 2Бп2Влч1Дз	Плаун колючий <i>Lycopodium annotinum</i>
	77	10	1,8	39	В3ДС	7Бп3Ос	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	78	2	1,8	14	С3ГД	4Дз3Бп3Ос+Г з	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	81	11	2,4	12	В3ДС	8Бп2Сз	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>
	32	8	0,7	51	В3ДС	8Сз2Бп	Рододендрон жовтий <i>Rhododendron luteum</i>

5. Характеристика планової діяльності

18-20 серпня 2021 року, 27 червня, 26 липня 2022 року, 12-13 червня, 4-5 вересня 2023 року, 16-17 травня, 31 липня-4 серпня 2024 року, 10-14 червня, 26 серпня 2025 року повторно обстежені ділянки, що заплановані для проведення суцільних санітарних рубок та прилеглі території в межах 100 м.

Польовими дослідженнями охоплено усі ділянки, відведені у суцільні санітарні рубки.

Дослідження суміжних ділянок, які примикають до планованої діяльності проведено по контуру відводів деревостанів. По контуру ділянок суцільних санітарних рубок здійснено дослідження ділянок на відстані 100 метрів.

У 2024 році ДП «Олевський лісгосп АПК» завершило плановану діяльність згідно Висновку Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 29.09.2022 року №21/01-20226249636/1 за результатами оцінки впливу на довкілля планованої діяльності Дочірнього підприємства «Олевський лісгосп АПК» Житомирського обласного підприємства «Житомироблагроліс» при суцільних санітарних рубках площею 844,7 га, Коростенський район, Житомирська область, реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності 20226249636.

Планована діяльність, яка включала заходи із поліпшення санітарного стану лісів у межах лісового фонду передбачає переважно проведення вибіркового та суцільного санітарного рубок. Санітарні рубання зосереджені переважно у насадженнях сосни звичайної, яка характеризується незадовільним станом, пошкодженням стовбуровими шкідниками та висиханням, низовими пожежами.

Моніторинг за деревоживучими комахами на місці провадження планованої діяльності здійснюється шляхом обстеження територій та оглядом і контролем територій, на яких спостерігається висихання деревини в результаті хвороб лісу або життєдіяльності шкідників.

Ділянки, на яких проводились суцільні санітарні рубки передбачені звітом ОВД станом на 31.12.2025 року заліснені, на них під час планованої діяльності не було виявлено раритетних видів та угруповань.

6. Інформація з метою проведення ідентифікації належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів

За результатами аналізу відповідності показників ідентифікованих ділянок до критеріїв пралісів, квазіпралісів та природних лісів згідно матеріалів лісовпорядкування у ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «ЖИТОМИРОБЛАГРОЛІС» природних лісів, пралісів та квазіпралісів не виявлено.

В межах лісового фонду ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «ЖИТОМИРОБЛАГРОЛІС» виявлено ділянки у віці старше 120 років (табл 1.5.):

Таблиця 1.5.

Насадження віком старше 120 років

Квартал	Виділ	Площа	Склад насадження	Вік
Кишиньське лісництво				
56	26	2,5	4Дз2Бп1Ос3Влч+Гз	141
57	31	0,3	10Дз	140
57	13	2	6Дз2Бп2Гз	160
77	12	1,9	5Дз4Бп1Сз+Ос	135
77	20	2,7	3Дз5Гз1Бп1Ос	135
77	34	1,3	5Дз1Сз4Бп	150
77	36	1,6	4Дз5Бп1Ос+Влч	150
77	37	1,3	8Дз2Бп+Влч+Ос	150
77	39	0,6	8Дз2Бп+Влч+Ос	150
77	40	2	7Дз1Бп2Гз+Ос	140
77	10	1,4	5Дз3Гз2Бп+Ос	150
86	2	12,5	5Дз3Бп2Гз+Клг+Сз	140
86	3	4,5	5Дз3Бп2Гз	130
86	11	3,6	7Дз2Сз1Бп+Ос+Гз	140
86	16	1,3	8Дз1Бп1Сз+Ос	130
87	5	3,4	5Дз1Ос3Гз1Бп+Сз	130
87	6	3,1	7Дз3Гз+Ос+Бп	140
87	10	2,9	7Дз3Гз+Ос+Бп	150

Квартал	Виділ	Площа	Склад насадження	Вік
87	15	2,2	7Дз3Гз+Бп	140
87	17	8,2	4Дз6Гз	150
Сущанське лісництво				
17	16	3,3	4Дз4Бп+Влч+Сз	130
30	6	25,1	6Дз(101)2Бп1Влч1Ос+Сз+Дз(150)	110-160
31	4	5,7	7Дз2Бп1Ос	130
37	6	50	6Бп2Влч1Ос1Дз(96)+Гз+Дз(150)	72-159
49	4	8,4	5Бп2Влч1Дз(83)2Сз+Дз(150)+Ос	72-159
49	16	1,4	7Сз(116)2Сз(63)1Бп	130
60	1	4,7	7Дз1Бп1Влч1Сз	135
60	2	0,8	6Дз3Бп1Влч	135
70	47	2,4	5Дз3Бп2Влч	110-139
75	5	10,3	8Бп1Дз(71)1Сз+Дз(150)	80-159
79	9	0,8	4Дз2Влч2Бп1Ос1Сз	144
79	10	1,9	10Дз	144
79	29	4,7	10Дз+Бп	145
79	30	4,1	10Дз+Сз	145
80	3	3,0	8Дз(201)2Дз(83)+Сз	215
80	5	1,1	10Дз	147
80	57	7,0	5Бп2Ос1Дз(66)1Влч1Дз(150)	75-159
80	62	1,1	6Дз2Бп2Ос	135
80	64	1,0	8Дз(201)2Дз(83)	215
85	3	2,6	10Дз+Сз	145
85	5	1,8	10Дз	165
88	68	5,3	8Сз2Дз	100-165

За результатами дослідження ВО «Укрдержліспроєкт» з'ясовано, що на ділянках, які формують кластери по 20 га і більше проводилися в минулому господарські заходи, а решта ділянок не формують кластери необхідної площі.

7. Моніторинг заходів, які передбачають запобігання негативного впливу на довкілля

Відповідно до Методичних рекомендацій проаналізовано вплив планової діяльності на біорізноманіття (табл. 7.1).

Таблиця 7.1.

Заходи, які передбачають запобігання негативного впливу на довкілля

Фактор довкілля	Потенційні негативні впливи	Опис передбачених заходів на запобігання негативного впливу	Результати моніторингу
<i>Лісозаготівля</i>			
<i>Ґрунти</i>	В результаті пошкодження ґрунтів, збільшується небезпека появи ерозії	Призупиняти роботи під час перезволоження верхнього шару ґрунту; розміщувати навантажувальні площадки в легкодоступних місцях	Ознаки ерозії в межах лісгоспу не виявлено
	Ущільнення ґрунтів, зміна структури, зниження їхньої водопроникності та водоутримуючої здатності	Залишати порубкові рештки для перегнивання на лісосіці	Планова діяльність відповідає екологічним вимогам
	Внаслідок великої кількості порубкових решток підвищується пожежна небезпека	Спалювання порубкових решток проводити під час пожежобезпечного періоду та з дотриманням всіх правил протипожежної безпеки	Планова діяльність відповідає екологічним вимогам
<i>Ґрунти</i>	Забруднення ґрунту нафтопродуктами та відходами	Забезпечувати безпечне використання й зберігання ПММ для запобігання можливого забруднення ґрунту. Влаштувати місце заправки бензопил або використовувати гумові коврики. На верхніх	Планова діяльність відповідає екологічним вимогам

Фактор довкілля	Потенційні негативні впливи	Опис передбачених заходів на запобігання негативного впливу	Результати моніторингу
		складах, пунктах заправки ПММ, місцях заправки техніки у лісі, повинен знаходитись готовий до використання абсорбент (мішечок із сухою тирсою). Тверді відходи (шини, пляшки, промаслене ганчір'я, сміття тощо) повинні вивозитись з лісу та утилізуватись.	
<i>Природі оселищ а (біотопи) Бернської Конвенції</i>	Знижується біорізноманіття лісових видів	Збереження найцінніших насаджень	Визначено: 11 Природих оселищ (біотопів) Бернської Конвенції
<i>Рослинність</i>	Знижується біорізноманіття лісових видів	Виявляти і заносити до технологічних карт місця зростання рідкісних і зникаючих рослинних видів, що зустрічаються на ділянці	Визначено: 11 Природих оселищ (біотопів) Бернської Конвенції, 1 угруповання Зеленої книги, 5 видів ЧКУ, 1 види СІТЕС, 1 вид Бернської конвенції, 1 вид ЄЧС, 6 регіонально-рідкісних видів. Створено охоронні зони. Всі місцезнаходження збережено.
	Зменшення кількості підросту в результаті проведення	Вибирати метод та сезон проведення рубки, що гарантує	Планова діяльність відповідає екологічним

Фактор довкілля	Потенційні негативні впливи	Опис передбачених заходів на запобігання негативного впливу	Результати моніторингу
	лісогосподарських заходів	збереження благонадійного підросту господарськоцінних порід для лісовідновлення природнім шляхом	вимогам
Фауна	Руйнування середовища існування, порушення спокою тварин внаслідок проведення рубок. Присутність машин і людей при лісозаготівлі порушують спокій тварин	Виявляти і заносити до технологічних карт місцезнаходження зникаючих видів, що зустрічаються на ділянці, планувати та виконувати заходи з їх охорони	Проводяться пошуки гнізд та місць розмноження видів фауни
Водний режим території	Водоутримуюча здатність ґрунтів знижується на зрубках, що призводить до збільшення поверхневого стоку. Забруднення вод нафтопродуктами, відходами негативно впливає на живі організми водоймищ	Зберігати лісову рослинність у буферній зоні на берегах водоймищ. Забезпечувати безпечне використання й зберігання хімікатів, ПММ для запобігання можливого забруднення вод.	Планова діяльність відповідає екологічним вимогам
Лісовідновлення			
Ґрунти	Ґрунтова ерозія після підготовки ґрунту на ділянках	Відновлювати лісовий покрив якомога швидше. Не проводити суцільну підготовку ґрунту на крутих схилах, нестабільних або ерозійно-небезпечних ґрунтах	Планова діяльність відповідає екологічним вимогам
	При використанні машин і механізмів можливе ущільнення	Використовувати природозберігаючі технологію та техніку	Планова діяльність відповідає екологічним

Фактор довкілля	Потенційні негативні впливи	Опис передбачених заходів на запобігання негативного впливу	Результати моніторингу
	та забруднення паливномастильними матеріалами	або виконувати роботи вручну. Забезпечувати безпечне використання й зберігання ПММ	вимогам

В результаті моніторингу встановлено, що планова діяльність ДП «Олевський лісгосп АПК» відповідає екологічним вимогам.

Діяльність в об'єктах природно-заповідного фонду та на флористично цінних територіях не проводиться.

Виділено охоронні зони в місцезнаходженнях раритетних видів відповідно Постанови Кабінету Міністрів України від 12 травня 2023 р. № 499 «Порядок створення охоронних зон для збереження біорізноманіття у лісах».

Висновки

У звіті наведено результати післяпроектного моніторингу на виконання Висновку Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 29.09.2022 року №21/01-20226249636/1 за результатами оцінки впливу на довкілля планованої діяльності Дочірнього підприємства «Олевський лісгосп АПК» Житомирського обласного підприємства «Житомироблагроліс» при суцільних санітарних рубках площею 844,7 га, Коростенський район, Житомирська область, реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності 20226249636.

18-20 серпня 2021 року, 27 червня, 26 липня 2022 року, 12-13 червня, 4-5 вересня 2023 року, 16-17 травня, 31 липня-4 серпня 2024 року повторно обстежені ділянки, що заплановані для проведення суцільних санітарних рубок та прилеглі території в межах 100 м.

За результатами аналізу відповідності показників ідентифікованих ділянок до критеріїв пралісів, квазіпралісів та природних лісів згідно матеріалів лісовпорядкування у ДП «Олевський лісгосп АПК» природних лісів, пралісів та квазіпралісів не виявлено.

В межах державного лісового фонду ДП «Олевський лісгосп АПК» виявлено ділянки у віці старше 120 років.

Площа об'єктів ПЗФ в межах ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «ЖИТОМИРОБЛАГРОЛІС» становить 2261,2 га.

В районі розташування ДП «Олевський лісгосп АПК» є чотири об'єкти Смарагдової мережі: UA 0000001 Поліський площею 36465,0 га, UA 0000091 Західно-Овруцький площею 33452,0 га, UA 0000160 Городницький площею 54260,0 га, UA 0000173 Словечанський кряж площею 95849,0 га.

Об'єкт Смарагдової мережі UA 0000091 Західно-Овруцький включає Копищанське (кв. 17 (част.), 21-25, 28 (част), 31, 34, 36-58, 60-69, 75-84) і межує з Копищанським (кв. 8-9, 11-12, 17, 29, 31, 59, 73-74, 89, 91-92) лісництвом.

Об'єкт Смарагдової мережі UA 0000001 Поліський включає територію Сущанського лісництва (кв. 50 (част.), 51 (част.), 52 (част.), 53 (част.).

Об'єкт Смарагдової мережі 0000160 Городницький включає територію лісництв: Корошинське (кв. 48 (част.), 49 (част.), 50 (част.), 52 (част.), 53 (част.), 54 (част.), 57 (част.), 58 (част.), 75 (част.), Кишинське (кв. 59 (част.), 67 (част.), 72 (част.).

Об'єкт Смарагдової мережі UA 0000173 Словечанський кряж розташований за межами лісгоспу.

Під час дослідження рослинного покриву ДП «Олевський лісгосп АПК» виявлено 11 природних оселищ (біотопи) Бернської Конвенції (додаток I Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції): C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*, C1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*, C1.3413 Зарості *Hottonia palustris* на мілководдях, C1.4 Постійні дистрофні озера, ставки та водойми, D2.3 Перехідні трясовини та сплавини, E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки, F9.1 Прирічкові чагарники, G1.21 Прирічкові ясенєво-вільхові ліси зі змінним зволоженням, G1.51 Березові ліси зі сфагновими мохами, G1.8 Ацидофільні ліси з домінуванням *Quercus*, G3.E Заболочені хвойні ліси неморальної зони.

Отже, Природні оселища (біотопи) Бернської Конвенції (Додаток I Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції) займають незначні площі, розташовані переважно в межах об'єктів природно-заповідного фонду, водних об'єктів, заболочених територіях, де рубки не проводяться.

Угрупування G1.51 Березові ліси зі сфагновими мохами, G1.8 Ацидофільні ліси з домінуванням *Quercus*, G3.E Заболочені хвойні ліси неморальної зони в межах лісгоспу включають характерні для регіону лісові угруповання.

У таблиці 3.1. включено природні оселища, що за характерними особливостями відносяться до найцінніших насаджень в межах лісгоспу.

Планова діяльність у насадженнях, що за характерними особливостями відносяться до Природних оселищ Бернської Конвенції буде проводитись відповідно до Закону про території Смарагдової мережі після його ухвалення.

Територія лісгоспу включена до ключових територій національного рівня (Убортська, Словечанський кряж), ключових територій регіонального рівня (Червоновольська, Ємільчинсько-Зубковицька), Городницько-Перганської сполучної території національного рівня, Усівсько-Бучманської сполучної території регіонального рівня.

Убортська ключова територія національного рівня включає територію лісництв: Копищанське (кв. 1-75, 77, 85-92), Сущанське (кв. 1-6, 45-63).

Ключова територія національного рівня Словечанський кряж включає територію Копищанського лісництва (кв. 76, 78-84).

Червоновольська ключова територія регіонального рівня включає територію Корощинського лісництва (кв.100).

Ємільчинсько-Зубковицька ключова територія регіонального рівня включає територію Кишинського лісництва (кв. 70-76).

Городницько-Перганська сполучна територія національного рівня включає територію лісництв: Сущанське (кв. 7-44, 64-89), Корощинське (кв. 1-99), Кишинське (кв. 1-6, 9-37, 42-69, 79, 85-89).

Усівсько-Бучманська сполучна територія регіонального рівня включає територію Кишинського лісництва (кв. 7-8, 38-41, 77-78, 80-84, 90-91).

Особливістю екомережі як специфічної форми охорони природи є те, що до об'єктів природно-заповідного фонду належать, як правило, лише території природних ядер екомережі, усі решта територій далі можуть залишатися в їх господарському використанні у відповідності з призначенням і типом угідь.

В результаті досліджень було описано одне лісове угруповання Зеленої книги, що займає незначні площі: Угруповання звичайнососнових лісів жовторододендронових та звичайнодубово-звичайнососнових лісів

жовторододендронових *Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei)*), *Querceto (roboris)-Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei)*.

Отже, угруповання Зеленої книги України займають незначні площі, розташовані у середньовікових соснових лісах з азалією, де рубки не проводяться.

У Червону книгу України внесено 5 видів рослин (*Silene lithuanica* Zapł., *Lycopodium annotinum* L., *Dactylorhiza fuchsii* (Druce) Soo, *Betula obscura* A.Kotula, *Iris sibirica* L.).

Dactylorhiza fuchsii (Druce) Soó підлягає охороні згідно з Додатком «Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, які перебувають під загрозою зникнення».

1 вид підлягає захисту відповідно Бернській конвенції (*Rhododendron luteum*).

6 видів є регіонально-рідкісними видами для флори Житомирської області (*Festuca polesica*, *Drosera intermedia* Hayne., *Juncus squarrosus* L., *Utricularia vulgaris* L, *Dianthus stenocalyx* Juz., *Rhododendron luteum*).

Silene lithuanica Zapł. внесено до Європейського червоного списку.

Види фауни, особливо орнітофауни, спорадично траплялися під час переміщення на всій території лісового господарства.

Під час дослідження місць гніздування чи масового розмноження видів фауни не виявлено.

Під час дослідження обстежено територію планової діяльності кожного лісництва та об'єкти природо-заповідного фонду.

Для кожного лісництва складено карти поширення раритетних видів та угруповань.

Польовими дослідженнями охоплено ділянки, відведені у санітарні рубки.

Дослідження суміжних ділянок, які примикають до планованої діяльності проведено по контуру відводів деревостанів. По контуру ділянок рубок здійснено дослідження ділянок на відстані 100 метрів.

У 2024 році ДП «Олевський лісгосп АПК» завершило плановану діяльність згідно Висновку Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від

29.09.2022 року №21/01-20226249636/1, реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності 20226249636.

Ділянки, на яких проводились суцільні санітарні рубки передбачені звітом ОВД станом на 31.12.2025 року заліснені, на них під час планованої діяльності не було виявлено раритетних видів та угруповань.

Отже, за матеріалами дослідження складено квартално-видільний перелік місцезнаходження видів флори, фауни та угруповань, які підлягають охороні та збереженню: об'єкти Червоної книги України; види з додатків 1, 2 і 3 до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції) та з додатку 1 Резолюції №6 (1998) даної Конвенції; рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України; природні оселища (біотопи), що підлягають збереженню з додатку Резолюції 4 (1998) до Бернської Конвенції для подальшого моніторингу за їхнім станом та розроблення заходів для збереження.

Відповідно до заходів охорони, наведених в Червоній книзі України для видів флори, що зростають в межах ДП «Олевський лісгосп АПК» рекомендовано заборонити збирання рослин, несанкціоновану заготівлю рослин та порушення умов місцезростання, вирубування, випас, сінокосіння на луках, осушення боліт. Рекомендується контроль за станом популяцій.

Відповідно до заходів охорони, наведених в Червоній книзі України для видів орнітофауни виявлення та охорона гнізд птахів та гніздових ділянок, для фауни виявлення та охорона місць перебування та розмноження. Рекомендується контроль за станом популяцій.

У виявлених місцезнаходженнях раритетних видів рекомендується проводити моніторинг за станом популяцій раритетних видів для уникнення негативного впливу на рідкісні види.

Ці ділянки не включено до фонду рубок, що забезпечить збереження раритетних видів на території ДП «Олевський лісгосп АПК».

Квартально видільний перелік передано у ВО «Укрдержліспроект» для врахування при проведенні лісовпорядкування.

В результаті моніторингу встановлено, що планова діяльність ДП «Олевський лісгосп АПК» відповідає екологічним вимогам.

Діяльність в об'єктах природно-заповідного фонду та на флористично цінних територіях не проводиться.

Виділено охоронні зони в місцезнаходженнях раритетних видів відповідно Постанови Кабінету Міністрів України від 12 травня 2023 р. № 499 «Порядок створення охоронних зон для збереження біорізноманіття у лісах».

Література

1. Андриенко Т.Л. Растительный мир Украинского Полесья в аспекте его охраны. / Т.Л. Андриенко, Ю.Р. Шеляг-Сосонко Киев: Наук думка, 1983. – 216 с.
2. Василюк О. Виявлення територій, придатних для оголошення об'єктами природно-заповідного фонду / Олексій Василюк, Анастасія Драпалюк, Григорій Парчук, Дарія Ширяєва. За заг. редакцією Олени Кравченко – Львів, 2015, 80 с.
3. Вінніченко Т.С. Рослини України під охороною Бернської конвенції / Вінніченко Т.С. – Хімджест, 2006. – 176 с.
4. Закон України "Про тваринний світ" від 13.12.2001 р. №2894-III // Верховна Рада України, 2002. – № 14. – ст. 97.
5. Закон України "Про рослинний світ" від 09.04.1999 р. №591-XIV // Верховна Рада України, 1999. – № 22-23. – ст. 198.
6. Закон України "Про Червону книгу України" від 07.02.2002 р. №3055-III // Верховна Рада України, 2002. – № 30. – ст. 201.
7. Закон України "Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки" від 21.09.2000 р. №1989-III // Верховна Рада України, 2000. – № 47. – ст. 405.
8. Закону України "Про екологічну мережу України" від 24.06.2004 р. №1864-IV // Верховна Рада України, 2004. – № 45. – ст. 502.
9. Закону України "Про природно-заповідний фонд" від 16.06.1992 р. №2456-XII // Верховна Рада України, 1992. – № 34. – ст. 502.

10. Звіт про науково-дослідну роботу по темі «Розробка проекту регіональної екологічної мережі Житомирської області».
11. Зелена книга України /під загальною редакцією члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха – К.: Альтерпрес, 2009. – 448 с.
12. Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979). – К., 1998. – 76 с.
13. Куземко А. Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони. / Куземко А., С. Садогурська, О. Василюк. – Київ, 2017. – 124 с.
13. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 17.12.2020 № 368 «Про затвердження переліків рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні і заносяться до Зеленої книги України, та природних рослинних угруповань, які вилучені із Зеленої книги України».
14. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 15.02.2021 № 111 «Про затвердження переліків видів рослин та грибів, що заносяться до Червоної книги України (рослинний світ), та видів рослин та грибів, що виключені з Червоної книги України (рослинний світ)».
15. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 19.01.2021 № 29 «Про затвердження переліків видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ), та видів тварин, що виключені з Червоної книги України (тваринний світ)».
14. Національний атлас України / НАН України, Інститут географії, Державна служба геодезії, картографії та кадастру ; голов. ред. Національного атласу України Л. Г. Руденко ; голова ред. кол. Б. Є. Патон. - К. : ДНВП «Картографія», 2007. - 435 с.
15. Пачоский И.К. Флора Полесья и прилежащих местностей // Труды Санкт.–Петербургского о-ва естествоиспытателей – СПб., 1897. – Т. 27. –В. 2. – 103 с., 1899 – Т. 29. – В. 3. – 113 с.; 1900. – Т. 30. – В. 3. – 259 с.

16. Перелік регіонально рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Житомирської області від 08.09.2010 № 1162.
17. Постанова КМУ № 1196. від 16 грудня 2015 р. «Про затвердження Порядку включення територій та об'єктів до переліків територій та об'єктів екологічної мережі»
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2023 р. № 499 «Порядок створення охоронних зон для збереження біорізноманіття у лісах».
19. Фіторізноманіття Українського Полісся та його охорона / Під заг. ред. Т.Л. Андрієнко. К.: Фітосоціоцентр 2006. – 316 с.
20. Флора УРСР / За ред. М. І. Котова – К. : Вид-во АН УРСР, 1936 – 1965. – Т. 1 – 12.
21. Червона книга України. Рослинний світ / За ред. Я. П. Дідуха – К. : Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с.
22. <http://emerald.net.ua/>
23. www.UkrBin.com.ua

Товариство з обмеженою відповідальністю
«УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ЕКОЛОГІЇ ҐРУНТІВ»

**Моніторинг стану гідрологічного режиму водних об'єктів після проведення планованої діяльності у
ДП «ОЛЕВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»
ЖИТОМИРСЬКОГО ОБЛАСНОГО КОМУНАЛЬНОГО АГРОЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА
«ЖИТОМИРОБЛАГРОЛІС» ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

(Житомирська область)

Від Виконавця:

Генеральний директор

ТОВ «Український центр екології ґрунтів»

Старший науковий співробітник, канд. с.-г. наук

О.І. Коломієць

Т.І Орел

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. Опис місця проведення планованої діяльності.....	7
2. Водні об'єкти	9
3. Об'єкти планованої діяльності.....	10
4. Характеристика водойми на території планованої діяльності.....	13
5. Результати лабораторних аналізів зразка води р. Уборть	15
6. Гідрологічні показники річки Уборть	23
7. Відведення лісових смуг вздовж берегів річки Уборть.....	25
ВИСНОВОК	26
Нормативна база	28
Додатки	29

ВСТУП

Ліс є елементом географічного ландшафту. Водоохоронна роль лісу проявляється у його впливі на водні ресурси безвідносно до розподілу стоку в часі (на підземний стік, річний об'єм стоку та ін.). Водорегулювальне значення лісу полягає у його впливі на рівномірність стоку, збільшення часу тривання повені, підвищення водності річок в меженний період, в оптимізації підземного живлення. Значну роль при цьому відіграє рівномірність змін заліснених і відкритих територій. Додержуючи певного співвідношення між ними, можна досягти максимального ефекту, коли басейн річки характеризується середнім рівнем лісистості. Це досягається за рахунок нерівномірності в часі танення снігу в лісі та на відкритих ділянках. Для цього бажано зберігати масиви лісу у верхів'ях річок, що дає можливість розділити повінь на дві частини – спочатку за рахунок надходження талих і дощових вод із полів, розміщених у середній та нижній частинах річки, а потім із верхів'я. Оптимальний розподіл стоку досягається за умови, якщо загальна лісистість басейну становить близько 50% і лісові масиви рівномірно розміщені на території басейну річки. Гідрологічна роль лісу значною мірою зумовлена специфікою ґрунтовеологічних і фізико-географічних умов. Не викликають сумніву позитивні тенденції впливу лісу на ресурси річкового стоку та природні ресурси підземних вод. Наприклад, у Поліській зоні України річний стік річок, басейни яких характеризуються відносно низьким рівнем лісистості, в середньому на 13% нижчий, ніж річний стік річок з високим рівнем лісистості їх басейнів. У степовій зоні ця різниця становить відповідно 3%. Як вже зазначалося вище, ліси сприяють накопичуванню підземних вод і зменшенню стоку поверхневих. Наприклад, у басейнах річок з високим рівнем лісистості підземна складова стоку на 15% більша, а поверхневого – на 6% менша.

Позитивною є також роль лісу у запобіганні випаровуванню літніх опадів. Літні повені доповнюють підземне живлення, причому не викликають на рівнинних річках руйнівних повеней та ерозійних процесів у їх басейнах. Лісова рослинність сприяє збільшенню кількості опадів над лісом на 10-14% порівняно з їх кількістю над полем. Впливає на цей процес і склад деревних лісових порід. Природно, що немає безпосереднього впливу механічного складу ґрунтів на кількість опадів, але на суглинкових ґрунтах ростуть переважно ялинові, листяні й широколистяні ліси, а на легких піщаних та супіщаних – соснові й листяні. У хвойних лісах південних районів різних географічних зон відмічено збільшення кількості снігових запасів на 4-14%, в мішаних лісах 19-30%, в листяних у зоні Полісся – на 27% і в лісостеповій зоні до 80% порівняно зі степовою зоною. Лісові насадження в басейнах річок виконують дуже важливу водоохоронну та водорегулювальну функцію. Ефективна інфільтрація, яка є основою підземного стоку,

посилюється із збільшенням лісистості басейнів річок у всіх природно-кліматичних зонах України в середньому на 21-25%, а відповідно і норми підземного живлення у цих річках вищі на 20-24%.

Значне перевищення величини показників інфільтрації над середніми значеннями спостерігається у Прикарпатті. На думку фахівців, для забезпечення водорегулювальної функції лісу конче треба довести показник залісненості Полісся як мінімум до 30-35%. При збільшенні загальної лісистості до 40% ефективна інфільтрація, що забезпечує підземне живлення річок зросте на 10-12%, а підземний стік ще на 4-10%. Позитивний вплив лісу на підземний стік має дуже важливе значення для збереження та відродження малих річок. Одним із чинників, що впливає на водний баланс річок, є вік лісу. Залежно від природних умов і характеру лісовідновлення підземний стік з таких територій може відрізнятись в 1,5-3 рази. При цьому показник стоку з водозаборів, на яких ростуть старіші насадження, більший, ніж із басейнів, у яких відновлено молоді ліси, що займають значну площу.

Оптимальною для елементарних водозборів є лісистість у 65-70%. Ліс підтримує та регулює водний баланс певної території. Взаємодія між лісом, водою та іншими компонентами навколишнього середовища є дуже нестійкою. Суцільні вирубки та молодняки, створені на їх місці, не забезпечують водоохоронні функції. Акумуляувати вологу насадження починають після досягнення 40-річного віку.

Суцільні рубки лісу концентрованими лісосіками, із застосуванням лісозаготівельної техніки, значно змінюють лісорослинні умови. Змінюється режим накопичення снігу і його танення, погіршуються властивості ґрунту, особливо водно-фізичні. Одночасні рубки лісу на всій площі, навіть невеликого водозбору, будь-якого струмка або річки, різко збільшують рівень весняних паводків і підйом води після злив. У посушливий період, вода в таких місцях може зникати. Рубки необхідно проводити рівномірно у басейні річки, не допускати одночасно суцільної вирубки на всій площі, навіть малих водозборів, струмків і річок, які є складовою частиною великих річок. Вибіркові рубки не спричиняють такого порушення водоохоронних властивостей лісу, як суцільні. Порушення гідрологічної рівноваги істотно позначається на стані водних ресурсів і їх використанні в народному господарстві.

Суцільні санітарні рубки – це вирубування всіх дерев на певній ділянці лісу одночасно, коли насадження втратило біологічну стійкість і вибіркові рубки вже не можуть його оздоровити. Такі рубки проводяться для видалення сухостійних, пошкоджених або ослаблених дерев, що уражені хворобами, шкідниками, пожежами чи стихійними лихами, з метою запобігання поширенню недуг на здорові дерева.

Суцільно-санітарні рубки проводяться

- коли насадження значно пошкоджене, і інші заходи не можуть його оздоровити;
- у разі, коли проведення вибіркового санітарного рубки призведе до зменшення повноти насаджень нижче встановленого показника (наприклад, нижче 0,1).
- для ліквідації захаращеності (сухостою, хмизу), спричиненої аваріями, стихійними лихами чи іншими факторами.

Особливості та обмеження:

- суцільно-санітарні рубки заборонені у заповідних зонах біосферних заповідників, національних парків, регіональних ландшафтних парків та інших територіях природно-заповідного фонду.
- рубки не проводяться біля місць гніздування рідкісних видів птахів, наприклад, чорного лелеки (радіус 1000 м).
- збереження життєвого середовища: при проведенні рубок залишають окремі повалені сухостійні дерева, які слугують середовищем існування для інших видів;
- оцінка впливу на довкілля (ОВД): суцільно-санітарні рубки площею понад 1 га підлягають процедурі ОВД.

Мета післяпроектного моніторингу – виявити розбіжності між прогнозованим та фактичним впливом рубок на довкілля. Закон передбачає можливість скасування висновку з ОВД, якщо у ході моніторингу виявлено значний негативний вплив на довкілля, який не був оцінений у ході ОВД.

Український Центр Екології Ґрунтів (УЦЕГ) виконав повний комплекс польових та лабораторно-аналітичних робіт з оцінювання впливу на довкілля (ОВД) лісгосподарської діяльності Дочірнього підприємства «Олевський лісгосп АПК» Житомирського обласного комунального агролісгосподарського підприємства «Житомироблагроліс» Житомирської обласної ради (далі ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс») у частині впливу на гідрологічні об'єкти.

Проведено дослідження і дана експертна оцінка стану водних об'єктів на території планованої лісгосподарської діяльності. Дано науково-обґрунтоване прогнозування впливу лісорубних робіт на стан поверхневих і ґрунтових вод на території лісгоспу. На підставі сумісного аналізу ґрунтово-кліматичних умов території, ландшафту та рельєфу місцевості, стану гідрологічного режиму території і аналізу якості поверхневих і ґрунтових вод проводилось встановлення впливу діяльності на гідрологічні об'єкти.

Для вирішення поставлених питань було виконано:

- 1) визначення геоморфологічних умов території планованої діяльності та визначено рівень ґрунтових вод;

2) опис ландшафтних особливостей, які впливають на водообмін, характер і швидкість ерозійних процесів або деформації земної поверхні, на поверхневий стік, міграцію осадового матеріалу;

3) складено перелік усіх малих та середніх річок, у басейні яких проектується суцільні і поступові рубки, також всіх водойм на території лісового фонду підприємства.

4) визначено територію водозбірного басейну кожної водойми, на якій знаходиться об'єкт планової діяльності – виділ, де заплановані рубки дерев (за допомогою топографічних карт (масштаб 1:5000);

5) опис водних об'єктів за гідрографічними показниками:

для річок: довжина, площа водозбірного басейну, середня і максимальна глибина; середній багаторічний об'єм стоку ($\text{км}^3/\text{рік}$), середній багаторічний модуль стоку (л/с/км^2), шар стоку (мм), максимальний стік (за рахунок талих вод і дощів), літні й зимові мінімальні витрати води або модулі стоку, тривалість пересихання та перемерзання річок;

для водойм: походження, площа водної поверхні, довжина, максимальна ширина, глибина, об'єм води;

для боліт або водно-болотних угідь: площа, тип за живленням і походженням;

6) опис паводкової ситуації в регіоні;

7) відбір проб води поверхневих джерел та визначено якість води на основі фізико-хімічних показників;

8) опис лісистості водоохоронних зон (відповідно Водного кодексу України) та оцінку дотримання мінімальної ширина смуг лісів уздовж берегів для затримання площинного змиву (у відповідності з додатками 4-5 Порядку №733 (щодо поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних ділянок).

1. Опис місця проведення планованої діяльності

ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» розташоване в північно-західній частині Житомирської області на території Коростенського адміністративного району.

Поштова адреса: 11002, вул. Олевської Республіки, буд. 114, м. Олевськ, Коростенський район, Житомирська область.

E-mail: ol.lis.apk@ukr.net

ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» має площу лісовпорядкування 34 739 га.

До складу лісгоспу входять 4 лісництва: Кишинське, Копищанське, Сущанське, Корощинське.

Діяльність підприємства базується на екологічно орієнтованих принципах ведення лісового господарства та лісокористування, а саме: збереження біотичного різноманіття, посилення водоохоронних, захисних, санітарно-гігієнічних, оздоровчих та інших корисних властивостей лісів, проведення рубок, які відповідають екології лісу та мінімізації негативного впливу на довкілля під час лісозаготівель, охорона лісів від пожеж, захист від шкідників та хвороб.

Згідно лісорослинного районування територія підприємства відноситься до Дніпровсько-Прип'ятського округу зони широколистяних лісів Скандинавсько-Руської провінції євразійської лісової області помірного поясу.

За фізико-географічним районуванням територія підприємства віднесена до Українського Полісся та розташована в басейні р. Уборть – правої притоки Прип'яті. За характером рельєфу – слабохвиляста рівнина з невеликим нахилом на північний схід, яку перерізає долина р. Уборть. Середня висота над рівнем моря 150 м. Рівнинний рельєф чергується з підвищеннями і невеликими пониженнями.

Клімат території розміщення підприємства помірно-континентальний, з теплим літом і м'якою зимою з нестійкими морозами, частими відлигами. Середня температура січня складає -5,7 °С, липня – +18,9 °С. Середньорічна кількість опадів – 580 мм, більшість яких випадає у літній період. Тривалість сонячного освітлення середньому складає 1500-1800 год/рік. У зимовий період року переважають вітри західного напрямку, середня швидкість яких досягає 4 м/с. Клімат сприятливий для успішного вирощування таких деревні порід, як дуб звичайний (*Quercus robur* L.), ясен звичайний (*Fraxinus excelsior* L.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.), липа дрібнолиста (*Tilia cordata* Mill.), модрина європейська (*Larix decidua* Mill.), бук звичайний (*Fagus sylvatica* L.), сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.), граб звичайний (*Carpinus betulus* L.) і береза повисла (*Betula pendula* Roth.).

Панівні ґрунти – дерново-підзолисті, легкі за гранулометричним складом (піщані, супіщані). Трапляються оглеєні дерново-підзолисті ґрунти, що утворилися в результаті оглеєння дерново-підзолистих ґрунтів в умовах надмірного ґрунтового зволоження в місцях слабої дренажності і високого рівня ґрунтових вод. Рівень ґрунтових вод залежно від рельєфу – 0,5-15,0 м. За ступенем вологості більша частина ґрунтів відноситься до вологих. Велику площу в підприємстві займають болотні, торфувато-болотні ґрунти, які займають площу 924,4 га.

2. Водні об'єкти

На території планованої діяльності ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» визначено такі водні об'єкти:

Річка **Уборть** (притока р. Прип'ять)

Річка Перга (притока р. Уборть)

Річка Зольня (притока р. Уборть)

Річка Кам'янка (притока р. Уборть)

Річка Юрово (притока р. Уборть)

Жирним шрифтом виділено назву річки, на прикладі якої проведено моніторинг стану водних об'єктів після проведення робіт планованої діяльності.

3. Об'єкти планованої діяльності

Співробітники УЦЕГ (Український Центр Екології Ґрунтів) провели обстеження стану гідрологічного режиму водного об'єкту (р. Уборть) ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» після проведення робіт планової діяльності.

Нижче наведено опис і фото деяких об'єктів, де проведені рубки:

1-й об'єкт планованої діяльності: квартал 43, виділ 55.1 (площа 3,1 га, зрубано 0,9 га) Корощинського лісництва. Виділ закладений на рівній ділянці. Влітку 2025 року проведені суцільно-санітарні рубки сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) віком 60 років. Восени 2025 року посаджені саджанці сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) і дубу звичайного (*Quercus rubra* L.) за схемою: 4 ряди сосни звичайної, 2 ряди дубу звичайного. Міжряддя вкриті травами, мохом, проективне покриття 70% (фото 1).

2-й об'єкт планованої діяльності: квартал 58, виділ 31 (площа 0,6 га, зрубано 0,6 га) Корощинського лісництва. Виділ розташований на ділянці з рівним рельєфом. Влітку 2025 року проведені суцільно-санітарні рубки сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) віком 62 роки. Восени 2025 року на території виділу посаджені саджанці сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) і дубу звичайного (*Quercus robur* L.) за схемою: 6 рядів сосни звичайної, 2 ряди дубу звичайного. Ґрунт у міжряддях вкритий мохом, чорницею, підростом молодих дерев сосни, проективне покриття 60% (фото 2).

3-й об'єкт планованої діяльності: квартал 54, виділ 4 (площа 3,0 га, зрубано 1,3 га) Кишинського лісництва. Виділ закладений на болотистій ділянці з відносно рівним рельєфом, місцями є пониження. Весною 2025 року були проведені рубки головного користування дерев берези повислої (*Betula pendula* Roth.) віком 75 років. Супутні породи – вільха чорна (*Alnus glutinosa* (L.) Gaeth.), осика (*Populus tremula* L.), дуб звичайний (*Quercus robur* L.), сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.). Восени 2025 року проведені посадки саджанців лісових порід за такою схемою: 4 ряди сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.), 1 ряд дубу звичайного (*Quercus robur* L.). Міжряддя щільно вкриті травою, багато підросту осики, дубу, проективне покриття 90% (фото 3).

4-й об'єкт планованої діяльності: квартал 23, виділ 17 (площа 1,7 га, зрубано 0,9 га) Кишинського лісництва. Виділ закладений на рівній ділянці з розвинутим мікрорельєфом. Весною-літом 2025 року проведені суцільно-санітарні рубки дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) віком 57 років. Восени 2025 року на території виділу посаджені саджанці сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) і дубу звичайного (*Quercus robur* L.) за схемою: 4 ряди сосни звичайної, 1 ряд дубу звичайного. Трав'янистий покрив розріджений (мох), проективне покриття 5-10% (фото 4).

5-й об'єкт планованої діяльності: квартал 79, виділ 11 (площа 2,0 га, зрубано 0,3 га) Сущанського лісництва. Виділ закладений на рівній ділянці. Весною-літом 2025 року проведені суцільно-санітарні рубки дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) віком 60 років. Восени 2025 року на території виділу посаджені саджанці модрини європейської (*Larix decidua* Mill.) і берези повислої (*Betula pendula* Roth.) за схемою: 4 ряди модрини європейської, 1 ряд берези повислої. Міжряддя вкриті трав'янистою рослинністю, мохом, підростом сосни, проективне покриття 80% (фото 5).

6-й об'єкт планованої діяльності: квартал 78, виділ 25 (площа 5,2 га, зрубано 0,9 га) Сущанського лісництва. Виділ закладений на ділянці з розвинутим мікрорельєфом, в середній частині є пониження, яке затоплене навіть у літній період. Влітку 2025 року проведені суцільно-санітарні рубки дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) віком 57 років. Супутні породи – вільха чорна (*Alnus glutinosa* (L.) Gaeth.), береза повисла (*Betula pendula* Roth.). Восени 2025 року проведені посадки саджанців лісових порід за такою схемою: 4 ряди сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.), 1 ряд дубу звичайного (*Quercus robur* L.). Міжряддя вкриті мохом, травою, підростом берези, проективне покриття 100% (фото 6).

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

4. Характеристика водойми на території планованої діяльності

Уборть – річка в Житомирській області України і Гомельській області Білорусі, права притока Прип'яті (басейн Дніпра). Бере початок біля с. Яблунівка Житомирської обл. Впадає в р. Прип'ять у 2 км на південний захід від м. Петрикова (Білорусь). Довжина – 292 км (в Україні – 166 км), площа басейну – 5820 км² (в Україні – 3910 км²). Від витoku річка прямує на північний захід, перед м. Олевськом повертає на північний схід. На території України протікає в межах Українського кристалічного щита, місцями – у кристалічних породах (граніти, гнейси), оголюючи скелясті береги. В пониззі тече територією Поліської низовини. Річкова долина виражена нечітко, подекуди зливається із прилеглою місцевістю. Заплава двостороння, завширшки від 0,1-0,2 км у верхній течії до 1-5 км у пониззі. Русло вільно меандрує, звивисте (у нижній течії – сильно), зрідка трапляються низькі піщані острови. Ширина русла 10-15 м, ближче до гирла – місцями до 60 м. Весняне водопілля починається зазвичай у першій половині березня (найбільша висота над межевим рівнем 4 м, середня – 1,8-2,7 м), закінчується в середині травня. Стійка літня межень настає у липні (тривалість у середньому три місяці). Замерзає на початку грудня. Хімічний склад води – гідрокарбонатно-кальцієвий, із середньорічною мінералізацією 325 мг/дм³. Живлення переважно снігове і дощове.

Найбільші притоки: Перга (права, завдовжки 67 км, протікає в Україні) та Свидовець, або Свидівка, Болотниця (58 км, протікає в Україні та Білорусі).

Інші притоки: ліві – Бересток, Мала Глумча, Бровник, Зольня, Кам'янка, Юрівка, Глушковицький, Нересня, Литоша, Вигоща, Сліпча, Стара Уборть; праві – Телина, Угля, Радча, Кишинська, Мудрич, Замликів, Либжада, Перга, Свидовець, Плотниця, Вішалка, Жмурня, Молода, Острожанка.

Схема р. Уборть

На фото 7а і 7б місце відбору зразків води для лабораторного аналізу та його координати. Ширина р. Уборть в цьому місці 20 м, середня глибина 1,0 м, швидкість течії 0,1 м/с. Вода прозора, чиста, без запаху. Температура води 5⁰С. Майже 30% поверхні річки вкрито очеретом та іншою водною рослинністю. Ширина водозахисної лісосмуги вздовж берегів 400 м.

Фото 7а

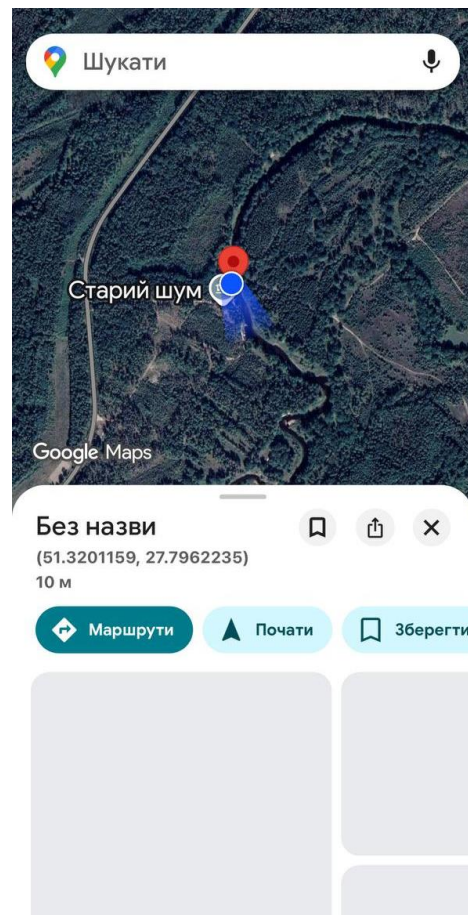

Фото 7б

Річка **Уборть** має характерний гідрологічний режим для Українського Полісся – паводковий. Площа водозбору у межах господарства – 25 км², відстань до об'єктів планованої діяльності – 0,3-1,0 км. Розраховані такі гідрологічні показники стоку:

середній багаторічний об'єм стоку, що є важливим показником водності річки (**W₀**) (кількість води, що проходить через створ водотоку за певний проміжок часу) – 94,5х10⁵ м³/рік;

середній багаторічний модуль стоку (**М**) (кількість води, що стікає за одиницю часу з одиниці площі водозбірного басейну) – 0,5 л/с на км²;

шар стоку (**Y**) (середня кількість води, яка стікає з водозбору за будь-який проміжок часу, рівномірно розподілений по площі водозбору) – 1,6 мм.

5. Результати лабораторних аналізів зразка води р. Уборть

Показники якості води поверхневих джерел поділяються на фізичні, бактеріологічні, гідробіологічні і хімічні. До основних фізичних показників якості води належать:

- **температура води** впливає практично на всі процеси, від яких залежать склад і властивості води. Температура води вимірюється в градусах Цельсія (°C);
- **запах води** створюється специфічними речовинами, що надходять у воду в результаті життєдіяльності гідробіонтів, розкладання органічних речовин, хімічної взаємодії компонентів, які втримуються у воді;
- **прозорість води** залежить від ступеня розсіювання сонячного світла у воді речовинами органічного та мінерального походження, що перебувають у воді у зваженому і колоїдному стані. Прозорість визначає протікання біохімічних процесів, що вимагають освітленості, вимірюється в сантиметрах;
- **вміст завислих речовин**. Джерелами зважених речовин можуть бути процеси ерозії ґрунтів і гірських порід, скаламучування донних відкладень, продукти метаболізму та розкладання гідробіонтів, продукти хімічних реакцій і антропогенні джерела. Зважені речовини впливають на глибину проникнення сонячного світла, погіршують життєдіяльність гідробіонтів, призводять до замулювання водних об'єктів. Вміст завислих речовин вимірюється в г/м³, або мг/л.

До хімічних показників якості води відносять:

- **біохімічне споживання кисню (БСК)** служить оцінкою загального забруднення води легкоокислюваними органічними речовинами;
- **водневий показник (рН)**. У природних водах концентрація іонів водню залежить, головним чином, від співвідношення концентрацій вугільної кислоти і її іонів. Джерелами вмісту іонів водню у воді є також гумінові кислоти, наявні в кислих ґрунтах і, особливо, в болотних водах, гідроліз солей важких металів. Від рН залежить розвиток водяних рослин, характер протікання продукційних процесів;
- **азот** може перебувати в природних водах у вигляді вільних молекул N₂ і різноманітних сполук у розчиненому, колоїдному або зваженому стані. У загальному азоті природних вод прийнято виділяти органічну і мінеральну форми. Основними джерелами надходження азоту є внутріводоймові процеси, газообмін з атмосферою, атмосферні опади й антропогенні джерела. Різні форми азоту можуть переходити одна в іншу в процесі кругообігу азоту;
- **фосфор** у вільному стані в природних умовах не зустрічається. У природних водах фосфор перебуває у вигляді органічних і неорганічних сполук. Основна маса фосфору перебуває у зваженому стані. На вміст різних форм фосфору впливають процеси його

кругообігу. На відміну від азоту кругообіг фосфору незбалансований, що визначає його більш низький вміст у воді. Тому фосфор здебільшого виявляється тим біогенним елементом, що лімітує, вміст якого визначає характер продукційних процесів у водних об'єктах;

– **мінеральний склад** визначається за умістом 7 головних іонів: K^+ , Na^+ , Ca^{2+} , Mg^{2+} , Cl^- , SO_4^{2-} , HCO_3^- . Основними джерелами підвищення мінералізації є ґрунтові й стічні води.

Після проведення робіт планованої діяльності були виконані лабораторні аналізи відібраних зразків води з обстеженої річки Уборть. Порівнювали фізичні та фізико-хімічні показники з тими, що були отримані до здійснення суцільно-санітарних рубок у попередні роки. Спостерігаються сезонні зміни якості води. Завислі речовини в природних водах складаються з часток глини, піску, мулу, суспендованих органічних і неорганічних речовин, планктону та інших мікроорганізмів. Концентрація їх пов'язана із сезонними факторами і залежить від танення снігу, порід, що складають річище, від антропогенних факторів. Завислі частки впливають на прозорість води та проникнення в неї світла, на температуру, на швидкість утворення осадів. Кількість завислих речовин корегує з каламутністю. Кількість завислих речовин у відібраних зразках значно менше, ніж у попередні роки обстежень (рис. 1) і не перевищує нормативні значення для водойм рибогосподарського призначення (20 мг/л). Збільшення кількості завислих речовин пов'язано з сезонними змінами.

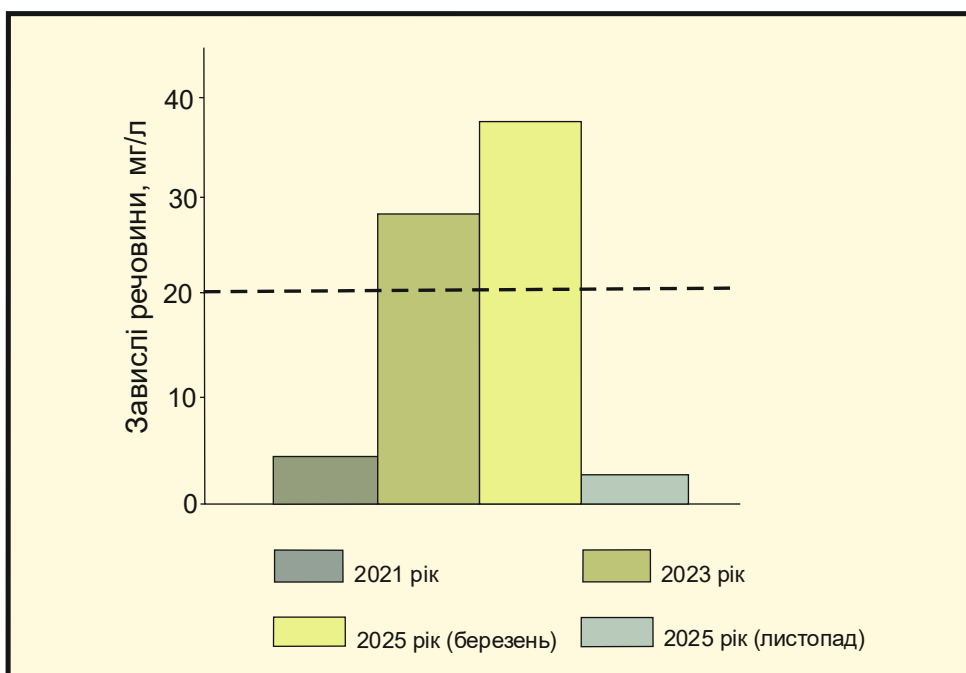

Рис. 1. Кількість завислих речовин у воді річки Уборть у роки обстежень

Жорсткість, яка обумовлюється присутністю у воді іонів Ca і Mg , залишилася низькою (1,8 мг-екв/л), знаходиться у межах нормативних показників. Зразки річкової води належать до категорії м'яких.

Біохімічне споживання кисню (БСК₅) – важливий екологічний показник стану природних водойм. Це та кількість кисню (в міліграмах), що необхідна для біохімічного окислення органічних речовин, які містяться у 1 л води за температури 20°C. При високому вмісті органічних речовин у воді швидко розмножуються аеробні бактерії, для життєдіяльності яких необхідний кисень. Це може зумовити зниження вмісту розчиненого кисню, створити гіпоксичні умови і загибель окремих видів гідробіонтів. На практиці БСК₅ визначають протягом 5 діб інкубації, БСК₂₀ – за 20 днів. Чим більше у воді органіки, тим вища окисленість і більше БСК. Чим більше забруднена вода річок органічними речовинами, тим більше її БСК. Показники біохімічного споживання кисню у воді річки Уборть, як показують останні обстеження, низькі (3,4 мг/л), що говорить про низьку забрудненість води річок органічною речовиною, значно меншу, ніж у попередні роки обстежень (рис. 2).

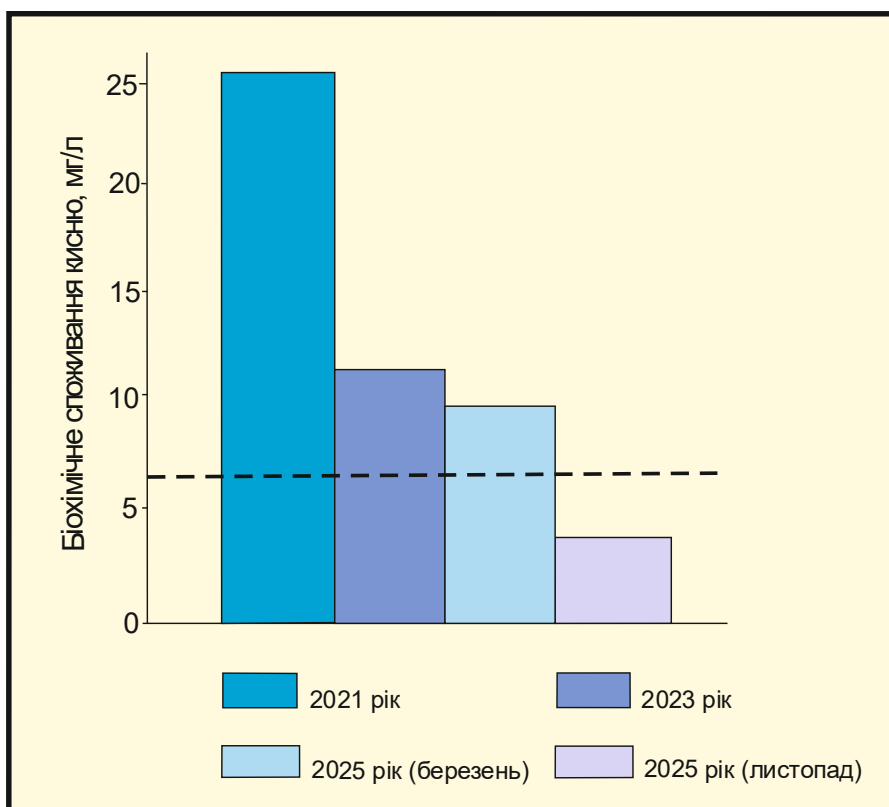

Рис. 2. Біохімічне споживання кисню у воді річки Уборть у роки обстежень

Мінералізація поверхневих вод, концентрація окремих головних іонів, їх співвідношення залежать, головним чином, від характеру живлення водного об'єкту. Найменша вона у річках у період переважаючого живлення дощовими і талими водами. У межах, коли у живленні річок значну роль відіграють підземні води, цей показник підвищується. На мінералізацію річкових вод впливає також тип ґрунтів у басейні річки. Ґрунтові води, на обстеженій території, знаходяться на глибині 0,5-15,0 м, вони приймають

участь у водному режимі території, тому у період межені поверхневим водам відкритих джерел може загрожувати незначне підвищення мінералізації. Хімічний аналіз води показав, що мінералізація (вміст легкорозчинних солей) води р. Уборть значно менше 1000 мг/л (рис. 3). Після проведення робіт планованої діяльності загальна мінералізація води в річках практично не змінилася – 117 мг/л, вона у декілька разів нижче граничних значень. Згідно з класифікацією за загальною мінералізацією, вода належить до категорії прісних.

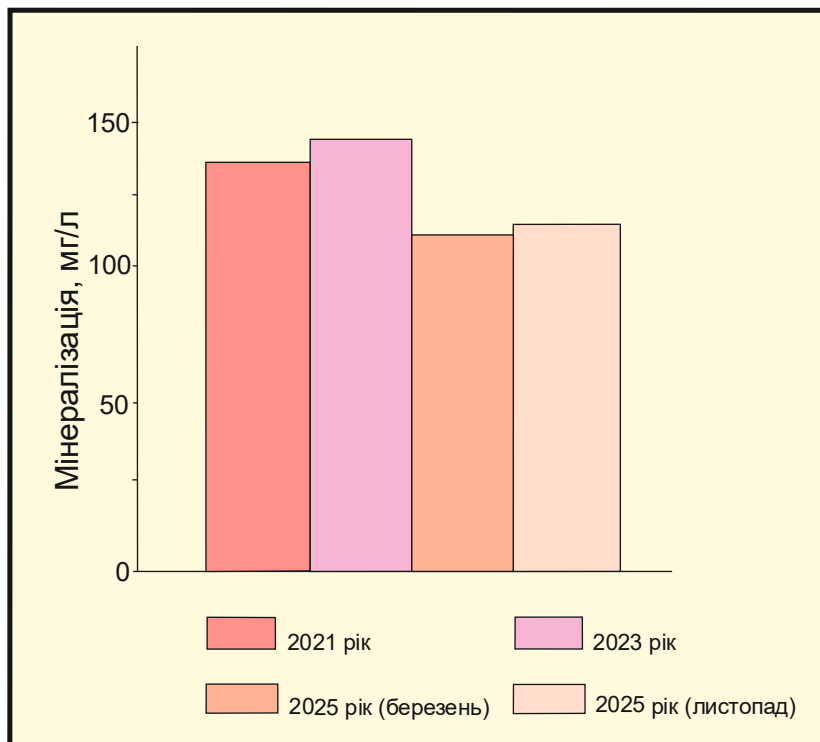

Рис. 3. Мінералізація води річки Уборть у роки обстежень

Значення рН у зразках води обстеженої річки практично не змінилося, реакція залишилась слабо кислою (6,8).

Вміст амонійного азоту зразка води у 2023 році мав тенденцію до збільшення, але обстеження 2025 року показали, що цей показник зменшився – 0,03-0,36 мг/л. Гранично допустима концентрація у воді водойм рибогосподарського призначення встановлена в розмірі 2 мг/дм³ у виді NH_4^+ – іона.

Вміст фосфатів у зразку води залишився дуже низький – 0,06 мг/л. Загальна токсична дія солей фосфатної кислоти можлива лише при дуже високих дозах (>3,5 мг/л). Вміст фосфатів і амонійного азоту, у всіх зразках води в декілька разів менше нормативних значень для водойм рибогосподарського призначення (табл. 7, 8).

За фізичними, фізико-хімічними та хімічними показниками, вода обстежених річок відповідає нормативним значенням для водойм рибогосподарського призначення. Негативного впливу на стан водних об'єктів проведення робіт планованої діяльності не сталося.

Таблиця 1 – Фізичні властивості зразків поверхневої води (ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» Житомирської області), 2021 р.

№ п/п	Гідрологічний об'єкт	Температура, °С	Каламутність, НОК	Колір	Запах	Смак	Завислі речовини, мг/л
1	Річка Уборть	5	5,1	жовтувата	без запаху	без смаку	2,4
2	Річка Перга	5	12,8	жовтувата	без запаху	-	4,9
3	Річка Зольня	5	9,2	коричнева	запах болота	-	1,8
4	Річка Кам'янка	5	17,6	коричнева	запах болота	-	7,5
5	Річка Юрово	5	8,6	коричнева	запах болота	-	2,0
	Нормативні значення вод водойм рибогосподарського призначення *	28	50	-	-	-	20

Таблиця 2 – Хімічний склад зразків поверхневої води (ДП «ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» Житомирської області), 2021 р.

№ п/п	Гідрологічний об'єкт	pH	Сума розчинних солей, мг/л	Мінералізація, мг/л	Жорсткість, мг-екв/л	Амонійний азот, мг/л	Фосфати, мг/л	Біохімічне споживання кисню, мг/л
1	Річка Уборть	7,4	120	130	2,0	0,07	0,02	26,0
2	Річка Перга	6,6	46	50	1,1	0,13	0,20	26,0
3	Річка Зольня	7,3	69	70	1,0	0,46	0,16	2,1
4	Річка Кам'янка	6,8	110	112	1,8	0,59	0,08	3,4
5	Річка Юрово	6,6	56	57	0,9	0,52	0,08	2,1
	Нормативні значення вод водойм рибогосподарського призначення *	6,5-8,5	800	1000	7	2,0	3,5	>6

* (КМ України, Постанова КМ "Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами" від 25.03.1999 N 465)

Таблиця 3 – Фізичні властивості зразків поверхневої води (ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» Житомирської області), 2023 р.

№ п/п	Гідрологічний об'єкт	Температура, °С	Каламутність, НОК	Колір	Запах	Смак	Завислі речовини, мг/л
1	Річка Уборть	2	7,8	жовтувата	без запаху	без смаку	28,2
2	Річка Перга	1	9,9	жовтувата	без запаху	-	26,5
3	Річка Зольня	2	18,4	коричнева	запах болота	-	58,5
4	Річка Юрово	2	11,3	коричнева	запах болота	-	20
	Нормативні значення вод водойм рибогосподарського призначення *	28	50	-	-	-	20

Таблиця 4 – Хімічний склад зразків поверхневої води (ДП «ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» Житомирської області), 2023 р.

№ п/п	Гідрологічний об'єкт	рН	Сума розчинних солей, мг/л	Мінералізація, мг/л	Жорсткість, мг-екв/л	Амонійний азот, мг/л	Фосфати, мг/л	Біохімічне споживання кисню, мг/л
1	Річка Уборть	6,5	143	145	2,7	1,37	0,1	13
2	Річка Перга	6,4	79	80	1,6	1,7	0,1	5,8
3	Річка Зольня	5,7	48	50	1,2	2,7	0,05	13,6
4	Річка Юрово	5,4	34	35	0,8	2,1	0,05	6,8
	Нормативні значення вод водойм рибогосподарського призначення *	6,5-8,5	800	1000	7	2,0	3,5	>6

* (КМ України, Постанова КМ "Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами" від 25.03.1999 N 465)

Таблиця 5 – Фізичні властивості зразків поверхневої води (ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» Житомирської області), березень 2025 р.

№ п/п	Гідрологічний об'єкт	Температура, °С	Каламутність, НОК	Колір	Запах	Смак	Завислі речовини, мг/л
1	Річка Уборть	4	3,1	світлий	без запаху	без смаку	38,1
2	Річка Перга	3	2,9	світлий	-	-	16,3
	Нормативні значення вод водойм рибогосподарського призначення *	28	50	-	-	-	20

Таблиця 6 – Хімічний склад зразків поверхневої води (ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» Житомирської області), березень 2025 р.

№ п/п	Гідрологічний об'єкт	pH	Сума розчинних солей, мг/л	Мінералізація, мг/л	Жорсткість, мг-екв/л	Амонійний азот, мг/л	Фосфати, мг/л	Біохімічне споживання кисню, мг/л
1	Річка Уборть	6,3	110	112	1,72	0,03	0,02	9,87
2	Річка Перга	6,7	110	111	1,74	0,16	0,02	5,71
	Нормативні значення вод водойм рибогосподарського призначення *	6,5-8,5	800	1000	7	2,0	3,5	4-6

* (КМ України, Постанова КМ "Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами" від 25.03.1999 N 465)

Таблиця 7 – Фізичні властивості зразків поверхневої води (ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» Житомирської області), листопад 2025 р.

№ п/п	Гідрологічний об'єкт	Температура, °С	Каламутність, НОК	Колір	Запах	Смак	Завислі речовини, мг/л
1	Річка Уборть	5	2,0	світлий	без запаху	без смаку	1,3
	Нормативні значення вод водойм рибогосподарського призначення *	28	50	-	-	-	20

Таблиця 8 – Хімічний склад зразків поверхневої води (ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» Житомирської області), листопад 2025 р.

№ п/п	Гідрологічний об'єкт	pH	Сума розчинних солей, мг/л	Мінералізація, мг/л	Жорсткість, мг-екв/л	Амонійний азот, мг/л	Фосфати, мг/л	Біохімічне споживання кисню, мг/л
1	Річка Уборть	6,8	115	117	1,76	0,36	0,06	3,38
	Нормативні значення вод водойм рибогосподарського призначення *	6,5-8,5	800	1000	7	2,0	3,5	4-6

* (КМ України, Постанова КМ "Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами" від 25.03.1999 N 465

6. Гідрологічні показники річки Уборть

Весняне водопілля є характерним для річок території лісгоспу, воно обумовлене інтенсивністю сніготанення та кількістю рідких опадів. Основна частина стоку більшості рівнинних річок формується в період весняного водопілля, яке є головною причиною нерівномірності стоку протягом року. Тому характер водопілля значною мірою визначає внутрішньорічний розподіл стоку.

Для басейнів Прип'яті характерним є яскраво виражене весняне водопілля та низька межень, що може супроводжуватися затопленнями.

Максимальний стік визначається за допомогою поправочного коефіцієнта, який на обстеженій території переважно залежить від таких факторів: опади, випаровування, характер рельєфу, ґрунтовий покрив, рослинність. Літні і зимові модулі стоку розраховуються залежно від внутрішньорічного розподілу стоку. Водний режим річок Прип'ятської ландшафтно-гідрологічної провінції має такі характерні періоди сезонного розподілу стоку: весняний (максимальний) – 50%, літній – 16%, осінній – 14% та зимовий – 20%.

У таблиці 9 відображено результати розрахунків гідрографічних показників стоку річки Уборть на території планованої діяльності ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс».

Таблиця 9 – Гідрографічні показники стоку річки

Назва річки	Об'єм стоку (W_0), м ³ (за рік)	Модуль стоку (М), л/с на км ²			Шар стоку (Y), мм
		багаторічний	max	min літній / min зимовий	
Уборть	$94,56 \times 10^5$	0,5	0,7	0,08/ 0,10	1,6

Обстежена річка має гідрологічні показники стоку, характерні для Прип'ятської ландшафтно-гідрологічної провінції, де виконувалися обстеження. На території переважає рівнинний рельєф. Середній похил річки – 0,34 м/км. Ґрунтовий покрив на обстеженій території представлений дерново-підзолистими ґрунтами з різним ступенем прояву підзолистого і дернового процесів при неглибокому заляганні ґрунтових вод на плоских рівнинах і слабо дренованих вододілах під вологими мішаними і сосновими лісами з розвиненим трав'янистим покривом. Ґрунти сформовані на річкових алювіальних відкладеннях. У них сформований диференційований за елювіально-ілювіальним типом профіль. деякі мають ознаки оглеєння у нижній частині профілю. Ґрунти мають низьку природну родючість, їм властива висока водопроникність, слабка гумусованість і висока кислотність. У пониженнях зустрічаються торфувато-болотні ґрунти, що утворюються під

впливом болотного процесу ґрунтоутворення, при надлишковому зволоженні атмосферними і застійними ґрунтовими водами. Ці фактори впливають на формування річкового стоку на обстеженій території. Максимальний модуль стоку мало відрізняється від середньорічного, він найбільше залежить від поверхневих вод у період сніготанення. Рівнинний рельєф, сприятливі фізичні, водні і біологічні характеристики ґрунтів, щільна листова підстилка практично виключають прояви ерозійних процесів, зменшують інтенсивність поверхневого стоку, міграцію осадового матеріалу. У межах обстеженої території не виявлено явних пошкоджень ґрунтового покриву та проявів деградаційних процесів.

Згідно довідки Житомирського обласного центру з гідрометеорології (Житомирський ЦГМ) № 996-04-39/33 від 01.04.2025 р.) (додатки), природний режим річок значно змінений внаслідок зарегульованості великою кількістю водойм та водосховищ. Найвищі рівні води переважно спостерігаються під час проходження весняного водопілля, але в останні роки максимальні рівні спостерігаються також і взимку під час тало-дощових паводків. Водопілля на річках проходять в період лютого-квітня з виходом води на заплавні території та на частині річок з досягненням небезпечних відміток.

Максимуми дощових паводків в період літньо-осінньої межені здебільшого є нижчі за максимальні рівні водопілля та залежать від кількості опадів. Дощові паводки на території області спостерігаються зазвичай в травні-червні з амплітудою підйома рівня до 1.0 м та з виходом води на понижених ділянках заплав без негативних наслідків. В 2010 та 2023 роках відмічалися і весняна повінь і дощовий паводок.

За останні 30 років на річках області виражені водопілля були в 1996, 1999, 2003, 2005, 2006, 2010, 2013, 2023 роках. Згідно діючого «Каталогу небезпечності гідрологічних явищ» Українського гідрометеорологічного центру у ці роки відмічалось досягнення і перевищення відміток затоплення заплави, та на деяких річках перевищення небезпечних відміток затоплення сільськогосподарських угідь, будівель, споруд.

Паводки, що спостерігалися на території господарства, не мають відношення до господарської діяльності. У межах обстеженої території (на лісових ділянках) не виявлено явних пошкоджень ґрунтового покриву та наслідків деградаційних процесів, обумовлених проведенням лісгосподарських робіт.

7. Відведення лісових смуг вздовж берегів річки Уборть

З метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності визначаються лісові ділянки (смуги лісів) уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів, що виділяються з категорії експлуатаційних лісів за нормативами згідно з додатком 4 Постанови № 733 «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок».

У таблиці 10 наведена ширина лісових смуг вздовж берегів річки Уборть на території планованої діяльності ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс».

Таблиця 10 – Ширина лісових смуг вздовж берегів річки

Найменування річок	Куди впадає річка	Загальна протяжність річки, км / площа водозбору, км ²	Ширина лісових смуг вздовж берегів річок, м	
			згідно нормативів	фактична
Річка Уборть	р. Прип'ять	292 / 5820	400	400

У лісосмугах лісгоспу вздовж обстеженої річки відсутні розорювані землі, не застосовуються пестициди і добрива, не влаштовуються літні табори для худоби. Відсутні будь-які споруди, огорожі, дачі, гаражі, стоянки автомобілів, звалища сміття, тощо. Зелені насадження у задовільному стані, територія лісосмуг не засмічена. Виконуються обмеження щодо використання земель водного фонду (прибережні захисні смуги) відповідно до ст. 61 Земельного кодексу України та ст. 89 Водного кодексу України.

Під час провадження планованої діяльності суттєвого впливу на водний об'єкт не відбулося, бо виділені лісові смуги уздовж берегів річки з категорії експлуатаційних лісів за нормативами згідно з постановою «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» (постанова КМ України від 16.05.2007 № 733) віднесені до категорії захисних лісів та витримані на території ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс».

Здійснення господарської діяльності на досліджених об'єктах суттєво не зменшило лісистість басейну водойми. Вздовж обстеженої річки є захисні лісосмуги, які відповідають вимогам, зазначеним у вищевказаному документі.

У відповідності до вимог наказу Державного комітету лісового господарства України від 23.12.2009 № 364 «Про затвердження Правил рубок головного користування», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26 січня 2010 року за № 85/17380, в разі проведення рубок у деревостанах, що віднесені до захисних смуг лісів уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів, можуть проводитися лише вузьколісосічні рубки.

ВИСНОВОК

Проведення моніторингу стану гідрологічного режиму водних об'єктів ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» після проведення робіт планованої діяльності показав, що розбіжностей між прогнозованим та фактичним впливом господарської діяльності на водний об'єкт не виявлено.

Територія підприємства розташована у басейні річки Уборть. За режимом, річка належать до типу рівнинних, живлення змішане з переважанням атмосферного.

Територія господарства має спокійний рельєф з відсутністю крутих схилів. Грунтові води на обстеженій території знаходяться на глибині 0,5-15,0 м, вони приймають участь у водному режимі території, впливають на мінералізацію поверхневих вод у період паводків, але цей вплив не є значним. Заходи не порушили водних потоків у ґрунтових горизонтах і підземного живлення, а заболочені території не охоплені господарською діяльністю. Прояви водної ерозії ґрунту на території господарства відсутні.

За фізичними, фізико-хімічними і хімічними показниками якості води гідрологічного об'єкту (р. Уборть) у межах планованої діяльності ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» відповідає нормативним значенням згідно Загальному переліку ГДК та ОБРВ шкідливих речовин для води рибогосподарських водойм, затвердженому Мінрибгоспом СРСР, 09.08.1990 р. №12-04-11. Після проведення робіт планованої діяльності якість води у водному об'єкті не погіршилася, фізичні, фізико-хімічні показники залишились у межах ГТК (табл. 8).

Під час провадження планованої діяльності суттєвого впливу на водний об'єкт не відбулося, адже виділені лісові смуги уздовж берегів річки, з категорії експлуатаційних лісів за нормативами згідно з постановою «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» (постанова КМ України від 16.05.2007 № 733) віднесені до категорії захисних лісів та витримані на території господарства, здійснення господарської діяльності на досліджених об'єктах суттєво не зменшило лісистість басейну водойми.

При виконанні робіт планованої діяльності негативний вплив на водні ресурси зведено до мінімуму, оскільки:

- при здійсненні планованої діяльності вода не використовувалась;
- технологія проведення планованої діяльності не призвело до захаращення, забруднення та засмічення водостоків порубковими рештками, іншими відходами виробництва та сміттям;
- не відбулося виснаження водних ресурсів або погіршення якості вод;
- не відбулося надходження у водне середовище забруднюючих речовин;

- не відбулося порушення гідродинамічного режиму поверхневих та підземних вод;
- вплив на гідрологічний та гідрохімічний стан поверхневих водойм відсутній.

Враховуючи зазначене, при дотриманні вимог чинного природоохоронного законодавства, вплив планованої діяльності на водний об'єкт характеризується як незначний.

Нормативна база

1. Водний кодекс України (№ 2768-III від 25.10.2001).
2. Додаток 4 Постанови № 733 від 16 травня 2007 р «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок».
3. Земельний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 24, ст.189).
4. Загальний перелік ГДК та ОБРВ шкідливих речовин для води рибогосподарських водойм, затверджений Мінрибгоспом СРСР, 09.08.1990р. №12-04-11.
5. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 48, ст.483).
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 травня 1996 року №502 «Про затвердження порядку користування землями водного фонду».
6. Порядок визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режим ведення господарської діяльності в них, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 8 травня 1996 р. № 486.

При оцінці впливу планованої діяльності на водні об'єкти використовували такі методики:

1. Гранично допустимі значення показників якості води для рибогосподарських водойм. Загальний перелік ГДК і ОБРВ шкідливих речовин для води рибогосподарських водойм: [№ 12-04-11 чинний від 09-08-1990]. - К: Міністерство рибного господарства СРСР, 1990.- 45 с.
2. Методика визначення масивів поверхневих та підземних вод (затверджена наказом Міністерства екології та природних ресурсів України 14.01.19 р.№4, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22.03.19 р. за №287/33258).
3. Методика екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями (Романенко В.Д., Жукинський В.М. та ін.), 2009.

Хімічний аналіз поверхневих і ґрунтових вод виконували за методикою:

1. Аринушкина Е.В., Руководство по химическому анализу почв. 2-е изд. – М.: Изд-во МГУ, 1970. – 488 с.
2. Набиванець Б.Й. Аналітична хімія поверхневих вод. – Український науково-дослідний гідрометеорологічний інститут. - К.: Наукова думка, 2007, 456с.

Гідрологічні розрахунки водойм і водотоків виконували за методами:

1. Визначення розрахункових гідрологічних характеристик. ДБНВ.2.4-Х.201Х. – Київ, 2012.
2. В.В. Гребінь Сучасний водний режим річок України (ландшафтно-гідрологічний аналіз). – К: Ніка-Центр, 2010.
3. Хільчевський В.К., Ободовський О.Г. Загальна гідрологія, К.: Київський університет, 2008, 399 с.
4. Хільчевський В.К., Осадчий В.І., Курило С.М. Основи гідрохімії: підручник. – К.: Ніка-Центр, 2012. – 312 с.

ДСНС України

**ЖИТОМИРСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР З ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЇ
(Житомирський ЦГМ)**

вул.М. Спіборського,6-А, м. Житомир, 10003, тел.(0412) 42-01-90, 42-01-93, pgdzhytomyr@meteo.gov.ua
код ЄДРПОУ 13559312

01.04.2025 № 996-04-39/33

На № 01/3 від 21.03.2025р.

Про частоту та кількість паводків
на території Житомирської області

Житомирський обласний центр з гідрометеорології на запит від 21.03.2025 року № 01/3 повідомляє, що спостереження за гідрологічним режимом річок Житомирської області проводяться на 13 стаціонарних гідрологічних постах, п'ять з яких розташовані в басейні річки Тетерів: р. Тетерів – с. Троща, р. Тетерів – м. Житомир і її притоки р. Гнилоп'ять – с. Головенка, р. Гуйва – с. Городківка, р. Ірша – с-ще Хорошів та вісім в басейні р. Прип'яті: р. Случ – с. Громада, р. Случ – м. Звягель, р. Тня – с. Броники, р. Смілка – с. Сусли, р. Уборть – с. Рудня-Іванівська, р. Уборть – с. Перга, р. Уж – м. Коростень, р. Норин – с. Славенщина.

Всі річки належать до рівнинного типу, для яких характерне мішане живлення з переважанням снігового. Водність річок досить нерівномірна по сезонах року та кліматичних зонах. Так, водність в північних районах в 1.5 - 2 рази вище ніж у південних. До 70 % стоку річок припадає на весняну повінь та літні паводки і лише 30 % на решту року.

Гідрографічні особливості річок знаходяться в прямій залежності від геолого-геоморфологічних умов. Територія області розташована в двох геоморфологічних областях: Полісько – Придніпровській низовині (басейни рік Уборть та Уж) і Правобережній височині (басейни рік Случ, Тетерів).

Природний режим річок значно змінений внаслідок зарегульованості великою кількістю водойм та водосховищ. Найвищі рівні води переважно спостерігаються під час проходження весняного водопілля, але в останні роки

максимальні рівні спостерігаються також і взимку під час тало-дощових паводків. Водопілля на річках проходять в період лютого-квітня з виходом води на заплавні території та на частині річок з досягненням небезпечних відміток.

Максимуми дощових паводків в період літньо-осінньої межени здебільшого є нижчі за максимальні рівні водопілля та залежать від кількості опадів. Дощові паводки на території області спостерігаються зазвичай в травні-червні з амплітудою підйома рівня до 1.0 м та з виходом води на понижених ділянках заплав без негативних наслідків. В 2010 та 2023 роках відмічалися і весняна повінь і дощовий паводок.

За останні 30 років на річках області виражені водопілля були в 1996, 1999, 2003, 2005, 2006, 2010, 2013, 2023 роках. Згідно діючого «Каталогу небезпечності гідрологічних явищ» Українського гідрометеорологічного центру у ці роки відмічалось досягнення і перевищення відміток затоплення заплави, та на деяких річках перевищення небезпечних відміток затоплення сільськогосподарських угідь, будівель, споруд.

Одна з найвидатніших повеней спостерігалась у квітні 1996, де рівні води зросли від 2.0 до 5.0 м, з затопленням заплав і перевищенням небезпечних відміток при яких спостерігалось затоплення городів, сінокосів, присадибних ділянок, господарських споруд, будинків, а також підтоплення підвалів Миропольської паперової фабрики.

Друга видатна повінь пройшла також у квітні 2013 року, де підйом рівнів води становив на річках басейну Тетерева від 1.1 до 2.4 м, а на річках басейну Прип'яті 1.2 – 2.8 м. Вихід води на заплаву був відмічений на всіх постах переважно без негативних наслідків, лише повеневими водами р. Тня було частково затоплено одна присадибна ділянка в с. Броники та деякі окремі будинки в с. Кропивня.

В.о. начальника

Лариса МЯСНІКОВА

ЦЕНТРАЛЬНА
ВИПРОБУВАЛЬНА
ЛАБОРАТОРІЯ

07301, м. Вишгород,
вул. Борисо-Глібська, 55,
АТ «НДІ РЗ АТН України»

+38 (044)364-16-56
vyshlab.com.ua
info@vyshlab.com.ua

Сертифікат визнання вимірювальних можливостей ДСТУ EN ISO 10012:2022 № ПТ-228 /25 від 14.08.2025 р.

Замовник: ТОВ "УЦЕГ"

Дата доставки в лабораторію: 14.11.2025

Місце відбору: р. Уборть

Тип зразка: поверхневі води

Дата завершення дослідження: 19.11.2025

Дослідження зразка поверхневої води № ПВ-7725-Інд
Пакет дослідження: Індивідуальний

Визначені показники	Одиниці вимірювання	Результати досліджень	Нормативні документи
---------------------	---------------------	-----------------------	----------------------

Фізико-хімічні показники

Каламутність	НОК	2,0	ДСТУ EN ISO 7027-1:2022 ДСТУ EN ISO 7027-2:2022
Водневий показник, рН	одиниця рН	6,84	ДСТУ 4077-2001
Загальна жорсткість	мг-екв/дм ³	1,76	ДСТУ ISO 6059
Біохімічне споживання кисню (БСК ₅)	мгО ₂ /дм ³	3,38	РД 52.24.420-2006
Завислі речовини	мг/дм ³	1,3	РД 52.24.468-2005
Розчинні солі	мг/дм ³	115	ГОСТ 18164-72
Загальна мінералізація (TDS)	мг/дм ³	117	ГОСТ 18164-72
Амоній (за NH ₄ ⁺)	мг/дм ³	0,36	МВВ 081/37-0698-10
Фосфати (за PO ₄ ³⁻)	мг/дм ³	0,06	ДСТУ ISO 6878: 2008

Примітка:

- Отримані результати аналізу відносяться виключно до наданого зразку.
- Зразки води досліджувались відповідно вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10.
- Цей документ є одночасно актом передавання-приймання виконаних робіт (наданих послуг).

Завідувач лабораторії:

Шуриберко М. М.
(П.І.Б)

Товариство з обмеженою відповідальністю
«УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ЕКОЛОГІЇ ҐРУНТІВ»

Моніторинг стану ґрунтового покриву репрезентативних виділів після проведення планованої діяльності у

ДП «ОЛЕВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»

ЖИТОМИРСЬКОГО ОБЛАСНОГО КОМУНАЛЬНОГО АГРОЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

«ЖИТОМИРОБЛАГРОЛІС» ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

(Житомирська область)

Від Виконавця:

Генеральний директор

ТОВ «Український центр екології ґрунтів»

Головний науковий співробітник, канд.с.-г.наук

О.І. Коломієць

В.О. Греков

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. Опис місця проведення післяпроектного моніторингу	11
2. Результати проведення післяпроектного моніторингу	13
2.1. На виділі 55.1 кварталу 43 Корощинського лісництва	13
2.2. На виділі 31 кварталу 58 Корощинського лісництва	16
2.3. На виділі 4 кварталу 54 Кишинського лісництва	20
2.4. У виділі 17 кварталу 23 Кишинського лісництва	24
2.5. На виділі 11 кварталу 79 Сущанського лісництва.....	28
2.6. На виділі 25 кварталу 78 Сущанського лісництва.....	31
ВИСНОВОК.....	36
Додатки.....	37

ВСТУП

Ліс – це сукупність землі, деревної, кущової та трав'яної рослинності, тварин, мікроорганізмів та інших компонентів навколишнього середовища, які біологічно пов'язані між собою і впливають один на одного, унікальна екологічна система, від якої значною мірою залежить стан довкілля. Це також джерело життєво важливих ресурсів, що забезпечують існування багатьох видів, а також впливають на клімат, воду, ґрунт і повітря. Рослинність складається з ярусів: верхній (дерева), середній (кущі) та нижній (трави та мохи). Є домом для тисяч видів тварин, птахів, комах та інших живих істот. Лісові ґрунти є важливим компонентом екосистеми, забезпечуючи живлення для рослин.

Ліси України виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні та оздоровчі функції і мають обмежене експлуатаційне значення. Ліс є джерелом деревини, будівельних матеріалів, сировини для деревообробної, меблевої, целюлозно-паперової та інших галузей промисловості. Ліс відновлюється при правильному веденні господарства. Це – відтворювальний природний ресурс, саморегулююча екосистема, яка може існувати без втручання людини. Самовідновлення лісу на вирубках триває десятки років, і дуже часто замість сосни або дубу виростають малоцінні породи, зарослі чагарників. Тому на вирубках потрібно створювати лісові культури та захищати молоді дерева від бур'янів, швидкорослих малоцінних порід, чагарників. При раціональному веденні лісового господарства і лісокористуванні ліси вважаються невичерпними. Проте в Україні їх дуже мало, що негативно відбивається на забезпеченні споживачів лісу деревиною та екологічній ситуації в країні. В усьому світі покриті лісом площі становлять 36 млн км². За підрахунками спеціалістів, загальні запаси деревини в усіх лісах світу складають 360 млрд. м³. Частка північних хвойних лісів складає 14-15%, тропічних – 55-66%. Лісові площі та ресурси деревини на душу населення становлять відповідно в Канаді – 9,4 га і 815 м³; Фінляндії – 4,9 га і 351 м³; Швеції – 2,5 га і 313 м³; США – 0,9 га і 88 м³; України – 0,18 га і 34 м³. Великі площі лісу знаходяться в Індії, Анголі, Колумбії, Мексиці, Перу. Україна належить до лісодефіцитних держав. Залісеність її території – 14,2%. Ліси розміщені по території нерівномірно: в Поліссі – 29% площі регіону, Лісостепу – 14, Карпатах – 40, Степу – 5, Криму (в основному в горах) – 10%. Хвойні насадження займають 42,2% від загальної площі вкритих лісом земель, твердолистяні – 43,2, м'яколистяні – 13,6%.

У біосфері ліс виконує унікальні функції: він поглинає вуглекислий газ, поставляючи понад 50% кисню. Ліс сприяє збільшенню запасів підземних вод, зберігаючи вологу атмосферних опадів; завдяки лісові поверхневі води отримують рівномірне живлення підземними водами. Зменшуючи поверхневий стік, ліси уповільнюють водну і вітрову

ерозію ґрунтів. Ліс впливає як на мікроклімат, так і на клімат усієї планети. Вплив на глобальні кліматичні процеси тропічних лісів можна порівняти хіба що з океаном. Їх вирубування (300 млн га, а за останні 30 років – 180 млн га) призвело до виникнення пустель на величезних територіях. Покрита лісом площа Землі з 50-х рр. до початку 80-х рр. скоротилася вдвоє. Велика роль лісу в природному балансі азоту. Листя, хвоя, шматки кори та гілки, відмираючи, поповнюють органічні рештки верхнього шару ґрунту, які за допомогою бактерій поступово перетворюються в органічні добрива. У них акумулюється велика частина органічної речовини планети, яка використовується людиною як для особистих потреб, так і для відновлення зникаючих в процесі її господарської діяльності компонентів біосфери. У використанні лісових насаджень важливе значення належить їх санітарно-гігієнічним функціям, які забезпечують створення екологічно сприятливого середовища для людини. Ліси активно перетворюють хімічні атмосферні забруднення, особливо газоподібні, та забезпечують біосферу киснем. Окрім того, ліс здатний поглинати окремі компоненти промислових забруднень. Деякі рослини виступають індикаторами забруднення повітря. Незважаючи на те, що лісами вкрито всього 9% земної поверхні, саме в лісових рослинних формаціях, що представляють собою найбільшу концентрацію біомаси на одиницю площі, спостерігається висока інтенсивність кругообігу кисню і вуглекислого газу. Виробництво кисню лісом на 1 га площі в 3-10 разів перевищує його продукування польовими культурами. Це пояснюється, зокрема, величезною сумарною поверхнею листя деревних рослин. Кисень виділяється зеленим листям рослин завдяки фотосинтезу, тобто процесу створення рослинами органічних речовин із вуглекислого газу та води за допомогою світлової енергії. В сонячні дні, за дослідженнями фізіологів, 1 га лісу поглинає із повітря 220-280 кг вуглекислого газу і виділяє 180-220 кг кисню. Ліс, особливо хвойний, виділяє фітонциди, які вбивають багатьох хворобливотворних мікробів, оздоровлюючи повітря. Фітонциди – це біологічно активні газоподібні речовини, які згубно діють або пригнічують інші живі організми (головним чином шкідливі мікроорганізми). Один гектар листяного лісу в період вегетації за день виділяє біля 2 кг летючих фітонцидів, хвойного лісу – 5, а ялівцевого – до 30 кг. Тому максимальне збагачення територій міст і селищ рослинністю має винятково важливе санітарно-гігієнічне і лікувальне значення. Необхідно відмітити цілющі властивості лісного мікроклімату. Ліс є ефективним засобом охорони навколишнього середовища від техногенного, зокрема радіоактивного забруднення. Радіаційний фон у лісі в два і більше разів вищий, а температура повітря значно нижча, ніж у місті. Проте вологість більша на 10-30%. Таке повітря оптимальне для дихання. Завдяки високій фільтрації та поглинальній здатності лісові насадження акумулювали велику кількість радіонуклідів і тим самим перешкодили їх розповсюдженню на населені пункти і

землі сільськогосподарського призначення. Тому вважається, що ліс є важливим компонентом у загальній системі захисту середовища від проникаючої радіації.

Захисні насадження займають значне місце у системі протиерозійних заходів. Позитивний вплив лісових насаджень проявляється не тільки в сенсі збереження ґрунтів від ерозії, але і сприяє підвищенню врожайності сільськогосподарських культур. Кожний гектар лісопосадок захищає близько 25-30 га ріллі. На полях, захищених лісосмугами, вартість додаткового врожаю сільськогосподарських культур в 2-2,5 рази перевищує втрати, що пов'язані з вилученням земель для створення лісосмуг. Лісозахисні посадки регулюють стік, гідрологічний режим місцевості, покращують мікроклімат, надійно захищають прилеглі поля від шкідливої дії суховіїв, засух та пилових бур. Світовий досвід агролісомеліоративного господарства підтверджує, що там, де лісистість території відповідає науково обґрунтованим нормативам, природні ландшафти не деградують, створюється надійніша система збереження сільськогосподарських земель від водної і вітрової ерозії. Чим більше території зайнято лісовими посадками, тим повніше використовуються продуктивні сили природи.

Ліси України розташовані дуже нерівномірно. Вони сконцентровані переважно у Поліссі та в українських Карпатах. Лісистість у різних природних зонах має значні відмінності й не досягає оптимального рівня, при якому найефективніше використовуються земельні ресурси, формується екологічно стабільне середовище й найповніше виявляється весь комплекс корисних властивостей лісу. Загальна площа лісових ділянок України становить 10,4 млн га. Ліси за призначенням і розміщенням виконують переважно екологічні (водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі та інші) функції, мають обмежене експлуатаційне значення. Лісистість України становить 15,9%.

Основними функціями лісів є захисні водоохоронні та санітарно-гігієнічні. Ліси також виконують важливу роль поглиначів парникових газів, які вважаються головними чинниками зміни клімату. Ліс комплексно впливає на довкілля, стабілізуючи чимало показників, регулює циркуляцію води та повітря, рівень опадів, виділення кисню, температуру повітря, зв'язує вуглекислоту, запобігає ерозії ґрунтів, захищає дороги, має шумоізоляційну дію, очищує повітря тощо. Завдяки лісу покращуються умови для сільськогосподарської діяльності та зберігається біорізноманіття. Екологічна система лісу позитивно впливає на здоров'я дихальних шляхів, нервову систему та здоров'я загалом.

Ліси України сформовані понад 30 видами деревних порід, серед яких домінують сосна звичайна (*Pinus sylvestris*), дуб звичайний (*Quercus robur* L.), дуб червоний (*Quercus robur*), бук звичайний (*Fagussilvatica*), ялина звичайна (*Picea abies*), береза повисла (*Betula*

pendula), вільха (*Alnus glutinosa*), ясен звичайний (*Fraxinus excelsior*), граб звичайний (*Carpinus betulus*), ялиця звичайна (*Abies alba*).

Пріоритети у веденні лісового господарства України:

- підвищення рівня екологічної безпеки шляхом збільшення лісистості її території за рахунок залісення деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених земель;
- ведення лісового господарства на засадах невиснажливого лісокористування і екосистемного підходу;
- забезпечення охорони лісів від пожеж, зменшення кількості пожеж та мінімізація їх наслідків;
- забезпечення охорони лісів від незаконних рубок та інших порушень лісового законодавства;
- проведення обліку лісів;
- здійснення захисту лісів від шкідників і хвороб;
- охорона і відтворення мисливських тварин;
- підвищення рівня екологічної культури поведінки населення у лісах.

Ліси Житомирщини займають понад 1 млн гектарів, що робить область лідером в Україні за запасами лісових ресурсів. Переважають соснові ліси (59,1%), а також дубові (19,1%) та березові (14,7%) насадження. Вони виконують захисні, водоохоронні та санітарно-гігієнічні функції, а лісове господарство зосереджене на раціональному використанні та відновленні лісів. Загальний запас стовбурової деревини перевищує 200 млн м³. У лісах мешкають понад 20 видів мисливських ссавців та 16 видів птахів, а також рідкісні види, такі як рись, глухар і тетерук, що занесені до Червоної книги України.

ААЛісовідновлення – важливий процес, який передбачає не тільки компенсацію ділянок, що постраждали від знеліснення, а й оновлення лісових активів. Залежно від присутності антропогенного фактору, відновлення дерев відбувається або природним шляхом, або штучно (відповідно природне та штучне лісовідновлення). Поєднання цих методів відоме як комбіноване відновлення. Кожен спосіб лісовідновлення має певні переваги й недоліки, а також свою специфіку застосування. У першому випадку ліс відновлюється шляхом природного укорінення насіння (самосів) або відбиття порості та пагонів. Молоді дерева підростають або під зрілими одиницями (материнським деревостаном) або після лісовідновної рубки. Перший метод відомий як попереднє відновлення, а другий – наступне. Ліси, відновлені у природний спосіб, є більш довговічними та не потребують витрат на висаджування нових дерев. Природне лісовідновлення використовують для репродукування деяких видів дубу та сосни. Штучний

метод передбачає насадження нових дерев людиною там, де природне лісовідновлення з певних причин не відбувається. Крім того, штучне насадження лісових культур використовують для створення лісів на нових територіях (лісорозведення), залежно від економічних потреб. Природне відновлення лісів доповнюють штучними насадженнями молодняку, коли у природний спосіб потрібні лісові культури репродукуються недостатньо або їх відродження за певних обставин не відбувається.

Головним завданням лісівників є відтворення лісів, догляд за насадженнями та їх охорона. Відповідно до законодавства, на місці суцільних зрубів ліс необхідно відновити протягом двох років (Правила відтворення лісів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2007 р. №303). За цей період необхідно підготувати ґрунт для висаджування саджанців лісових культур, або сприяти природному відновленню лісу. Проведення рубок головного користування, санітарних, освітлення та інших, є складовою частиною лісогосподарської діяльності фахівців лісової галузі, яка ведеться на засадах невиснажливого лісокористування і екосистемного підходу. Важливим елементом такого підходу є максимальне забезпечення екологічної безпеки для довкілля. Одним з головних елементів довкілля у лісових біоценозах є **ґрунт** – основа всіх ланцюгів живлення в біогеоценозах. З якістю ґрунту безпосередньо пов'язана продуктивність лісу, вона забезпечує ріст та розвиток лісових культур, приріст ділової деревини, її якість, є основою для формування підліску та трав'яного покриву, впливає на формування екологічних умов.

Основні наслідки знелісення для ґрунтів:

- ерозія ґрунту: відсутність кореневої системи дерев та рослинності призводить до руйнування верхнього родючого шару ґрунту під дією води та вітру;
- втрата родючості та гумусу: зменшення органічної речовини (гумусу) робить ґрунт неродючим і позбавляє його здатності до структурування та утримання вологи;
- порушення структури ґрунту: органічна речовина в ґрунті діє як «клей», скріплюючи частинки, тому її втрата робить ґрунт розсипчастим і підвищує ризик деградації;
- зміна хімічного складу: знищення рослинного покриву може призвести до порушення балансу рН ґрунту та його окислення;
- зсуви та обвали: руйнування ґрунту під дією води та ерозії може спричинити зсуви, руйнівні обвали та селі;
- опустелювання: у результаті втрати родючості та ерозії, ґрунт поступово висихає та стає непридатним для життя рослин, що призводить до опустелювання територій;

- порушення гідрологічного режиму: зменшення лісового покриву впливає на кругообіг води в природі, що може призводити до скорочення кількості опадів та посухи.

Під час виконання робіт планованої діяльності ґрунт піддається механічному впливу сільськогосподарської техніки і транспортних засобів. Він може ущільнюватися, погіршується циркуляція води, повітря, терморегуляція, обмін поживними речовинами, уповільнюються усі процеси розвитку і збільшуються витрати на його обробіток.

Твердість ґрунту – властивість ґрунту в природному стані чинити опір проникненню в нього твердого тіла (конуса, кулі, циліндра). Вона обумовлена мінералогічним і гранулометричним складом, структурністю, вологістю, вмістом гумусу. Висока твердість ґрунту часто буває причиною погіршення водного, повітряного і теплового його режимів, зниження схожості висіяного насіння, чинить механічний опір розвитку кореневої системи рослин.

Твердість ґрунту визначають пенетрометром. Вимірювачі ущільнень в ґрунті незамінні у випадках, коли необхідно оперативно в польових умовах провести контроль якості і ступінь ущільнення ґрунту. Відповідно до різних видів деформації ґрунту підбирають наконечник пенетрометра. Найбільш використовуваним і популярним методом визначення ущільнення є вимірювання стійкості до проникнення твердого тіла у ґрунт. Пенетрометри за принципом дії бувають динамічними та статичними. У першому поршень вводиться в землю при ударі, статичні пенетрометри вводять поршень у ґрунт повільно і поступово, без застосування динамічного ефекту. Твердість виражається звичайно в кгс/см² або в Паскалях.

Пенетрометр ручний має просту і разом з тим надійну конструкцію: пристрій проникає вертикально в ґрунт під дією рівномірного тиску на його рукоять. Максимальна глибина, на якій можливе проведення замірювання ущільнень в ґрунті, становить 60 см. Щуп, на якому знаходиться датчик, виконаний з нержавіючої сталі, що говорить про довговічність вимірювального приладу. Параметр, що характеризує ступінь ущільнень в ґрунті, це опір ґрунту – PSI (фунти на квадратний дюйм). Цей показник виводиться на дисплей пристрій з колірною шкалою, кожен з кольорів відповідає певному значенню:

- зелений колір (0-200 фунтів на квадратний дюйм) – нормальний показник ущільнення ґрунту, (нормальний ріст кореневої системи);
- жовтий колір (200-300 кПа) – задовільний показник ущільнення (середнє зростання і розвиток кореневої системи);
- червоний колір (300 фунтів на квадратний дюйм і більше) – високий показник ущільнення (поганий ріст і розвиток кореневої системи).

Твердість ґрунту залежить від механічного і хімічного складу, вологості, вмісту гумусу і увібраних основ, від об'ємної маси і структури. По мірі зволоження ґрунту його твердість зменшується, при насиченні одновалентними металами – збільшується,

малогумусні ґрунти твердіші сильно гумусованих, оструктурені ґрунти менш тверді, ніж неоструктурені. Н. А. Качинський за твердістю розділив ґрунти на шість категорій:

Категорії ґрунту за твердістю

№ п/п	Твердість ґрунту, кг/см ²	Категорія ґрунту
1	1 <100	Злитий
2	50-100	Дуже щільний
3	30-50	Щільний
4	20-30	Ущільнений
5	10-20	Слабо ущільнений
6	<10	Пухкий

В результаті ущільнення ґрунт зазнає деформацій. Ступінь їх залежать від типу ґрунту, пористості, складу, вологості, а також від характеру прикладеного навантаження та його тривалості. Деформація – це зміна форми та об'єму ґрунту під дією зовнішніх сил. Розділяють пружні та пластичні деформації. Пружні деформації виникають у результаті навантажень, що не перевищують структурну міцність ґрунтів, тобто що не руйнують структурні зв'язки між частками та характеризуються здатністю ґрунту повертатися в початковий стан після зняття навантажень. Пластичні деформації руйнують скелет ґрунту, порушуючи зв'язки та переміщуючи частки одну відносно другої. Для моніторингу родючості ґрунту вимірювання ущільнення ґрунту є найважливішим фактором.

Проведення моніторингу впливу лісогосподарської діяльності на ґрунтовий покрив по своїй суті є лісоохоронним заходом. Проведення рубок головного користування та інших видів відбувається з використанням важкої техніки та автотранспорту, що може приводити до нанесення суттєвої шкоди лісовим біоценозам взагалі та ґрунтовому покриву зокрема. Крім нанесення механічних пошкоджень лісовій підстилці та поверхневому шару ґрунту, що може привести до розвитку таких деградаційних процесів, як водна лінійна чи площинна, або вітрова ерозія, змінюється також мікроклімат на площах, що розташовані під проекцією крон лісових порід. Змінюються умови освітлення та зволоження порід другого ярусу, підліску, трав'яного покриву, порушується усталений мікроклімат у при поверхневому шарі ґрунту. Це може привести до надмірного зволоження чи пересихання верхнього генетичного горизонту ґрунтового покриву, а отже і до випадіння деяких рослинних видів, що у кінцевому результаті може негативно вплинути на поповнення органічними рештками лісової підстилки захисного шару на ґрунтовому покриві у лісі.

Мета післяпроектного моніторингу – виявити розбіжності між прогнозованим та фактичним впливом рубок на довкілля. Закон передбачає можливість скасування висновку з ОВД, якщо у ході моніторингу виявлено значний негативний вплив на довкілля, який не був оцінений у ході ОВД.

Співробітники УЦЕГ (Український Центр Екології Ґрунтів) провели обстеження стану ґрунтового покриву Дочірнього підприємства «Олевський лісгосп АПК» Житомирського обласного комунального підприємства «Житомироблагроліс» Житомирської обласної ради (далі ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс») на виділах після рубок у 2025 році, а саме:

Корощинське лісництво: квартал 43 (виділ 55.1 – 3,1 га, зрубано 0,9 га), квартал 58 (виділ 31 – 0,6 га, зрубано 0,6 га);

Кишинське лісництво: квартал 54 (виділ 4 – 3,0 га, зрубано 1,3 га), квартал 23 (виділ 17 – 1,7 га, зрубано 0,9 га);

Суцанське лісництво: квартал 79 (виділ 11 – 2,0 га, зрубано 0,3 га), квартал 78 (виділ 25 – 5,2 га, зрубано 0,9 га).

1. Опис місця проведення післяпроектного моніторингу

ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» розташоване в північно-західній частині Житомирської області на території Коростенського адміністративного району.

Поштова адреса: 11002, вул. Олевської Республіки, буд. 114, м. Олевськ, Коростенський район, Житомирська область.

E-mail: ol.lis.apk@ukr.net

Площа лісовпорядкування – 34 739 га.

Територія післяпроектного моніторингового ґрунтового обстеження ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» включає в себе такі лісництва: Корощинське, Кишинське, Сущанське.

Головна мета господарської діяльності лісгоспу – відновлення лісів, підвищення їх продуктивності, створення насаджень із технічно цінних лісових порід; збереження біологічного різноманіття лісових екосистем; збереження захисних властивостей лісів, лісонасаджень, охорона лісів і захисних лісонасаджень від пожеж, здійснення протипожежних заходів, захист лісів від хвороб та шкідників.

За фізико-географічним районуванням територія підприємства віднесена до Українського Полісся та розташована в басейні р. Уборть – правої притоки Прип'яті. За характером рельєфу – слабохвиляста рівнина з невеликим нахилом на північний схід, яку перерізає долина р. Уборть. Середня висота над рівнем моря 150 м. Рівнинний рельєф чергується з підвищеннями і невеликими пониженнями. Згідно лісорослинного районування територія підприємства відноситься до Дніпровсько-Прип'ятського округу зони широколистяних лісів Скандинавсько-Руської провінції євразійської лісової області помірного поясу.

Клімат помірно-континентальний, літо тепле, зима м'яка. Середня температура січня складає -5,7 °С, липня – +18,9 °С. Середньорічна кількість опадів – 580 мм, більшість яких випадає у літній період. Тривалість сонячного освітлення середньому складає 1500-1800 год/рік. У зимовий період року переважають вітри західного напрямку, середня швидкість яких досягає 4 м/с. Клімат цієї зони досить сприятливий для успішного вирощування таких деревні порід, як дуб звичайний (*Quercus robur* L.), ясен звичайний (*Fraxinus excelsior* L.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.), липа дрібнолиста (*Tilia cordata* Mill.), модрина європейська (*Larix decidua* Mill.), бук звичайний (*Fagus sylvatica* L.), сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.), граб звичайний (*Carpinus betulus* L.), береза повисла (*Betula pendula* Roth.).

Ґрунтовий покрив ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» представлений дерново-підзолистими ґрунтами з різним ступенем прояву підзолистого і

дернового процесів при неглибокому заляганні ґрунтових вод на плоских рівнинах і слабо дренованих вододілах під вологими мішаними і сосновими лісами з розвиненим трав'янистим покривом. Ґрунти сформовані на річкових алювіальних відкладеннях. Ґрунти мають низьку природну родючість, їм властива висока водопроникність, слабка гумусованість і висока кислотність. Трапляються і торфувато-болотні ґрунти, що утворюються під впливом болотного процесу ґрунтоутворення, при надлишковому зволоженні атмосферними і застійними ґрунтовими водами. Рівень ґрунтових вод коливається від 0,5 до 15,0 м залежно від рельєфу.

За ступенем вологості більша частина ґрунтів відноситься до вологих. На долю лісових ділянок з надмірним зволоженням припадає близько 14% площі, вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок. Велику площу в підприємстві займають болотні, торфувато-болотні ґрунти – 924,4 га.

2. Результати проведення післяпроектного моніторингу

2.1. На виділі 55.1 кварталу 43 Корощинського лісництва (площа 3,1 га, зрубано 0,9 га) у 2025 році були проведені суцільно-санітарні рубки сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) віком 60 років (фото 1а). На фото 1б координати обстеженого виділу.

Фото 1а

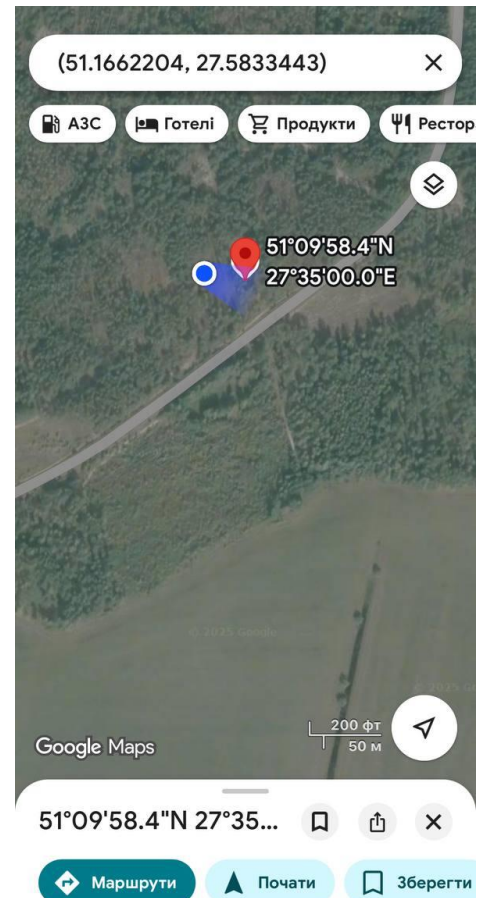

Фото 1б

Виділ закладений на рівній ділянці. На території виділу міжряддя вкриті травою, мохом, багато підросту сосни і берези, проективне покриття 70% (фото 2, 3). Сформована лісова підстилка із різномірного матеріалу (опалого листя, кори, коренів трав, залишків дрібних гілок, та інших рослинних і тваринних решток) потужністю 4-5 см. Цей шар підстилки відіграє важливу роль у захисті ґрунту від ерозії, має різний ступень гуміфікації, нижня частина її вже гуміфікована, перетворилася на детрит, верхня – з більш свіжого матеріалу, який ще не втратив забарвлення, форми.

На території виділу влітку 2025 року провели суцільно-санітарні рубки сосни звичайної. Згідно вимогам для штучного лісовідновлення, здійснили наступні роботи: звалювання дерев за допомогою бензопил, очищення їх від сучків, трелювання деревини. Вивезена основна ділова деревина, проведені роботи з очищення лісосік. Очищення лісосік – процес прибирання порубкових решток (гілок, сучків, вершин дерев) після заготівлі деревини.

Спосіб очищення вибирається залежно від лісорослинних умов і вимог лісовідновлення. Метою очищення місць рубок є створення сприятливих умов для відновлення лісу, запобігання ерозії ґрунту та погіршення санітарного стану, зниження рівня пожежної небезпеки.

Фото 2

Фото 3

Проведені роботи з підготовки ґрунту до лісовідновлення (зменшення засміченості насінням бур'янів, прокладання посадкових борозен глибиною 10-15 см). Восени 2025 року посаджені саджанці наступних лісових порід – сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) і дубу звичайного (*Quercus rubra* L.) за схемою розміщення затверджених проектів: 4 ряди сосни, 2 ряди дубу. Саджанці добре прижилися, розвинені нормально згідно віку (фото 4, 5).

Фото 4

Фото 5

На території обстеженого виділу проведені вимірювання твердості ґрунту за допомогою пенетрометра (польовий метод). Для цього зробили достатню для достовірності статистичної вибірки кількість уколів зондом приладу. В якості контролю, на найближчому виділі, де роботи планованої діяльності ще не проводились, теж зробили необхідну кількість уколів зондом. Ґрунт на обох ділянках – дерново-слабопідзолистий на алювіальних відкладеннях. Провели статистичну обробку даних вимірів і отримали середні показники твердості ґрунтів для 5-см шарів до глибини 60 см (табл. 1, рис. 1).

Таблиця 1 – Твердість ґрунту після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) (квартал 43, виділ 55.1 Корощинського лісництва)

№ п/п	Глибина, см	Твердість, кг/см ²		№ п/п	Глибина, см	Твердість, кг/см ²	
		контроль	на виділі			контроль	на виділі
1	0-5	5,0	5,4	7	30-35	37,8	28,5
2	5-10	8,3	21,2	8	35-40	33,1	23,3
3	10-15	9,6	32,6	9	40-45	30,3	23,0
4	15-20	10,4	35,0	10	45-50	28,0	23,2
5	20-25	17,6	34,5	11	50-55	24,0	25,7
6	25-30	33,4	32,2	12	55-60	23,6	25,8

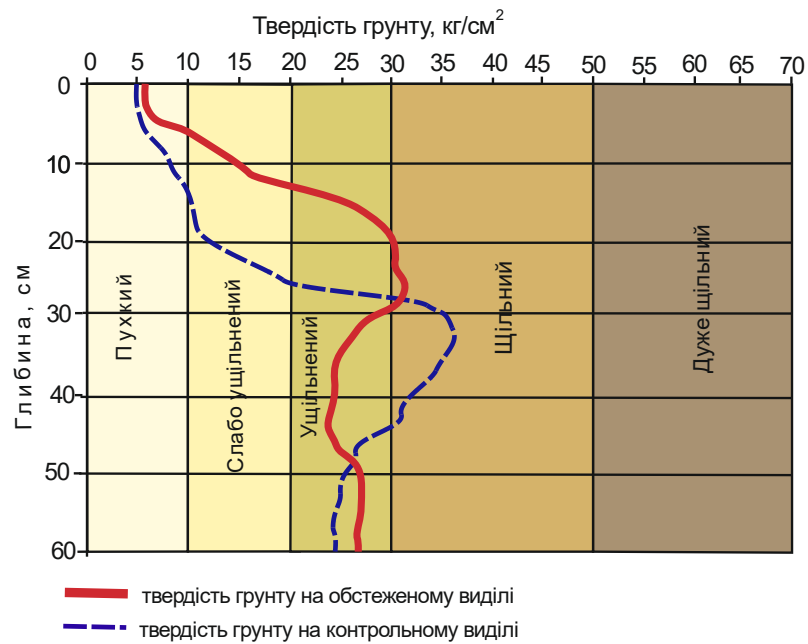

Рис. 1. Крива твердості ґрунту після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) (квартал 43, виділ 55.1 Корощинського лісництва) у порівнянні з контролем

Показники твердості ґрунту на обстеженому і контрольному виділах мають близькі значення. За класифікацією Н.А. Качинського ґрунт верхнього 10-см шару ґрунту на обох ділянках належить категорії пухкого. Це свідчить про те, що комплекс проведених агротехнічних робіт повернув ґрунт у початковий стан, якщо він зазнав ущільнення і деформацій під час робіт планованої діяльності.

На обстеженому виділі ерозійні процеси ґрунту не загрожують завдяки його досить високій протиерозійній стійкості, сприятливим агрофізичним, водним і біологічним характеристикам дерново-слабопідзолистого ґрунту, який має достатню кількість органічної речовини (гумусу), задовільні водопроникність і вологоємність, потужний шар лісової підстилки, рівному рельєфу. Ділянка готова до подальшого лісочористування. На ділянці вже проведені посадки саджанців нових лісових порід – сосни звичайної і дубу звичайного.

2.2. На виділі 31 кварталу 58 Корощинського лісництва (площа 0,6 га, зрубано 0,6 га) були проведені суцільно-санітарні рубки дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) віком 62 роки (фото 6а). На фото 6б координати обстеженого виділу.

Фото ба

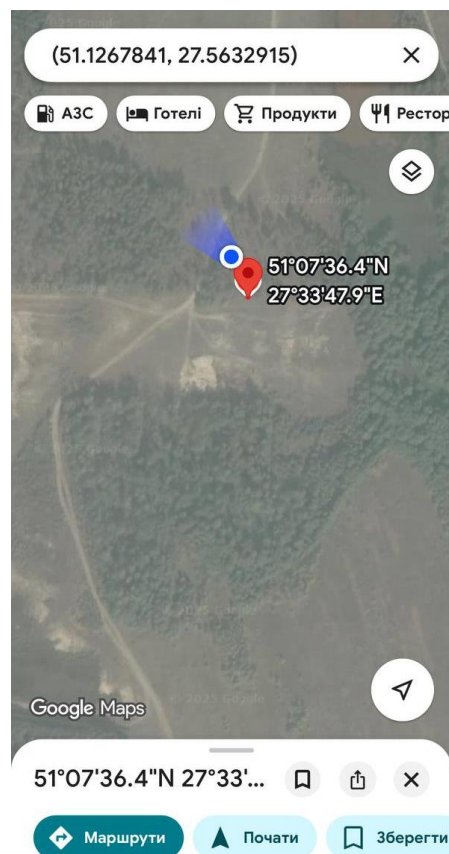

Фото бб

Виділ розташований на ділянці з рівним рельєфом, будь-які прояви мезо- і мікрорельєфу відсутні. Ґрунт у міжряддях вкритий мохом, чорницею, підростом молодих дерев сосни, проективне покриття 60% (фото 7, 8). На поверхні сформована лісова підстилка (шар органічної речовини з хвої, опалого листя, кори та інших рослинних і тваринних решток). Цей шар є середовищем для життя багатьох організмів, а також відіграє важливу роль у захисті ґрунту від ерозії. У нижній частині підстилка напіврозкладена, гуміфікована, (детрит), потужність її 4-5 см.

Фото 7

Фото 8

Влітку 2025 року на обстеженому виділі провели роботи планованої діяльності (суцільно-санітарні рубки). Згідно вимогам до лісовідновлення, були виконані такі роботи: дерева сосни звичайної звалені бензопилами, стовбури очищені від сучків, очищені лісосіки, основна промислова деревина вивезена. Очищення лісосік, визначених для штучного відновлення лісу, забезпечує можливість наступного проведення лісокультурних робіт (обробіток ґрунту, садіння або висівання, догляд за лісовими культурами). Очищення лісосік – це процес прибирання порубкових решток (гілок, сучків, вершин) після заготівлі деревини і збирання їх у купи або валки для перегнивання. На території виділу залишились порубкові дрібні рештки зрубаної деревини для перегнивання і поповнення ґрунту органікою, що є протиерозійним засобом. Завдяки тому, що ділянка безстічна, відсутні прояви ерозійних процесів.

Проведені роботи з підготовки ґрунту до посадкових робіт, прокладено посадкові борозни. Восени 2025 року на території виділу посаджені саджанці наступних лісових порід – сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) і дубу звичайного (*Quercus robur* L.) за схемою розміщення затверджених проектів: 6 рядів сосни звичайної, 2 ряди дубу звичайного. Саджанці добре прижились і нормально розвинені згідно віку (фото 9, 10).

Фото 9

Фото 10

Вимірювання твердості ґрунту здійснювали польовим методом за допомогою пенетрометра (вимірювання опору проникненню зонда в ґрунт) на території виділу і на найближчому виділі, де роботи планованої діяльності не проводились (контрольному). Для цього зондом приладу зробили достатню кількість уколів для формування репрезентативної статистичної вибірки. Ґрунт обох ділянок – дерново-слабопідзолистий на алювії. Статистична обробка даних вимірів дозволила отримати середні показники твердості ґрунтів на виділах, які можна порівнювати для 5-см шарів до глибини 60 см. За отриманими показниками побудовані криві твердості ґрунтів за горизонтами (табл. 2, рис. 2).

Таблиця 2 – Твердість ґрунту після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) (квартал 58, виділ 31 Корощинського лісництва)

№ п/п	Глибина, см	Твердість, кг/см ²		№ п/п	Глибина, см	Твердість, кг/см ²	
		контроль	на виділі			контроль	на виділі
1	0-5	1,5	5,0	7	30-35	21,4	11,2
2	5-10	5,6	9,2	8	35-40	23,5	15,2
3	10-15	13,4	15,3	9	40-45	19,3	13,7
4	15-20	17,1	17,0	10	45-50	13,6	15,7
5	20-25	19,5	22,3	11	50-55	10,6	18,6
6	25-30	20,0	22,6	12	55-60	10,3	23,1

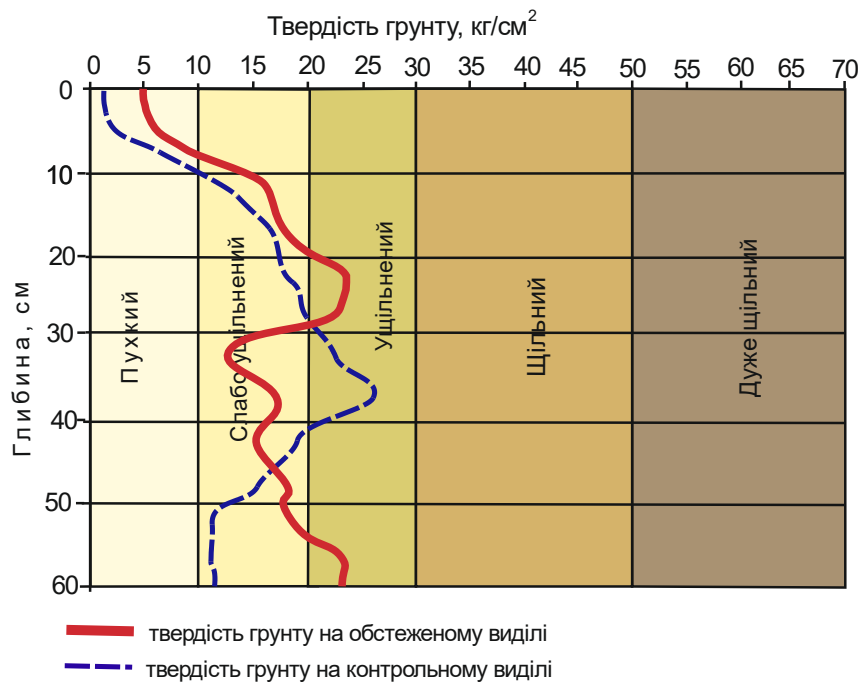

Рис. 2. Крива твердості ґрунту після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) (квартал 58, виділ 31 Корощинського лісництва) у порівнянні з контролем

Показники твердості на обох ділянках мало відрізняються, різниця у межах статистичної похибки. На обстеженому виділі, де проводились роботи планованої діяльності, ґрунт верхнього 10-см шару не зазнав ущільнення, належить категорії пухкого (за шкалою Н.А. Качинського), як і на контрольному виділі. Дерново-слабопідзолистий ґрунт на алювіальних відкладеннях завдяки своїм сприятливим агрофізичним характеристикам має певну стійкість проти механічних навантажень.

Територія виділу має рівний рельєф. Розвинений шар лісової підстилки, висока водопроникність ґрунту, виключають можливість створення потоків води навіть під час злив. Протиерозійна стійкість ґрунту зумовлюється насамперед його фізичними властивостями: гранулометричним складом, структурним станом (наявністю і водостійкістю структурних агрегатів), щільністю; біологічними (вміст органічної речовини – гумусу). Ґрунт з високою стійкістю має досить міцну структуру, добре утримує вологу, має високий вміст гумусу та оптимальну реакцію ґрунтового розчину (pH=6.5-6.9).

2.3. На виділі 4 кварталу 54 Кишинського лісництва (площа 3,0 га, зрубано 1,3 га) у 2025 році були проведені рубки головного користування дерев берези повислої (*Betula pendula* Roth.) віком 75 років (фото 11а). Супутні породи – вільха чорна (*Alnus glutinosa* (L.) Gaeth.), дуб звичайний (*Quercus robur* L.), сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.), осика (*Populus tremula* L.). На фото 11б координати обстеженого виділу.

Фото 11а

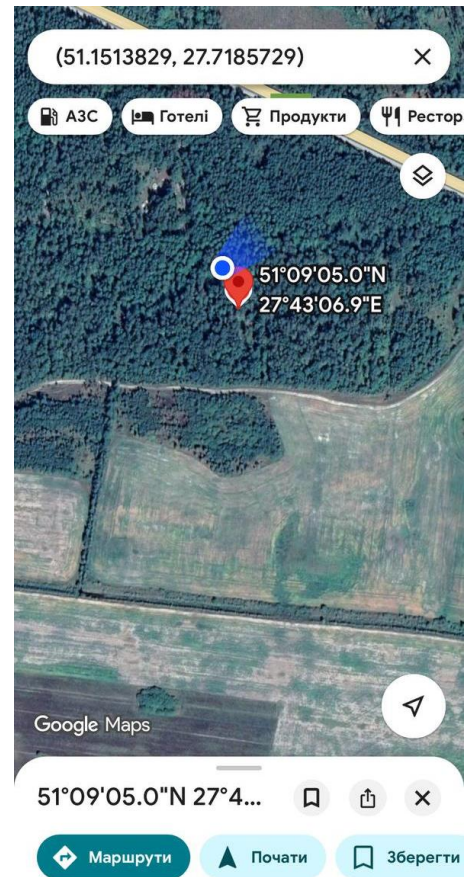

Фото 11б

Виділ знаходиться на болотистій ділянці з відносно рівним рельєфом, місцями є пониження. У цих пониженнях ґрунт торфувато-болотний, в холодний період підтоплюється, вода близько до поверхні, або на поверхні ґрунту. Міжряддя щільно вкриті травою, багато підросту осики, дубу, проективне покриття 90% (фото 12, 13). На поверхні ґрунту сформований шар лісової підстилки, який складається з хвої, кори, опалого листя, дрібних гілок, коренів трав, інших рослинних і тваринних решток, має потужність 5-6 см.

Весною 2025 року на території обстеженого виділу проведені роботи планованої діяльності. Згідно вимогам для лісовідновлення, це звалювання дерев берези повислої і супутніх порід бензопилами, очищення дерев від сучків, трелювання промислової деревини. Після проведених робіт з вирубки дерев, основна промислова деревина вивезена. Для створення сприятливих умов відновлення лісу, запобігання ерозії ґрунту та погіршення санітарного стану, зниження рівня пожежної небезпеки, провели очищення місць рубок. Дрібні рештки зрубаної породи залишилися для перегнивання на поверхні ґрунту (фото 12, 13), що є протиерозійним засобом.

Фото 12

Фото 13

На обстеженому виділі проведені роботи з підготовки ґрунту для штучного поновлення з метою подальшого лісокористування. Нарізані борозни глибиною 10-15 см, восени 2025 року проведені посадки саджанців наступних лісових порід за затвердженими схемами розміщення: 4 ряди сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.), 1 ряд дубу звичайного (*Quercus robur* L.) (фото 14, 15).

Фото 14

Фото 15

Для визначення твердості ґрунту польовим методом користувались приладом (пенетрометром), який визначає опір ґрунту проникненню зонда. Зондом приладу зробили достатню для формування репрезентативної статистичної вибірки кількість уколів. Контролем служив найближчий виділ, де роботи планованої діяльності ще не проводились. Ґрунт на виділі дерново-сильнопідзолистий оглеєний на алювіальних відкладеннях, у пониженнях – торфувато-болотний. В результаті статистичної обробки отримали середні показники твердості ґрунтів на обох виділах, для 5-см шарів до глибини 35 см. Саме з цієї глибини починається щільний ілювіальний горизонт. На контролі вдалося зробити заміри лише до глибини 30 см. За отриманими показниками побудовані криві твердості ґрунтів за горизонтами (табл. 3, рис. 3).

Таблиця 3 – Твердість ґрунту після проведених рубок головного користування берези повислої (*Betula pendula* Roth.) (квартал 54, виділ 4 Кишинського лісництва)

№ п/п	Глибина, см	Твердість, кг/см ²		№ п/п	Глибина, см	Твердість, кг/см ²	
		контроль	на виділі			контроль	на виділі
1	0-5	8,4	5,9	5	20-25	38,1	27,6
2	5-10	12,9	13,3	6	25-30	58,8	40,0
3	10-15	24,2	16,7	7	30-35	-	65,8
4	15-20	33,7	25,7	8	35-40	-	-

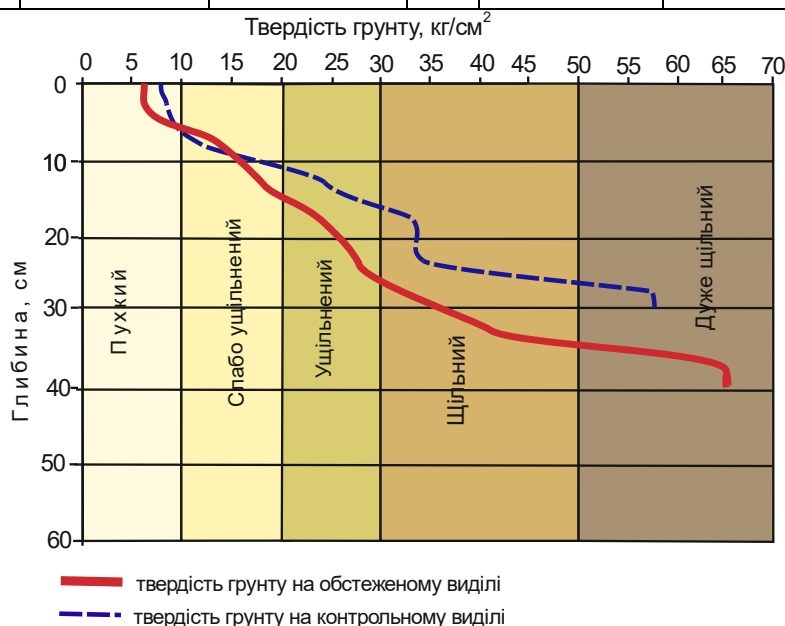

Рис. 3. Крива твердості ґрунту після проведених рубок головного користування берези повислої (*Betula pendula* Roth.) (квартал 54, виділ 4 Кишинського лісництва) у порівнянні з контролем

Криві твердості на обстеженому і контрольному виділах паралельні, ідентичні. Це свідчить про те, що під час робіт планованої діяльності техніка, яка працювала на його території, не привела до ущільнення і деформації верхніх шарів ґрунту. Ґрунт верхнього 10-см шару на обох ділянках належить категорії пухкого за класифікацією Н.А. Качинського.

Торфувато-болотні ґрунти сформувалися у пониженнях на безстічних місцях, на супіщаних породах під впливом болотного процесу ґрунтоутворення, при надлишковому зволоженні атмосферними і застійними ґрунтовими водами. В ґрунті розвиваються анаеробні бактерії, які використовують органічні речовини і кисень окисних сполук як енергетичний матеріал. Характерною особливістю глейового процесу є відновлення окисного заліза до токсичного закисного. Утворюється збагачена закисними сполуками ґрунтова маса – глей із сизуватим чи зеленуватим забарвленням, спричиненим наявністю відновленого заліза. При цьому відбувається накопичення і консервування органічної речовини.

Рівний рельєф території обстеженого виділу, щільний шар лісової підстилки, високі водопроникність та водопоглинаюча здатність ґрунту сприятимуть вбиранню води та її утриманню, гарантують відсутність ерозійних процесів.

2.4. У виділі 17 кварталу 23 Кишинського лісництва (площа 1,7 га, зрубано 0,9 га) у 2025 році були проведені суцільно-санітарні рубки дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) віком 57 років (фото 16а). На фото 16б координати обстеженого виділу.

Фото 16а

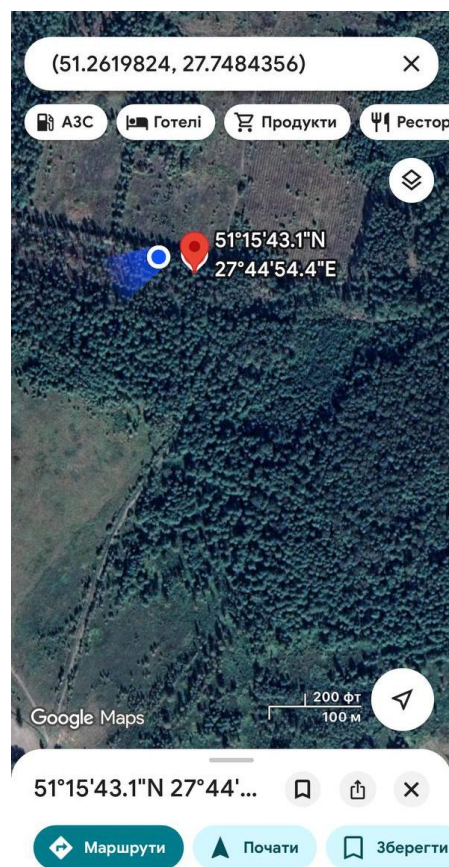

Фото 16б

Виділ закладений на рівній ділянці. Трав'янистий покрив розріджений (мох), проективне покриття 5-10% (фото 17, 18). Лісова підстилка, що утворилася на поверхні ґрунту з опалого листя, хвої, моху, кори, коренів трав та інших рослинних і тваринних решток, має потужність 4-5 см. Цей шар є середовищем для життя багатьох організмів, відіграє важливу роль у захисті ґрунту від ерозії ґрунту. Підстилка має різний ступень гуміфікації, нижня частина її вже гуміфікована, перетворилася на детрит, верхня – з більш свіжого матеріалу, який ще не втратив забарвлення, форми. Завдяки рельєфу, ділянка безстічна, промійни відсутні.

Проведення робіт планованої діяльності на обстеженому виділі були проведені в кінці весни – на початку літа 2025 року (суцільно-санітарні рубки). Згідно вимогам до лісовідновлення, були виконані такі роботи: дерева сосни звичайної звалені бензопилами, стовбури очищені від сучків, лісосіки очищені, основна промислова деревина вивезена. Очищення лісосік, визначених для штучного відновлення лісу, забезпечують можливість наступного проведення лісокультурних робіт (обробіток ґрунту, садіння або висівання, догляд за лісовими культурами). На території виділу залишились порубкові дрібні рештки зрубаної деревини для перегнивання і поповнення ґрунту органікою, що є протиерозійним засобом. Завдяки тому, що ділянка безстічна, відсутні прояви ерозійних процесів.

Фото 17

Фото 18

Під час проведення робіт планованої діяльності на ділянці працювала важка колісна техніка, яка залишила неглибокі колії, невеликі ділянки оголеного ґрунту з порушеною лісовою рослинністю (фото 19). Завдяки тому, що ділянка безстічна, прояви ерозійних процесів відсутні.

Проведені роботи з підготовки ґрунту до посадкових робіт, прокладено посадкові борозни. Восени 2025 року на території виділу посаджені саджанці наступних лісових порід – сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) і дубу звичайного (*Quercus robur* L.) за схемою розміщення затверджених проектів: 4 ряди сосни звичайної, 1 ряд дубу звичайного (фото 20).

Фото 19

Фото 20

Визначення твердості ґрунту проводили польовим методом. За допомогою пенетрометра (польовий метод) робили виміри на території виділу, також на найближчому виділі, де роботи планованої діяльності ще не проводились. Зробили необхідну для формування репрезентативної статистичної вибірки кількість уколів зондом приладу. Ґрунти на обох ділянках – дерново-слабопідзолисті на алювіальних відкладеннях. Провели статистичну обробку даних вимірів, в результаті якої отримали середні показники твердості ґрунтів для кожних 5-см шарів профілю до глибини 60 см і побудували графіки твердості ґрунту на обстеженій території та на контролі (табл. 4, рис. 4).

Таблиця 4 – Твердість ґрунту після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) (квартал 23, виділ 17 Кишинського лісництва)

№ п/п	Глибина, см	Твердість, кг/см ²		№ п/п	Глибина, см	Твердість, кг/см ²	
		контроль	на виділі			контроль	на виділі
1	0-5	4,6	3,1	7	30-35	9,3	16,9
2	5-10	6,8	10,7	8	35-40	8,4	12,8
3	10-15	7,2	19,5	9	40-45	7,9	10,8
4	15-20	7,9	23,4	10	45-50	11,1	10,5
5	20-25	10,5	25,2	11	50-55	14,2	12,3
6	25-30	12,2	23,8	12	55-60	17,3	11,8

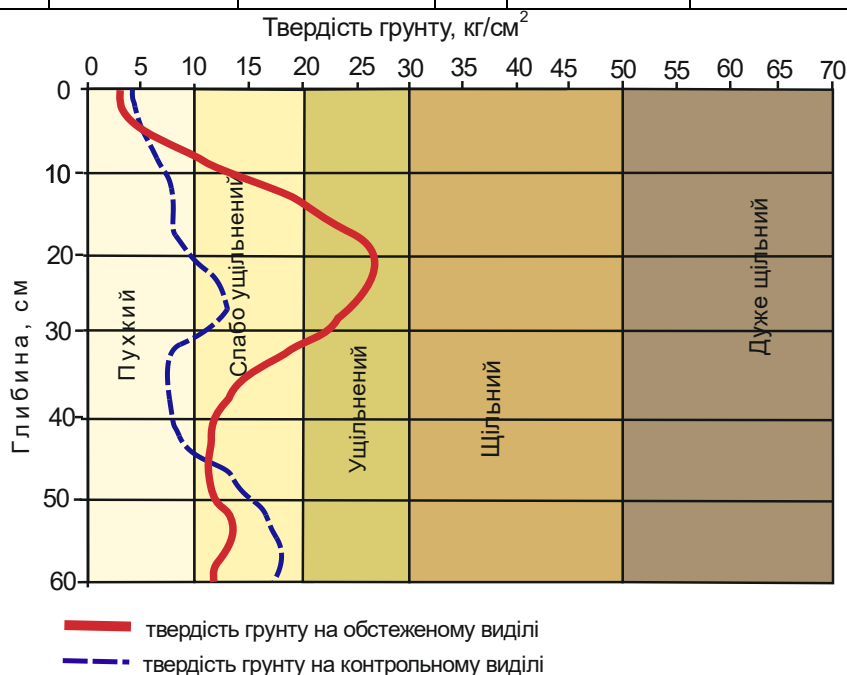

Рис. 4. Крива твердості ґрунту після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) (квартал 23, виділ 17 Кишинського лісництва) у порівнянні з контролем

Показники твердості верхнього 10-см шару ґрунту на обстеженому і контрольному виділах мають близькі значення. Ґрунт цього шару на обох ділянках належить категорії пухкого за класифікацією Н.А. Качинського. Під час проведення робіт планованої діяльності ґрунт обстеженого виділу зазнав незначне ущільнення і деформацій, після вчасно проведених агротехнічних робіт з підготовки ґрунту до лісовідновлення ґрунт повернувся у початковий стан. Ґрунт (дерново-слабопідзолистий на алювії) має досить високу протиерозійну стійкість завдяки сприятливим водним і агрофізичним характеристикам (високі водопроникність та водопоглинаюча здатність, стійкість ґрунтових мікроагрегатів), біологічним властивостям (високий вміст гумусу). На обстеженому виділі прояви ерозійних процесів відсутні.

Під час трелювання дерев не використовували гусеничну важку техніку, що свідчить про екологічний, природоошадний підхід до проведення лісогосподарської діяльності. Ділянка готова до подальшого лісокористування.

2.5. На виділі 11 кварталу 79 Сущанського лісництва (площа 2,0 га, зрубано 0,3 га) у 2025 році були проведені суцільно-санітарні рубки дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) віком 60 років (фото 21а). На фото 21б координати обстеженого виділу.

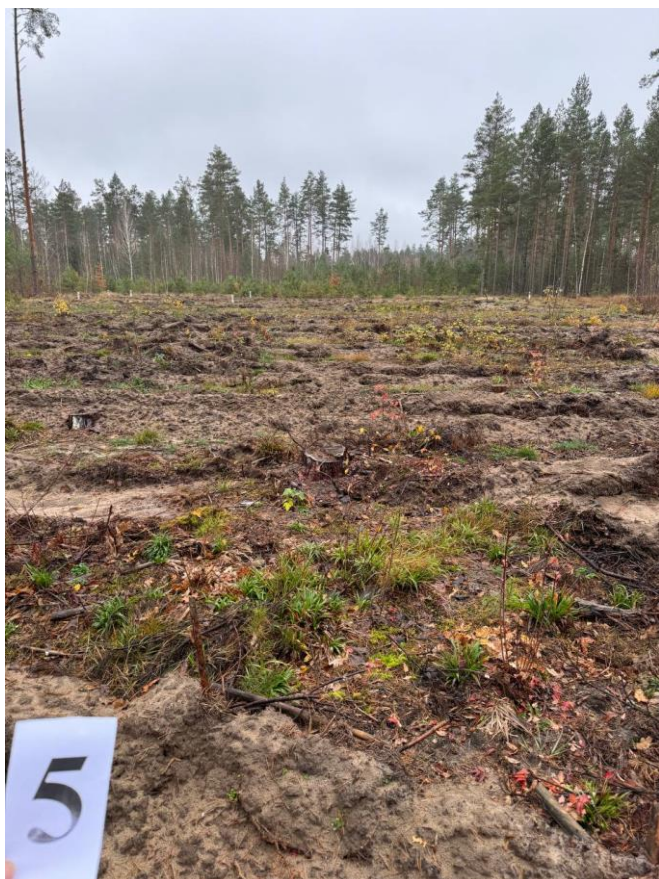

Фото 21а

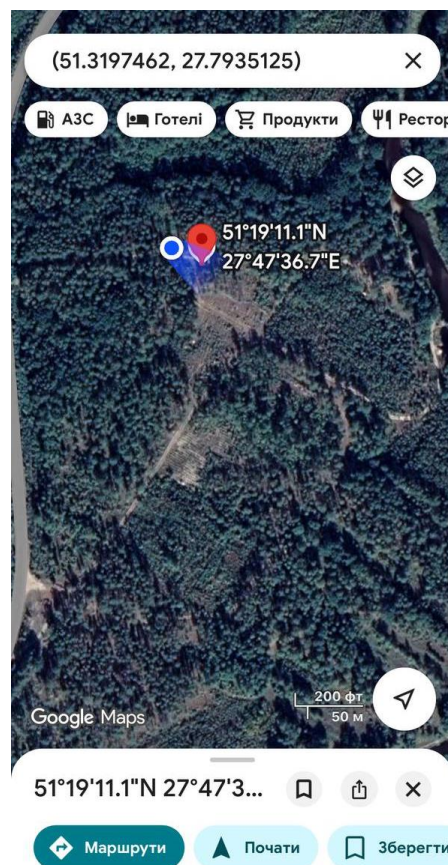

Фото 21б

Виділ закладений на ділянці з рівним рельєфом. Міжряддя вкриті трав'янистою рослинністю, мохом, підростом сосни, проективне покриття 80% (фото 22, 23). Сформована на поверхні ґрунту лісова підстилка складається з хвої, напіврозкладеного опалого листя, коренів трав, кори, моху, залишків дрібних гілок, інших рослинних і тваринних решток. Потужність шару лісової підстилки – 4-5 см. Нижня частина підстилки напіврозкладена, верхня – з більш свіжого матеріалу, ще не втратила форми і забарвлення.

Фото 22

Фото 23

Згідно вимогам для лісовідновлення, весною – на початку літа 2025 року були проведені суцільно-санітарні рубки сосни звичайної (звалювання дерев бензопилами, очищення дерев від сучків). Ділова деревина вивезена. Проведені роботи з очищення території, утилізації рослинних залишків. Очищення лісосік, визначених для штучного відновлення лісу, проводиться способами, які забезпечують можливість наступного проведення лісокультурних робіт (обробіток ґрунту, садіння або висівання, догляд за лісовими культурами). Очищення включає збирання решток (гілок, сучків, вершин) у купи або валки для подальшого перегнивання. Під час очищення не можна пошкоджувати дерева, які залишаються на лісосіці, та підріст, що підлягає збереженню. На території виділу залишились порубкові дрібні рештки зрубаної породи для перегнивання і поповнення ґрунту органікою і як протиерозійний засіб.

Ділянка підготовлена для подальшого лісокористування, прокладені посадкові борозни глибиною 10-15 см. Посадка наступних лісових порід здійснена восени 2025 року за затвердженою схемою розміщення: 4 ряди модрини європейської (*Larix decidua* Mill.), 1 ряд берези повислої (*Betula pendula* Roth.) (фото 24, 25). Саджанці нормально прижились, нормально розвинуті згідно віку.

Фото 24

Фото 25

Для визначення ущільнення ґрунту використовували польовий метод. Вимірювання твердості ґрунту здійснювали за допомогою пенетрометра на обстеженому виділі і на найближчому, де роботи планованої діяльності ще не проводились. Головна порода на цьому виділі представлена сосною звичайною приблизно того ж віку. Ґрунт ділянок – дерново-слабопідзолистий на алювіальних відкладеннях. Після статистичної обробки даних вимірів отримали середні показники твердості ґрунтів на обох виділах, які можна порівнювати для 5-см шарів до глибини 60 см. За отриманими показниками побудовані криві твердості ґрунтів за горизонтами (табл. 5, рис. 5).

Таблиця 5 – Твердість ґрунту після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) (квартал 79, виділ 11 Сущанського лісництва)

№ п/п	Глибина, см	Твердість, кг/см ²		№ п/п	Глибина, см	Твердість, кг/см ²	
		контроль	на виділі			контроль	на виділі
1	0-5	0,9	6,3	7	30-35	14,3	19,7
2	5-10	3,7	10,3	8	35-40	13,8	13,5
3	10-15	6,0	10,0	9	40-45	14,3	10,7
4	15-20	12,3	16,7	10	45-50	14,2	7,8
5	20-25	24,3	22,0	11	50-55	18,2	8,4
6	25-30	22,7	21,0	12	55-60	0,0	10,7

Рис. 5. Крива твердості ґрунту після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) (квартал 79, виділ 11 Сущанського лісництва) у порівнянні з контролем

Криві твердості ґрунту на обстеженій території і на контрольному виділі ідентичні, паралельні. Має місце незначне ущільнення верхнього 10-см шару ґрунту, але ця різниця незначна, у межах статистичної похибки. Ґрунт верхніх шарів належить категорії пухкого (за шкалою Н.А. Качинського) на обох ділянках.

На обстеженому виділі ерозійні процеси ґрунту не загрожують завдяки наявності потужного шару лісової підстилки, спокійному рельєфу, сприятливим агрофізичним, водним і біологічним характеристикам легкого за гранулометричним складом ґрунту, який має достатню кількість органічної речовини, задовільну водопроникність і вологоємність.

Ділянка готова для подальшого лісокористування.

2.6. На виділі 25 кварталу 78 Сущанського лісництва (площа 5,2 га, зрубано 0,9 га) у 2025 році були проведені суцільно-санітарні рубки дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) віком 57 років (фото 26а). Супутні породи – вільха чорна (*Alnus glutinosa* (L.) Gaeth.), береза повисла (*Betula pendula* Roth.). На фото 26б координати обстеженого виділу.

Фото 26а

Фото 26б

Виділ закладений на ділянці з розвинутим мікрорельєфом, в середній частині є пониження, яке затоплене навіть у літній період. У пониженні ґрунт торфувато-болотний, вода близько до поверхні, або на поверхні ґрунту. Міжряддя щільно вкриті мохом, високою травою, підростом берези, проективне покриття 100%. Сформований шар лісової підстилки, який складається з хвої, опалого листя, кори, дрібних гілок, коренів трав, інших рослинних і тваринних решток, має потужність до 6-8 см.

Фото 27

Фото 28

Роботи планованої діяльності проводились на обстеженому виділі згідно вимогам до лісовідновлення. Суцільно-санітарні рубки сосни звичайної і супутніх порід провели влітку 2025 року. Після звалення дерев бензопилами, очищення від сучків, основна промислова деревина вивезена. Очищення лісосік, визначених для штучного відновлення лісу, проводиться способами, які забезпечують можливість наступного проведення лісокультурних робіт (обробіток ґрунту, садіння або висівання, догляд за лісовими культурами). На території виділу залишилися порубкові дрібні рештки зрубаної деревини для перегнивання і поповнення ґрунту органікою, що є протиерозійним заходом.

Проведений комплекс агротехнічних робіт з підготовки ґрунту до лісовідновлення (зменшення засміченості насінням бур'янів, прокладання посадкових борозен глибиною 10-15 см) (фото 29, 30). Восени 2025 року проведені посадки саджанців наступних лісових порід за затвердженими схемами розміщення: 4 ряди сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.), 1 ряд дубу звичайного (*Quercus robur* L.).

Фото 29

Фото 30

За допомогою пенетрометра на території виділу вимірювали твердість ґрунту, як і на найближчого виділу, де роботи планованої діяльності ще не проводились. Для цього зондом приладу зробили необхідну для формування репрезентативності статистичної вибірки кількість уколів. Ґрунти – дерновий сильнопідзолистий на алювіальних відкладеннях, у пониженнях – торфувато-болотний. В результаті статистичної обробки отримали середні показники твердості для кожних 5-см шарів ґрунту за профілем до глибини 60 см (на контролі до 45 см). За отриманими показниками побудований графік твердості ґрунту на обстеженій і контрольній ділянках, які можна порівнювати (табл. 6, рис. 6).

Таблиця 6 – Твердість ґрунту після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) (квартал 78, виділ 25 Сущанського лісництва)

№ п/п	Глибина, см	Твердість, кг/см ²		№ п/п	Глибина, см	Твердість, кг/см ²	
		контроль	на виділі			контроль	на виділі
1	0-5	6,7	2,3	7	30-35	62,1	23,9
2	5-10	7,3	3,5	8	35-40	63,8	18,8
3	10-15	9,1	10,4	9	40-45	62,2	16,5
4	15-20	17,2	7,7	10	45-50	-	20,5
5	20-25	37,4	12,8	11	50-55	-	22,8
6	25-30	57,1	17,6	12	55-60	-	40,0

Рис. 6. Крива твердості ґрунту після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) (квартал 78, виділ 25 Сущанського лісництва) у порівнянні з контролем

Показники твердості верхніх шарів ґрунту на обстеженому виділі менше аналогічних показників контрольної ділянки. Ґрунт верхніх шарів обох ділянок належить категорії пухкого (за шкалою Н.А. Качинського). Ґрунт не ущільнений, деформації верхнього шару відсутні, що пояснюється вчасно виконаним агротехнічним роботам з підготовки ґрунту до лісовідновлення, його фізичним властивостям, сприятливим водним і агрофізичним характеристикам (високі водопроникність та водопоглинаюча здатність, стійкість ґрунтових мікроагрегатів), біологічним властивостям (високий вміст органічної речовини). Рельєф території з відсутністю крутих схилів, щільний шар лісової підстилки, яка відіграє важливу роль у захисті ґрунту від ерозії, висока протиерозійна стійкість ґрунту сприятимуть вбиранню води та її утриманню, гарантують відсутність ерозійних процесів.

Ділянка готова для подальшого лісокористування.

ВИСНОВОК

Проведення моніторингу стану ґрунтового покриву ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» на ділянках, де проведені рубки дерев показав, що розбіжностей між прогнозованим та фактичним впливом господарської діяльності на ґрунтовий покрив не виявлено.

Основні ґрунти на обстеженій території лісового господарства – дерново-підзолисті на алювіальних річкових відкладеннях, іноді на елювії мергелю. Вони сформувалися під мішаними та сосновими лісами в умовах промивного типу водного режиму (коефіцієнт зволоження >1) на алювії, які часто підстилаються моренами, кристалічними чи мергельними породами. Зустрічаються і торфувато-болотні ґрунти.

Визначення пошарових показників твердості ґрунту за допомогою пенетрометра (польовий метод) показали, що на обстежених виділах відсутні ущільнення. Незначні ущільнення і деформації верхніх шарів ґрунту, які мали місце під час проведення суцільно-санітарних рубок дерев від навантажень колісної техніки, зникли в процесі агротехнічних робіт з підготовки ґрунту до лісовідновлення. Ґрунти на обстежених виділах мають сприятливі агрофізичні, водні і біологічні характеристики, що забезпечує високу протиерозійну стійкість ґрунтів, здатність чинити опір водної, вітрової і снігової ерозії. Ділянки безстічні, мають спокійний рельєф, вкриті потужним шаром лісової підстилки. На території всіх обстежених виділів не виявлено проявів ерозійних процесів. Всі ділянки готові до штучного лісовідновлення.

На території всіх обстежених виділів проведений комплекс робіт з підготовки ґрунту до лісовідновлення, проведені посадки саджанців наступних лісових порід (сосна звичайна, дуб звичайний, модрина європейська, береза повисла).

Для ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» репрезентативними визначені такі ділянки:

Корощинське лісництво: квартал 43 (виділ 55.1), квартал 58 (виділ 31);

Кишинське лісництво: квартал 54 (виділ 4), квартал 23 (виділ 17);

Суцанське лісництво: квартал 79 (виділ 11), квартал 78 (виділ 25).

Отже, ведення лісгосподарської діяльності з дотриманням встановлених законодавством України вимог, що ґрунтуються на багаторічному досвіді лісоводів практиків та сучасних наукових розробках у галузі лісівництва (Правила рубок головного користування, затверджені наказом Держкомітету лісового господарства України 23.12.2009 №364, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26.01.2010 р. за №85/17380, Санітарні правила в лісах України, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27.07. 1995 р. №555), не наносить жодної шкоди ґрунтовому покриву лісових масивів, не спричиняє розвиток деградаційних процесів взагалі, та процесів ерозії ґрунтів зокрема.

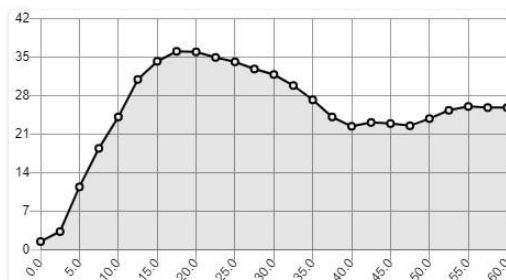
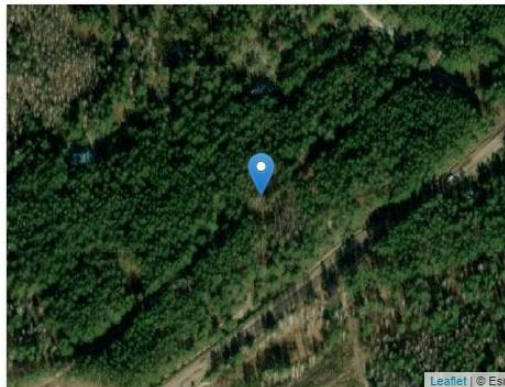

Додатки

1. Показники вимірів твердості ґрунту за допомогою пенетрометра у кварталі 43, виділу 55.1 Корощанського лісництва після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.)

Дата/час 12.11.2025
10:35
Широта 51.166283
Довгота 27.582809
Тип наконечника
Малий

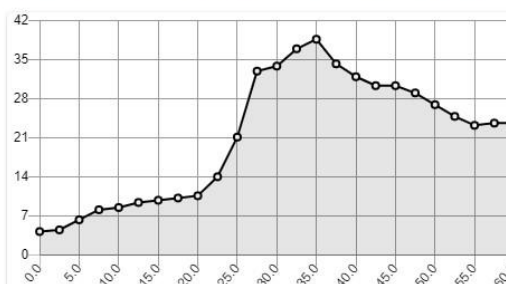
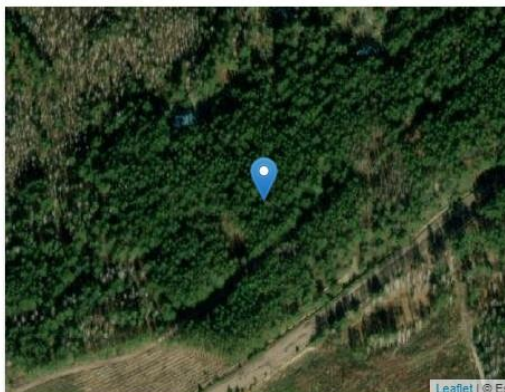
Глибина, см	Зусилля, кг/см ²
0.0	1.5
2.5	3.3
5.0	11.4
7.5	18.4
10.0	24.1
12.5	30.9
15.0	34.2
17.5	36.0
20.0	35.9
22.5	34.9
25.0	34.1
27.5	32.8
30.0	31.8
32.5	29.8
35.0	27.2
37.5	24.1
40.0	22.4
42.5	23.1
45.0	22.9
47.5	22.5
50.0	23.8
52.5	25.3
55.0	26.0
57.5	25.8
60.0	25.8

Контроль

Дата/час 12.11.2025
10:41
Широта 51.166027
Довгота 27.581821
Тип наконечника
Малий

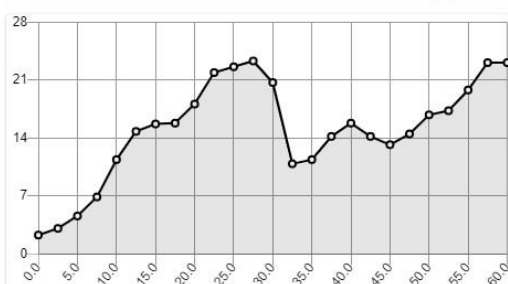
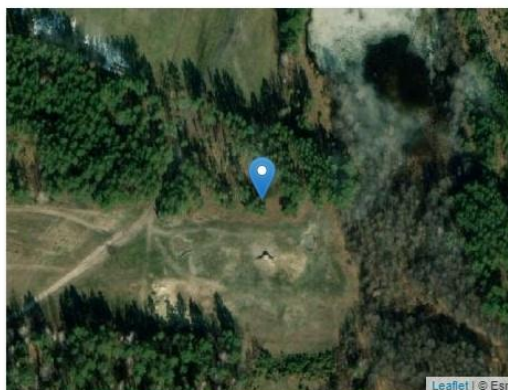
Глибина, см	Зусилля, кг/см ²
0.0	4.2
2.5	4.5
5.0	6.3
7.5	8.1
10.0	8.5
12.5	9.4
15.0	9.8
17.5	10.2
20.0	10.6
22.5	14.0
25.0	21.1
27.5	32.9
30.0	33.8
32.5	36.9
35.0	38.6
37.5	34.2
40.0	31.9
42.5	30.3
45.0	30.3
47.5	29.0
50.0	26.9
52.5	24.8
55.0	23.2
57.5	23.6
60.0	23.6

2. Показники вимірів твердості ґрунту за допомогою пенетрометру у кварталі 58, виділу 31 Корощанського лісництва після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.)

Дата/час 12.11.2025
11:06
Широта 51.126850
Довгота 27.563700
Тип наконечника
Малий

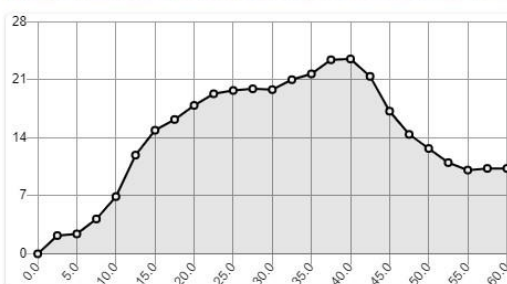
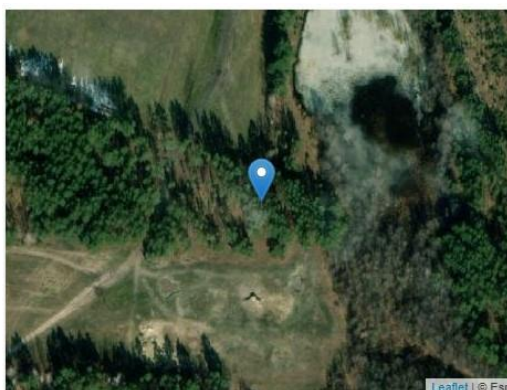
Глибина, см	Зусилля, кг/см ²
0.0	2.3
2.5	3.1
5.0	4.6
7.5	6.9
10.0	11.4
12.5	14.8
15.0	15.7
17.5	15.8
20.0	18.1
22.5	21.9
25.0	22.6
27.5	23.3
30.0	20.7
32.5	10.9
35.0	11.4
37.5	14.2
40.0	15.8
42.5	14.2
45.0	13.2
47.5	14.5
50.0	16.8
52.5	17.3
55.0	19.8
57.5	23.1
60.0	23.1

Контроль

Дата/час 12.11.2025
11:07
Широта 51.127098
Довгота 27.563820
Тип наконечника
Малий

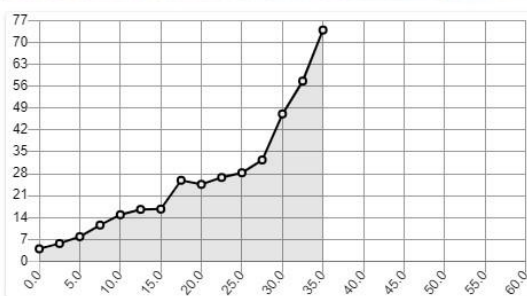
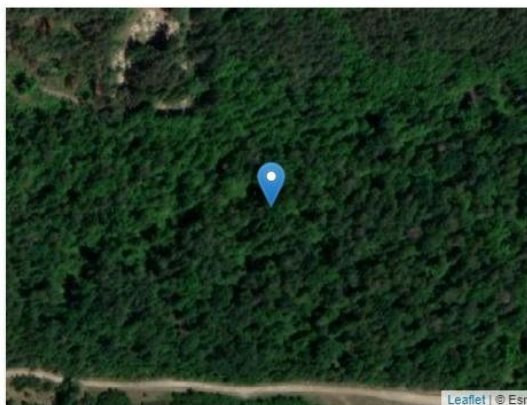
Глибина, см	Зусилля, кг/см ²
0.0	0.0
2.5	2.2
5.0	2.4
7.5	4.2
10.0	6.9
12.5	11.9
15.0	14.9
17.5	16.2
20.0	17.9
22.5	19.3
25.0	19.7
27.5	19.9
30.0	19.8
32.5	21.0
35.0	21.7
37.5	23.4
40.0	23.5
42.5	21.4
45.0	17.2
47.5	14.4
50.0	12.7
52.5	11.0
55.0	10.1
57.5	10.3
60.0	10.3

3. Показники вимірів твердості ґрунту за допомогою пенетрометра у кварталі 54, виділу 4 Кишинського лісництва після проведених рубок головного користування берези повислої (*Betula pendula* Roth.)

Дата/час 12.11.2025
11:40
Широта 51.151592
Довгота 27.718384
Тип наконечника
Малий

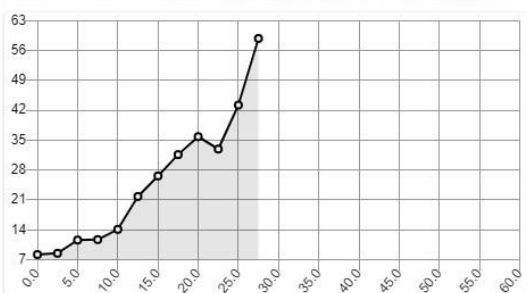
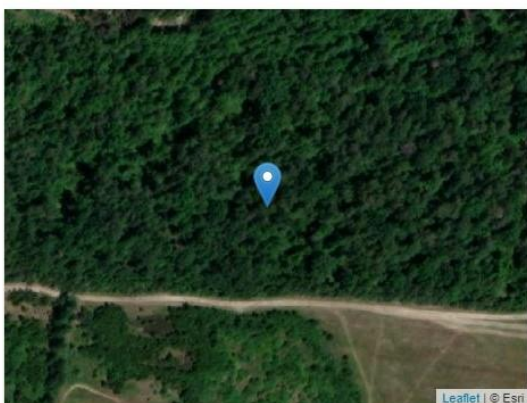
Глибина, см	Зусилля, кг/см2
0.0	4.0
2.5	5.7
5.0	7.9
7.5	11.6
10.0	14.9
12.5	16.6
15.0	16.7
17.5	25.9
20.0	24.6
22.5	26.8
25.0	28.3
27.5	32.4
30.0	47.1
32.5	57.6
35.0	73.9
37.5	
40.0	
42.5	
45.0	
47.5	
50.0	
52.5	
55.0	
57.5	
60.0	

Контроль

Дата/час 12.11.2025
11:43
Широта 51.151093
Довгота 27.718397
Тип наконечника
Малий

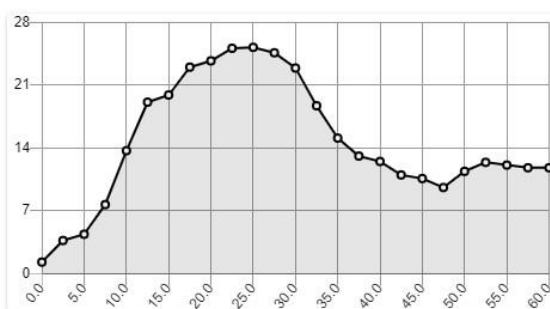
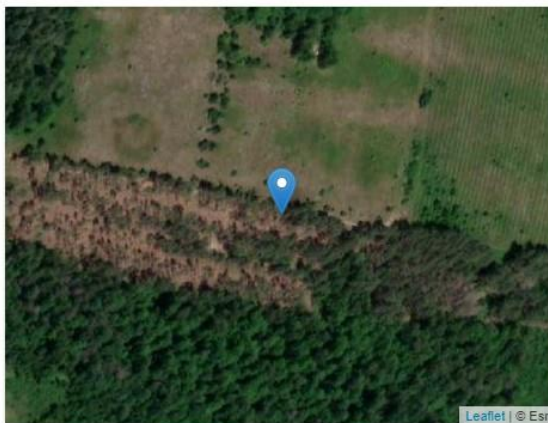
Глибина, см	Зусилля, кг/см2
0.0	8.2
2.5	8.5
5.0	11.6
7.5	11.7
10.0	14.1
12.5	21.8
15.0	26.6
17.5	31.6
20.0	35.8
22.5	32.9
25.0	43.2
27.5	58.8
30.0	
32.5	
35.0	
37.5	
40.0	
42.5	
45.0	
47.5	
50.0	
52.5	
55.0	
57.5	
60.0	

4. Показники вимірів твердості ґрунту за допомогою пенетрометру у кварталі 23, виділу 17 Кишинського лісництва після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.)

Дата/час 12.11.2025
12:30
Широта 51.262112
Довгота 27.747860
Тип наконечника
Малий

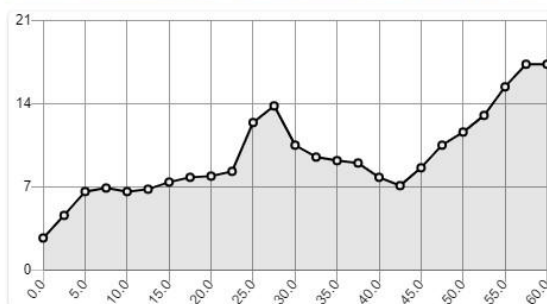
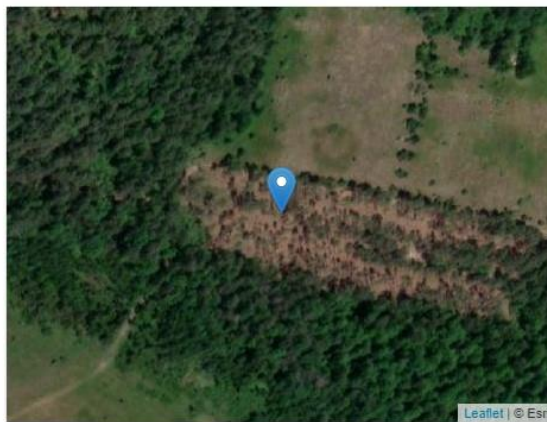
Глибина, см	Зусилля, кг/см ²
0.0	1.3
2.5	3.7
5.0	4.4
7.5	7.7
10.0	13.7
12.5	19.1
15.0	19.9
17.5	23.0
20.0	23.7
22.5	25.1
25.0	25.2
27.5	24.6
30.0	22.9
32.5	18.7
35.0	15.1
37.5	13.1
40.0	12.5
42.5	11.0
45.0	10.6
47.5	9.6
50.0	11.4
52.5	12.4
55.0	12.1
57.5	11.8
60.0	11.8

Контроль

Дата/час 12.11.2025
12:37
Широта 51.262169
Довгота 27.746073
Тип наконечника
Малий

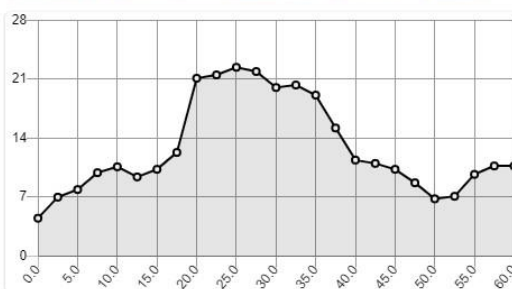
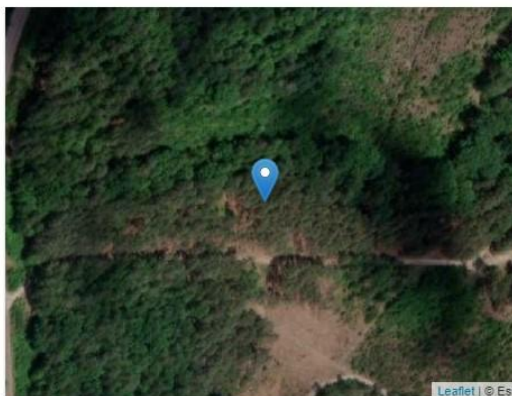
Глибина, см	Зусилля, кг/см ²
0.0	2.7
2.5	4.6
5.0	6.6
7.5	6.9
10.0	6.6
12.5	6.8
15.0	7.4
17.5	7.8
20.0	7.9
22.5	8.3
25.0	12.4
27.5	13.8
30.0	10.5
32.5	9.5
35.0	9.2
37.5	9.0
40.0	7.8
42.5	7.1
45.0	8.6
47.5	10.5
50.0	11.6
52.5	13.0
55.0	15.4
57.5	17.3
60.0	17.3

5. Показники вимірів твердості ґрунту за допомогою пенетрометру у кварталі 79, виділу 11 Сущанського лісництва після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.)

Дата/час 12.11.2025
14:13
Широта 51.320103
Довгота 27.793369
Тип наконечника
Малий

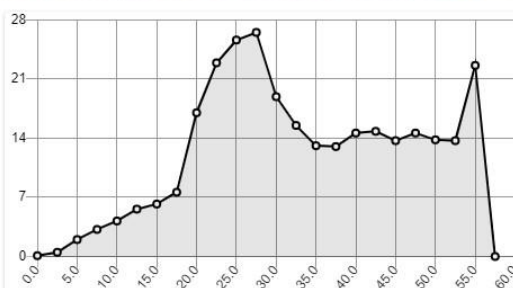
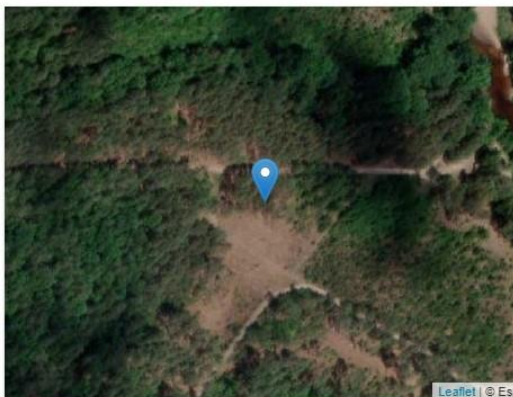
Глибина, см	Зусилля, кг/см2
0.0	4.5
2.5	7.0
5.0	7.9
7.5	9.9
10.0	10.6
12.5	9.4
15.0	10.3
17.5	12.3
20.0	21.1
22.5	21.5
25.0	22.4
27.5	21.9
30.0	20.0
32.5	20.3
35.0	19.1
37.5	15.2
40.0	11.4
42.5	11.0
45.0	10.3
47.5	8.7
50.0	6.8
52.5	7.1
55.0	9.7
57.5	10.7
60.0	10.7

Контроль

Дата/час 12.11.2025
14:17
Широта 51.319565
Довгота 27.793823
Тип наконечника
Малий

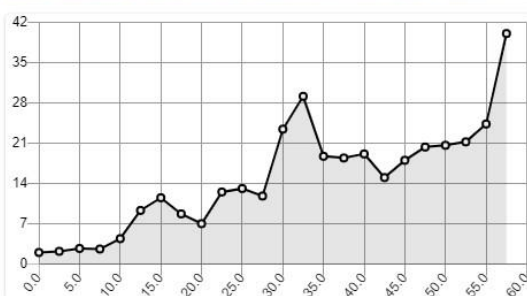
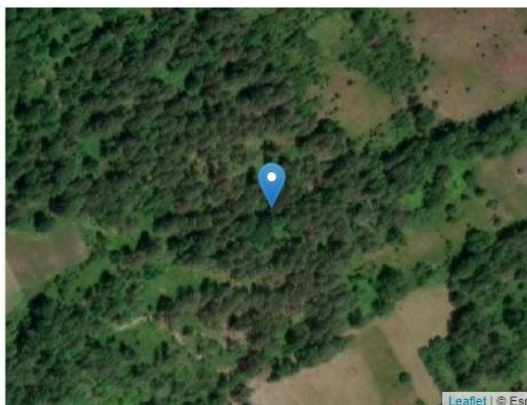
Глибина, см	Зусилля, кг/см2
0.0	0.1
2.5	0.5
5.0	2.0
7.5	3.2
10.0	4.2
12.5	5.6
15.0	6.2
17.5	7.6
20.0	17.0
22.5	22.9
25.0	25.6
27.5	26.5
30.0	18.9
32.5	15.5
35.0	13.1
37.5	13.0
40.0	14.6
42.5	14.8
45.0	13.7
47.5	14.6
50.0	13.8
52.5	13.7
55.0	22.6
57.5	0.0
60.0	

6. Показники вимірів твердості ґрунту за допомогою пенетрометру у кварталі 78, виділу 25 Сущанського лісництва після проведених суцільно-санітарних рубок сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.)

Дата/час 12.11.2025
14:51
Широта 51.318909
Довгота 27.781120
Тип наконечника
Малий

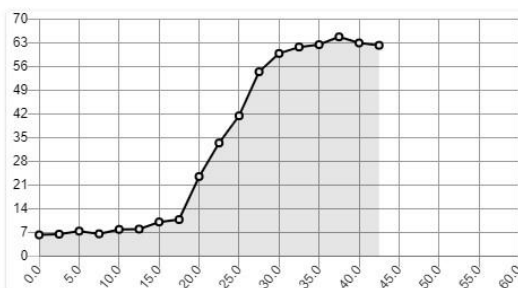
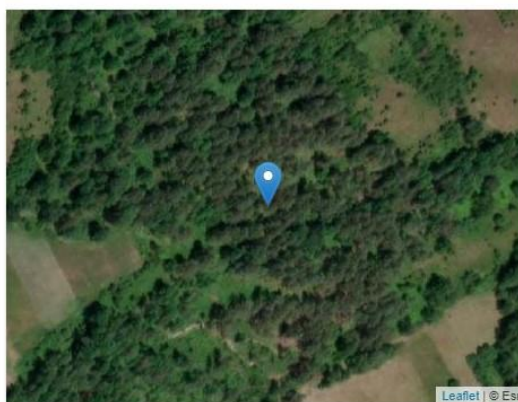
Глибина, см	Зусилля, кг/см2
0.0	2.0
2.5	2.2
5.0	2.7
7.5	2.6
10.0	4.4
12.5	9.3
15.0	11.5
17.5	8.7
20.0	7.0
22.5	12.5
25.0	13.1
27.5	11.8
30.0	23.4
32.5	29.1
35.0	18.7
37.5	18.4
40.0	19.1
42.5	15.0
45.0	18.0
47.5	20.3
50.0	20.6
52.5	21.2
55.0	24.3
57.5	40.0
60.0	

Контроль

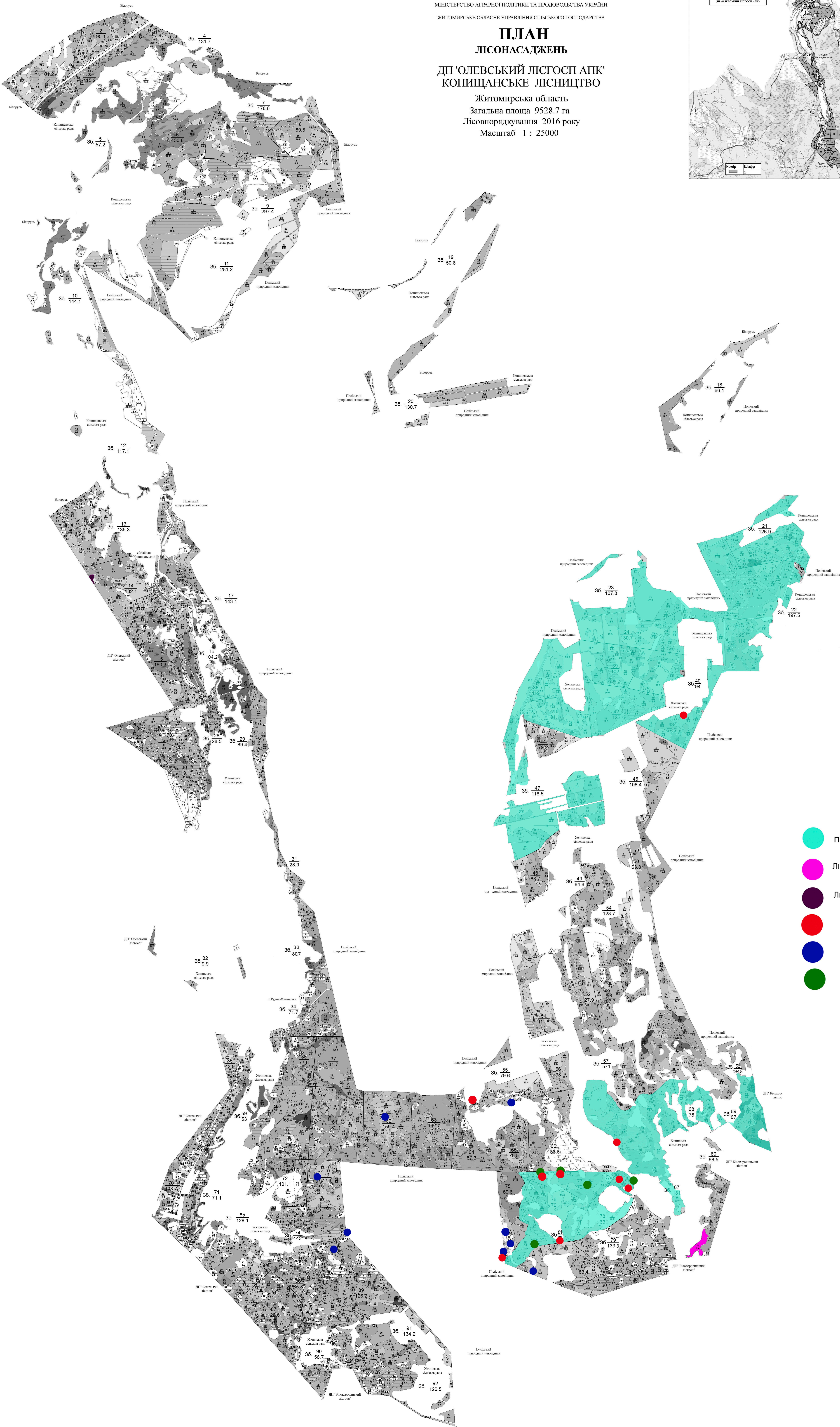
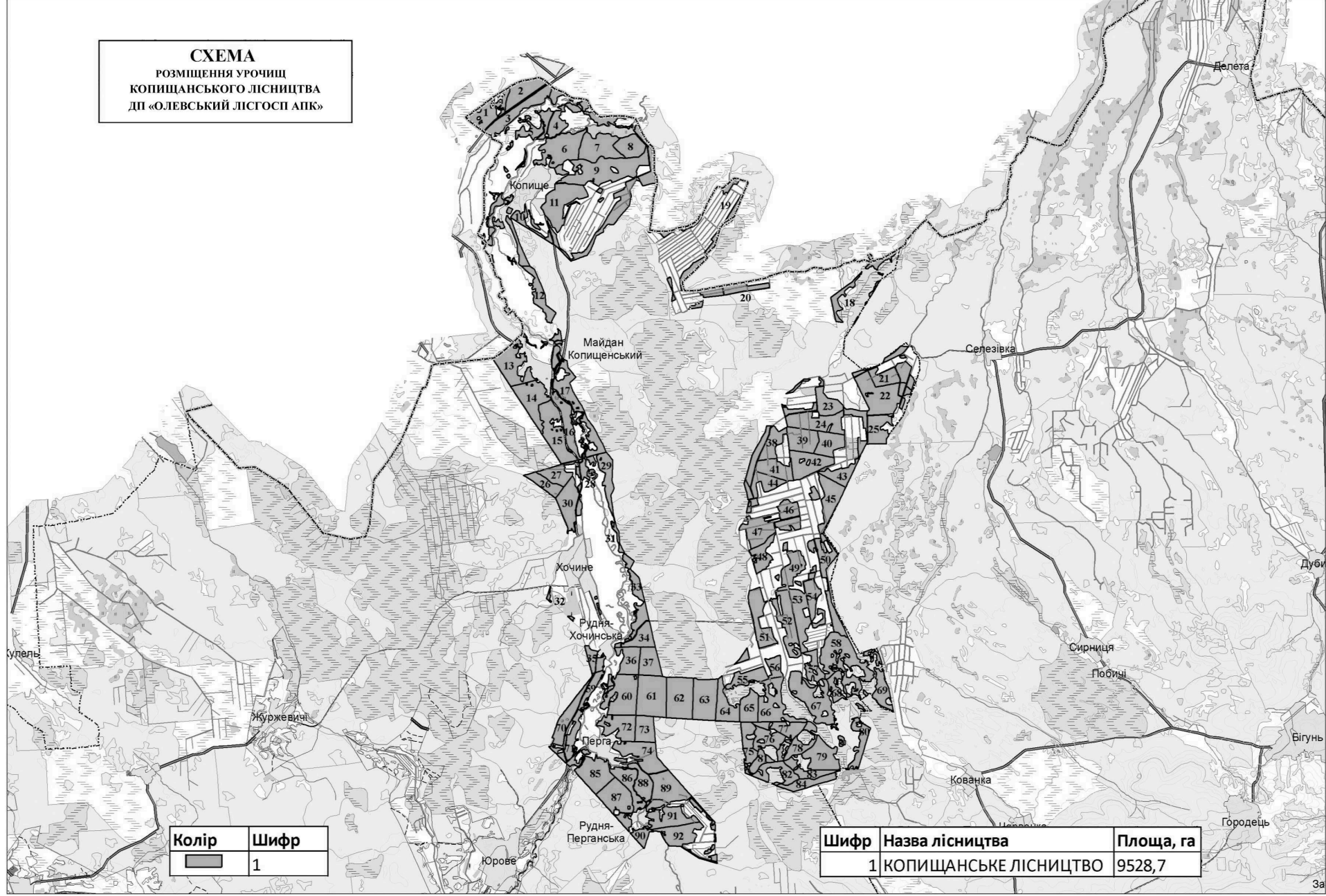
Дата/час 12.11.2025
14:52
Широта 51.318977
Довгота 27.780605
Тип наконечника
Малий

Глибина, см	Зусилля, кг/см2
0.0	6.3
2.5	6.5
5.0	7.4
7.5	6.6
10.0	7.9
12.5	8.0
15.0	10.1
17.5	10.8
20.0	23.5
22.5	33.4
25.0	41.4
27.5	54.4
30.0	59.8
32.5	61.7
35.0	62.4
37.5	64.7
40.0	62.9
42.5	62.2
45.0	
47.5	
50.0	
52.5	
55.0	
57.5	
60.0	

ПЛАН
ЛІСОНАСАДЖЕНЬ
ДП 'ОЛЕВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК'
КОПИЩАНСЬКЕ ЛІСНИЦТВО

Житомирська область
Загальна площа 9528.7 га
Лісовпорядкування 2016 року
Масштаб 1 : 25000

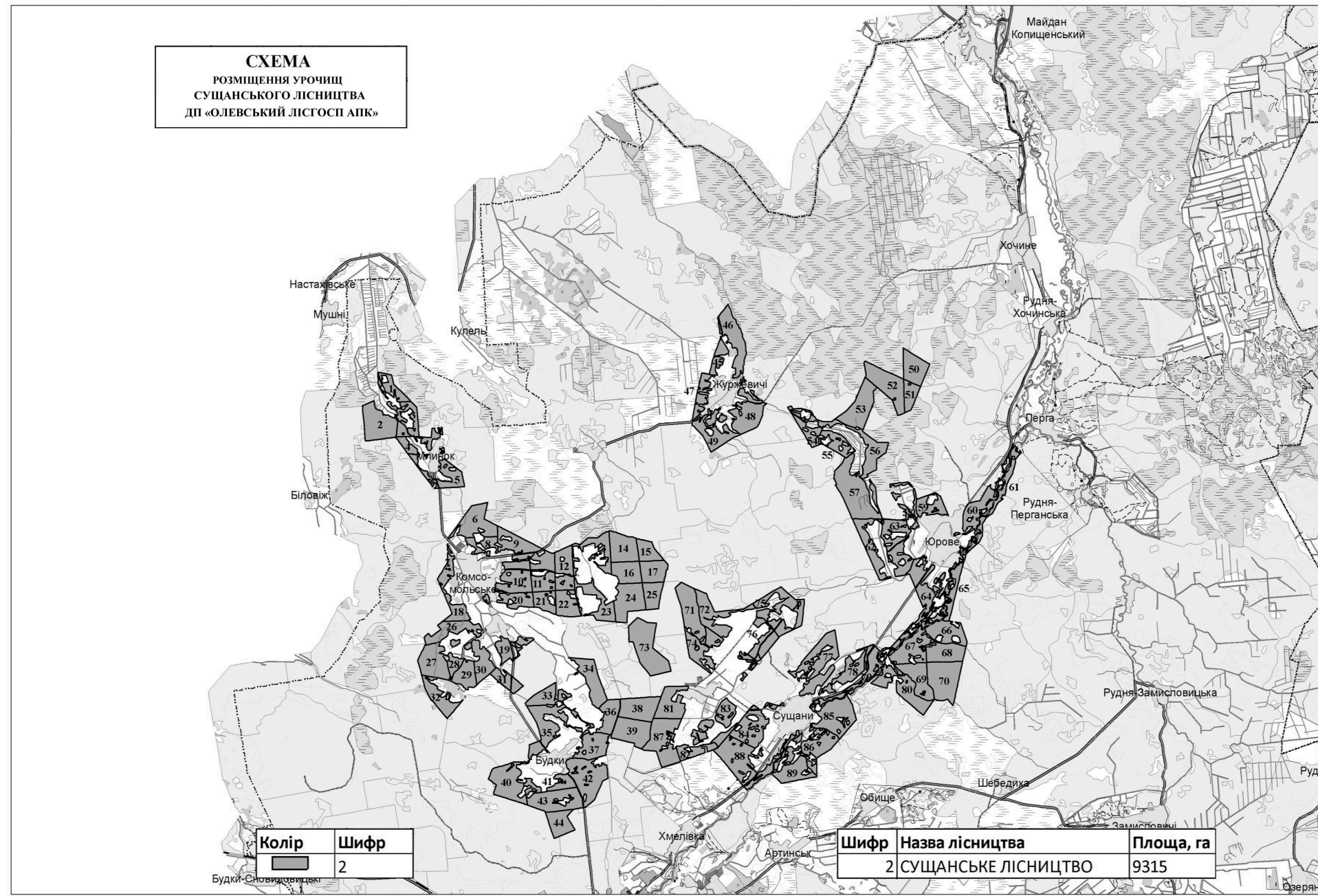

- Об'єкти
- ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ
 - Лісосіки головного користування 2025 року
 - Лісосіки головного користування 2026 року
 - Види флори ЧКУ
 - Біотопи Бернської конвенції
 - ЗЕЛЕНА КНИГА УКРАЇНИ

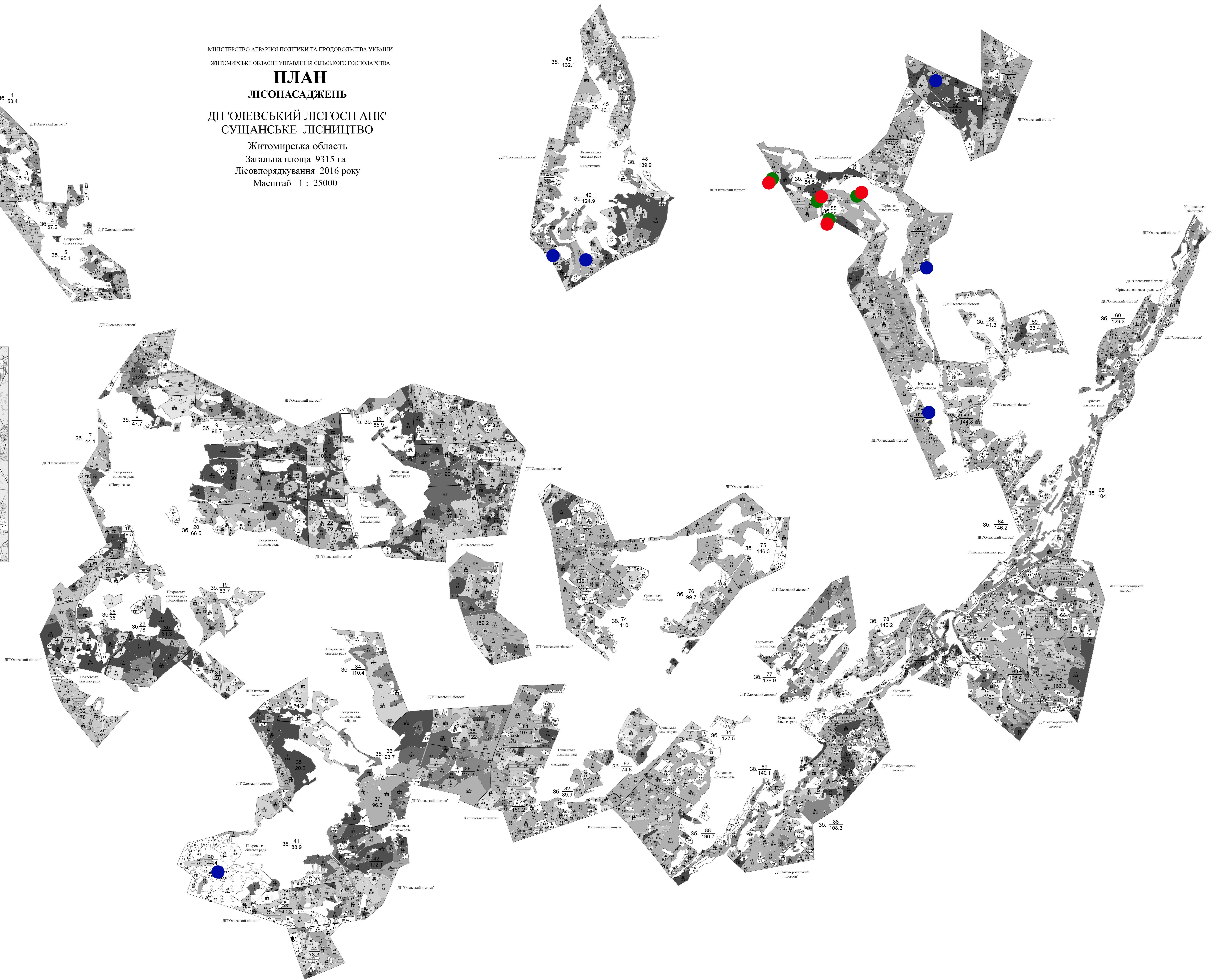
ПЛАН ЛІСОНАСАДЖЕНЬ

ДП 'ОЛЕВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК'
СУЦАНСЬКЕ ЛІСНИЦТВО

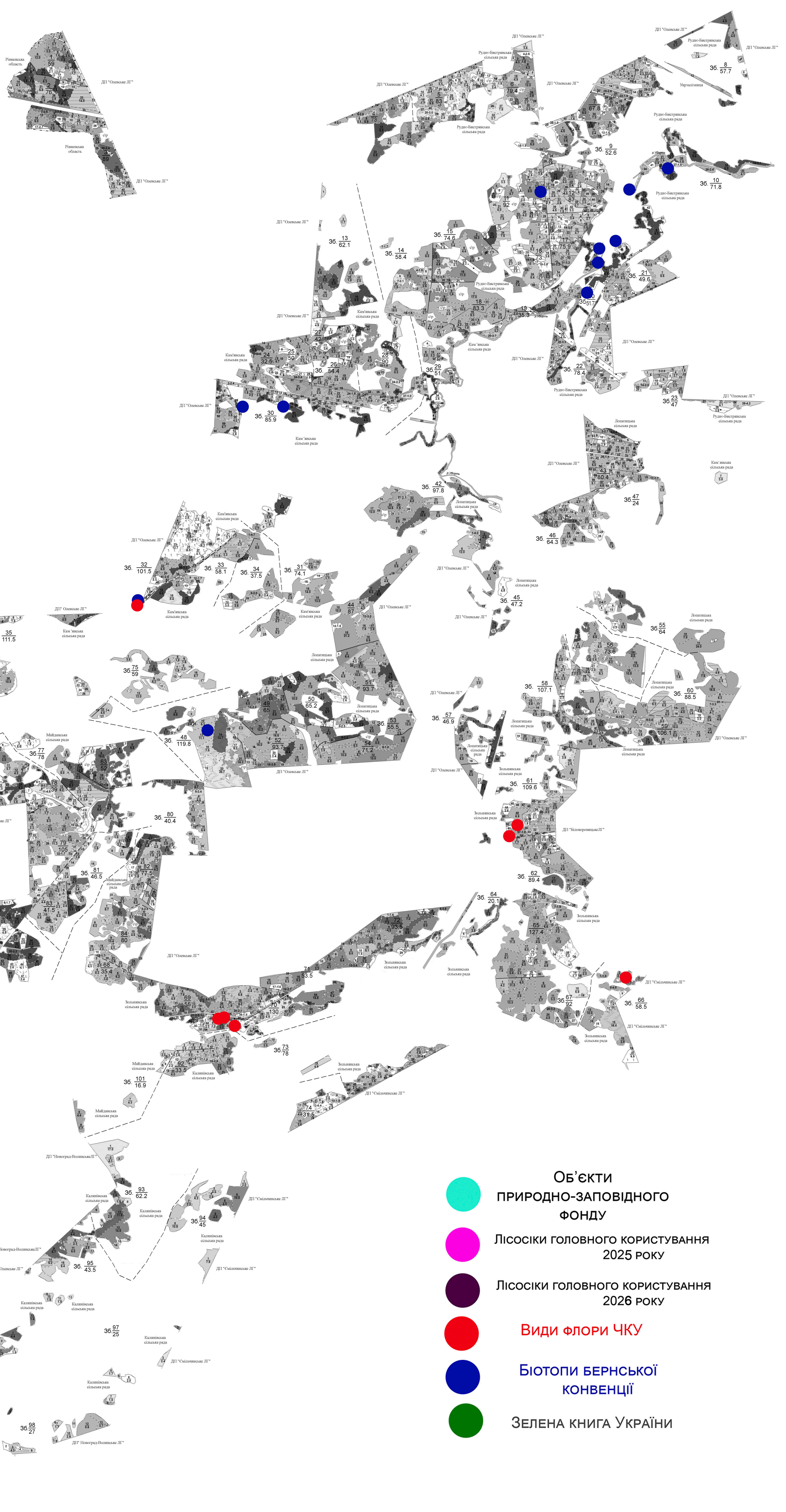
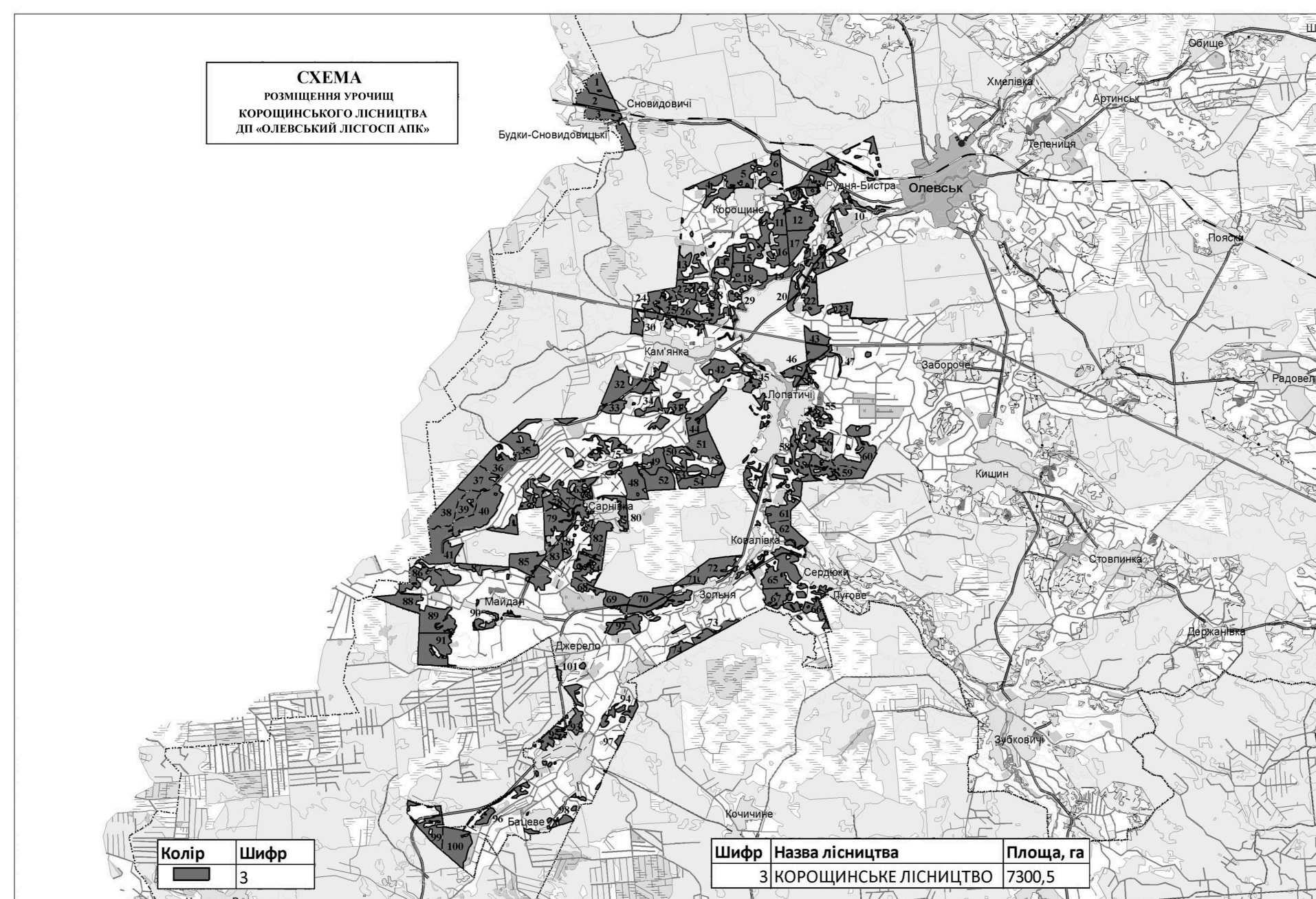
Житомирська область
Загальна площа 9315 га
Лісовпорядкування 2016 року
Масштаб 1 : 25000

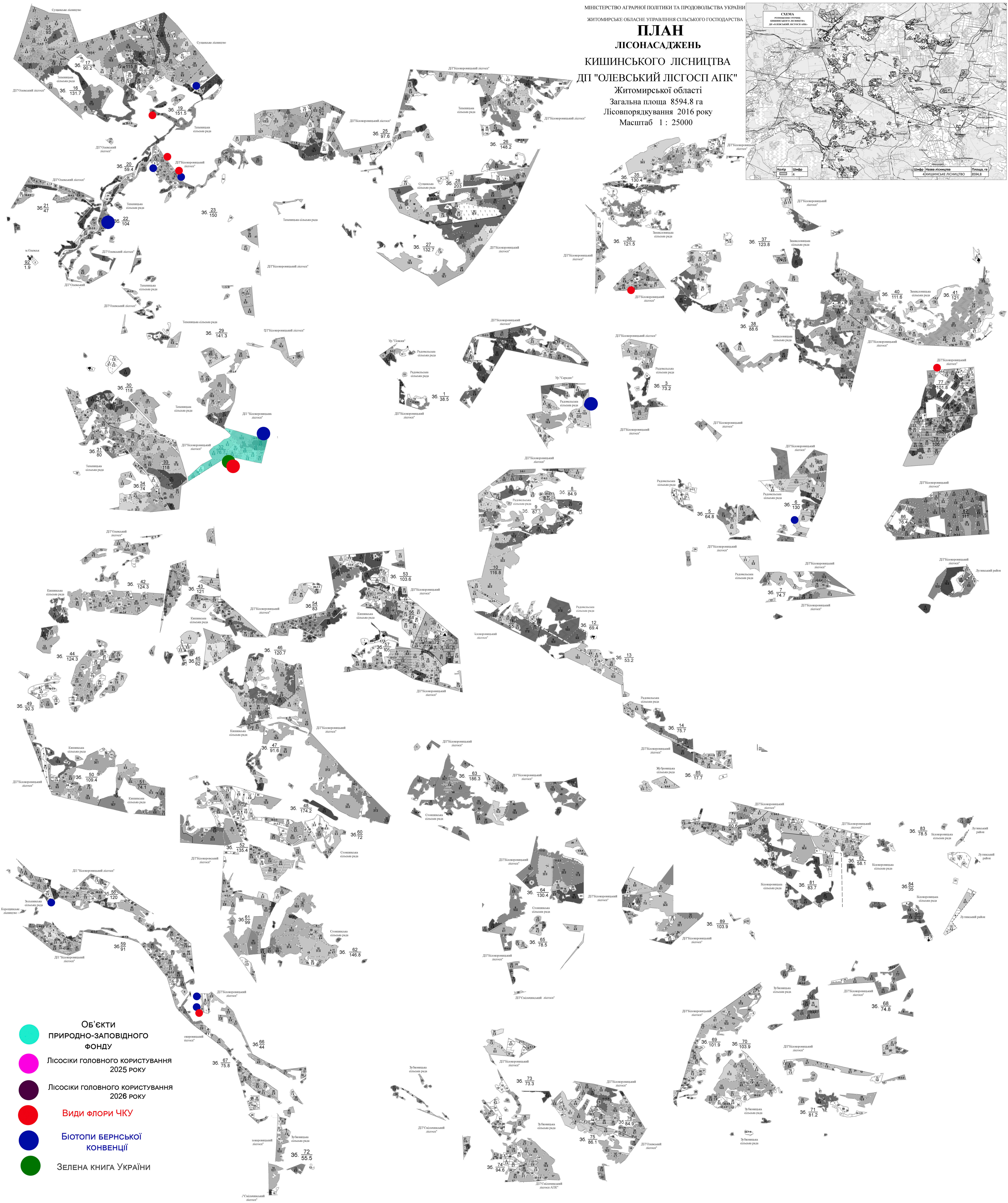
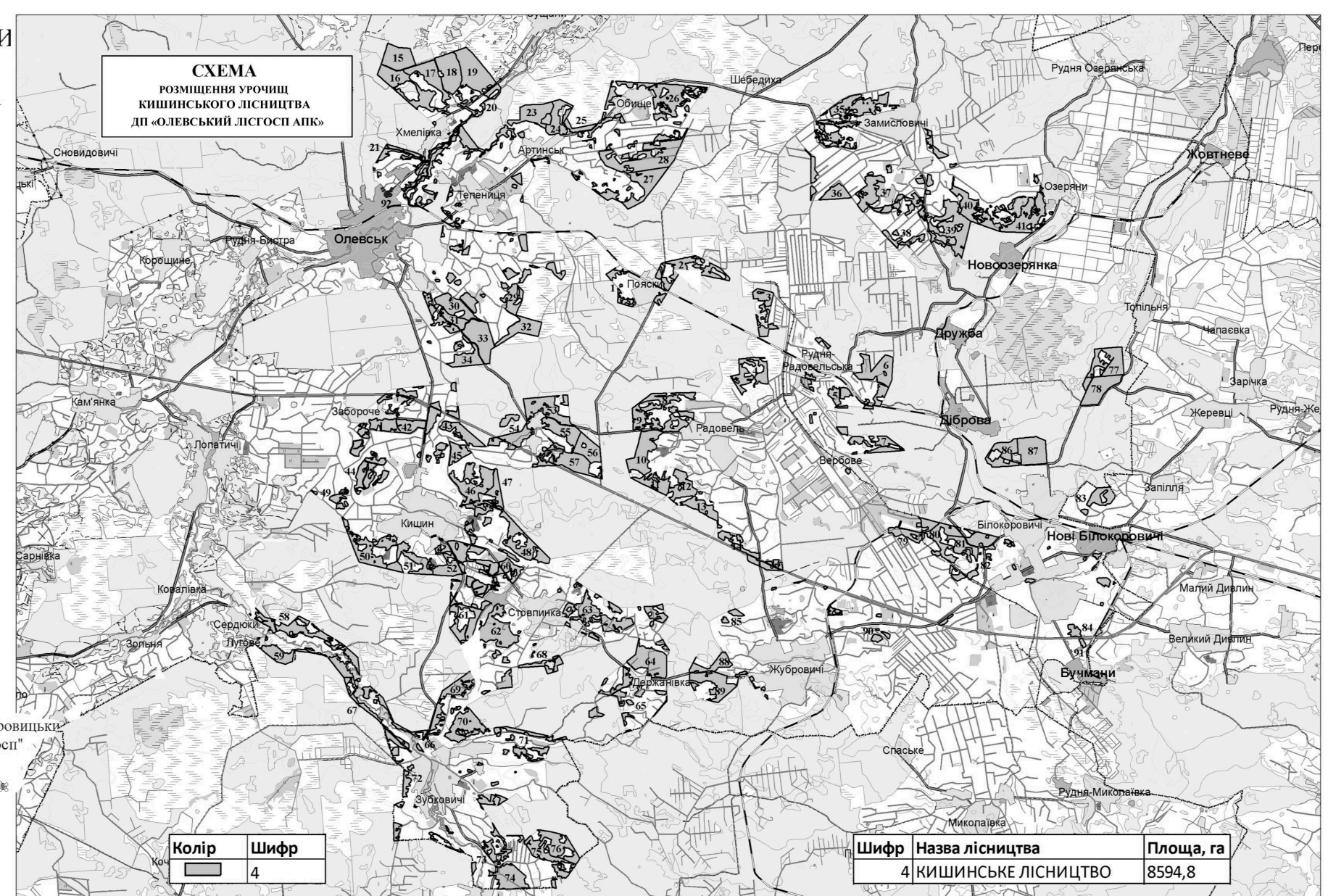
- Об'єкти природно-заповідного фонду
- Лісосіки головного користування 2025 року
- Лісосіки головного користування 2026 року
- Види флори ЧКУ
- Біотопи Бернської конвенції
- Зелена книга України

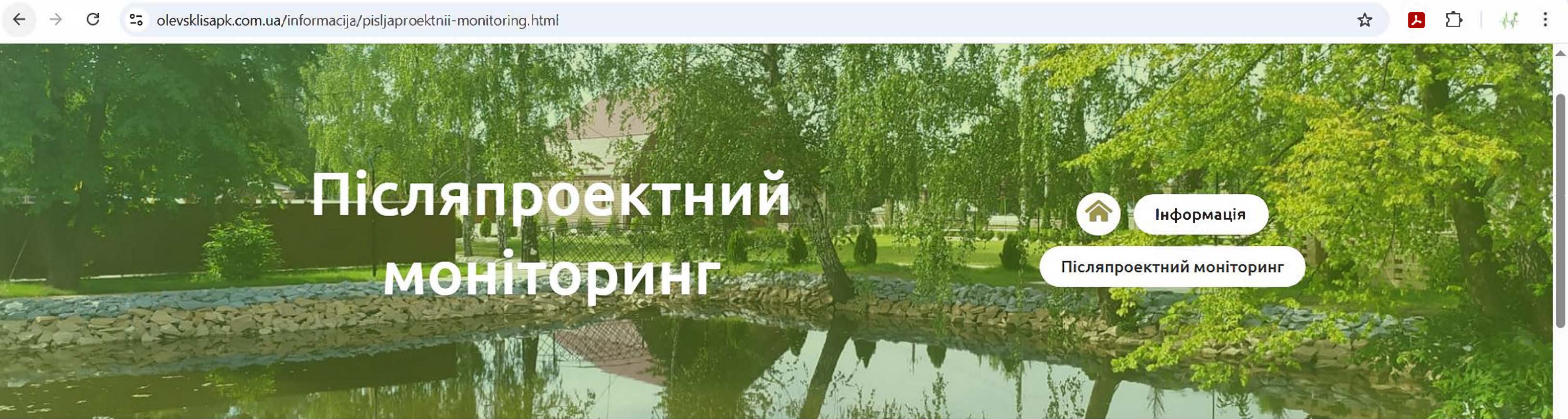

Житомирська область
Загальна площа 7300.5 га
Лісовпорядкування 2016 року
Масштаб 1 : 25000

ПЛАН
ЛІСОНАСАДЖЕНЬ
КИШИНЬСЬКОГО ЛІСНИЦТВА
ДП "ОЛЕВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК"
Житомирської області
Загальна площа 8594,8 га
Лісовпорядкування 2016 року
Масштаб 1 : 25000

Звіт післяпроектного моніторингу ССР за 2025 рік

Звіт післяпроектного моніторингу ССР за 2025 рік

Звіт післяпроектного моніторингу ССР за 2025 рік